

บทที่ ๑

วิวัฒนาการของสังคมไต้หวัน:

อิทธิพลที่ทำให้คนไต้หวันมีพลังความสามารถ
มากกว่าชาติอื่นๆ

ภาคตัดสู่ปัจจุบัน

หากมองอย่างรอบด้าน ไต้หวันมีประเด็นใหญ่ๆ ให้ศึกษาจาก
อดีตถึงปัจจุบันในแง่ต่างๆ ดังนี้

- ๑.๑ ด้านประวัติศาสตร์ - การเมือง
- ๑.๒ ด้านภูมิศาสตร์ - สภาพอากาศ
- ๑.๓ ด้านเศรษฐกิจ - การสื่อสารมวลชน
- ๑.๔ ด้านสังคม - วัฒนธรรม-ศาสนา

๑.๑ ด้านประวัติศาสตร์ - การเมือง

ไต้หวัน หรืออีกชื่อหนึ่งว่า สาธารณรัฐจีน (R.O.C) เป็นชื่อที่คน
ทั้งโลกรู้จักดี แต่หากจะระบุงลงไปว่า ไต้หวันเป็นประเทศหรือเป็นเพียง
มณฑลหนึ่งของจีนแผ่นดินใหญ่ ก็ยังจะเป็นเรื่องที่ต้องถกเถียงกันไป

ยาวในเวทีการเมืองระดับโลก^๒ เพราะได้หวั่น เป็นเกาะที่มีประวัติศาสตร์ชัดเจนมานานกว่า ๔๐๐ ปีแล้ว^๓ (ยาวนานกว่าประเทศใหม่อย่าง สหรัฐอเมริกาด้วยซ้ำ) และเป็นประวัติศาสตร์ที่ สร้างขึ้นด้วยเลือดและน้ำตาโดยตลอด เพราะ มีกองทัพพาคันตูกะจากหลายชาติผลัดเปลี่ยน เข้ามาปกครองชาวไต้หวันนั่นเอง

เกาะนี้จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ชาวโลก ให้ความสนใจในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ซึ่ง ผู้เขียนจะขอข้ามเรื่องสภาพของไต้หวันไป ทิ้งให้เป็นเรื่องของอนาคตที่ยังไม่แน่นอน มาศึกษาค้นคว้าเจาะลึกในอดีต และปัจจุบันของสังคม กลุ่มนี้ที่มีจำนวนประชากรกว่า ๒๓ ล้านคน^๔ บนเกาะที่มีชาวโปรตุเกสเคยมาเยี่ยมเยือนตั้งแต่ ปี ค.ศ. ๑๕๑๗ และตั้งชื่อให้ว่า เกาะฟอร์โมซา (แปลว่า เกาะแห่งความงาม-Beautiful Island)

๒. มีหนังสือและบทความเชิงวิเคราะห์ในอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเรื่องเอกราชของไต้หวันมากมาย ซึ่งยังหาข้อสรุปไม่ได้ในเวลานี้
๓. ข้อมูลจากเว็บไซต์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของไต้หวัน หน่วยงานให้ข้อมูลชื่อ www.taiwandc.org หมวด Taiwan's ๔๐๐ years of history
๔. ศุภลักษณ์ สนธิชัย, ให้ข้อมูล, ๒๕๕๖, ไต้หวัน : คู่มือนักเดินทางฉบับพกพา, หนังสือในเครือนิตยสารเที่ยวรอบโลก, สำนักพิมพ์อิติตตา, น.๑๓ ระบุว่าเป็น ๒๒.๕ ล้านคน

ลำดับเหตุการณ์:

- ค.ศ. ๑๖๒๔ ชาวดัตช์เข้ามาบูรณาน ยึดครองและตั้งเมืองที่ ไถหนาน (Tai-nan) ภาคใต้ของเกาะ
- ค.ศ. ๑๖๒๖ กองเรือสเปนยกกำลังเข้ามาแย่งไปครอง แต่ฮอลันดา (ดัตช์) ก็มาสู้เอาคืนได้อีกในปี ค.ศ. ๑๖๔๑
- ค.ศ. ๑๖๖๐ กษัตริย์ราชวงศ์หมิงและแมนจู ได้มาครอบครองแทน ดัตช์ และผนวกเกาะนี้เป็นส่วนหนึ่งของมณฑลฝูเจี้ยน ของจีนแผ่นดินใหญ่ (นับแต่ในปีในรายงานชิ้นนี้จะเขียน จีนแผ่นดินใหญ่ ว่าจีนใหญ่ เท่านั้น)
- ค.ศ. ๑๘๙๕ ญี่ปุ่นใช้กำลังแย่งไต้หวันไปจากจีน(และยึดครองต่อมา อีกกว่า๕๐ปี) จนเมื่อแพ้สงครามโลกครั้งที่ ๒ จึงต้องคืน ไต้หวันให้จีนในปี ค.ศ. ๑๙๔๕^๕
- ค.ศ. ๑๙๑๒ ดร.ซุนยัต-เซ็น ได้สถาปนา “สาธารณรัฐจีน” ขึ้นเป็น ประเทศประชาธิปไตยที่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญแห่ง แรกในเอเชีย เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๑๒ ภายหลัง การโค่นล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ของราชวงศ์ชิงลงได้สำเร็จ
- ค.ศ. ๑๙๓๗ จีนเปิดศึกใหญ่กับญี่ปุ่นที่มารุกราน
- ค.ศ. ๑๙๔๕ สงครามต่อต้านญี่ปุ่นดำเนินอยู่ ๘ ปี ด้วยความช่วยเหลือ จากฝ่ายพันธมิตร ญี่ปุ่นแพ้สงคราม แต่ต่อมา พรรคคอมมิวนิสต์เรื่องอำนาจขึ้น จนยึดครองแผ่นดิน ใหญ่ไว้ได้ ผลักดันให้รัฐบาลสาธารณรัฐจีนต้องย้ายมา ไต้หวัน ใช้ไทเปเป็นนครหลวง มีอำนาจปกครองโดย

๕. ศุภลักษณ์ สนธิชัย, ๒๕๔๖, น.๑๗-๑๘ (อ้างตามข้อ ๔)

พุดตินัยเหนือสิทธิอาณานิคมของเกาะไต้หวัน และหมู่เกาะโดยรอบ^๖

- ค.ศ. ๑๙๔๙ พรรคก๊กมินตั๋ง โดยรัฐบาลของสาธารณรัฐจีนในฐานะผู้แพ้พร้อมกับขบวนการผู้อพยพหนีตามอีกกว่าล้านห้าแสนคนต้องอพยพลอยไปตั้งรัฐบาลพลัดถิ่นที่เกาะไต้หวัน
- ค.ศ. ๑๙๗๑ ไต้หวันเสียสมาชิกภาพในสหประชาชาติให้กับจีนใหญ่
- ค.ศ. ๑๙๗๘ สหประชาชาติรับรองจีนเดียวคือจีนใหญ่
- ค.ศ. ๑๙๗๙ เจียง ไคเช็ค ประธานาธิบดีคนแรกของไต้หวัน ถึงแก่อสัญกรรม เจียง จິ๋ กวี่ ลูกชายขึ้นสืบทอดการปกครองไต้หวันต่อ^๗
- ค.ศ. ๑๙๙๖ หลี่ เต็ง ฮุย ได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชน^๘
- ค.ศ. ๒๐๐๐ เฉิน สู่ เปียน ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดีคนที่ ๕ ของไต้หวัน และเป็นคนที่ ๒ ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง^๙ ภายหลังได้รับเลือกต่อสมัยที่สองอีก ๔ ปี มาจนถึงปัจจุบันนี้ (ค.ศ. ๒๐๐๕ - ผู้เขียน)
- ค.ศ. ๒๐๐๕ รายงานข่าวจากทีวีช่องข่าวตงเซินเอเชีย (๕/๖/๒๐๐๕) ได้สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ 查哥里亞 แห่ง NCAFP นักวิเคราะห์การเมืองระหว่างช่องแคบไต้หวันว่า ภายหลังจากไปเยือนจีนของสองผู้นำพรรคฝ่ายค้าน

๖. ยูจีนีย-หยุน, บรรณาธิการ, ๑๙๙๙, สาธารณรัฐจีนในคอมเลนส์, กรมประชาสัมพันธ์ไต้หวัน, โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, กรุงเทพฯ, น.๑

๗. ศุภลักษณ์ สนธิชัย, ๒๕๔๖, น.๑๘ - ๑๙ (อ้างตามข้อ ๔)

๘. สุขสันต์ วิเวกเมธากร, ๒๕๔๓, เฉินสู่เปียน-จากสามัญชนสู่ประธานาธิบดี, สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน, บริษัทกัศวรรคจำกัด, กรุงเทพฯ, น. ๘๗

๙. สุขสันต์ วิเวกเมธากร, ๒๕๔๓, น.๕๔ (อ้างตามข้อ ๘)

ของไต้หวัน (เหลียนจิ้น และช่งฉวอวี่) ทำให้ทุกฝ่ายเห็น
พ้องกันเป็นเสียงส่วนใหญ่ว่า ควรจะรักษาสภาพความ
สัมพันธ์ระหว่างสองจีนไปเช่นนี้ก่อน

หากนับกลุ่มชาวพื้นเมืองอีกอย่างน้อย ๑๘ กลุ่ม^{๑๐} ที่มี
บรรพบุรุษเป็นชาวหมู่เกาะในมหาสมุทรแปซิฟิก (และถูกลั่นนิชฐานว่า
มาตั้งถิ่นฐานอยู่ตั้งแต่หมื่นปีมาแล้ว ขณะที่ชาวจีนเพิ่งอพยพมา
จากแผ่นดินใหญ่เข้ามาอยู่ในไต้หวันในช่วงศตวรรษที่ ๑๕ เท่านั้น)^{๑๑}
จะเห็นได้ว่า เกาะไต้หวันเป็นดินแดนแห่งการต่อสู้บีบคั้นระหว่างคน
กับคน คือระหว่างผู้อพยพมาก่อนกับชาวต่างชาติสารพัดวัฒนธรรม
ทั้งตะวันออกและตะวันตก จึงกลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์มนุษย์ที่มีจิต
วิญญาณเป็นนักสู้ให้กับโลกใบนี้ทีเดียว

ในยุคที่จอมพลเจียงไคเช็คปกครอง ไต้หวันเป็นประเทศ
ประชาธิปไตยที่ค่อนไปทางเผด็จการเหมือนสิงคโปร์ (ยุคบุกเบิกของ
เกาะไต้หวัน เป็นการบังคับใช้กฎอัยการศึกปกครองประเทศ เพราะถือ
ว่ามายึดเกาะไต้หวันเป็นการชั่วคราว และถือว่ายังอยู่ในภาวะสงคราม
ต้องเตรียมกลับไปกอบกู้ตีเอาจีนแผ่นดินใหญ่คืนมาให้ได้ต่อไป
กฎอัยการศึก ถือว่าเป็นกฎหมายปกครองที่เฉียบขาด ทุกคนจะกลัว
การขึ้นศาลทหาร และการตัดสินใจไม่มีการอุทธรณ์ฎีกา)^{๑๒} แต่เพราะ

๑๐. จากหนังสือภาคภาษาจีน 與山海共舞原住民：秋雨文化 (ชนพื้นเมือง-ร่วมเดินรำกับภูเขา
และทะเล), 96 頁, 秋雨印刷・初版二刷 2002 年10 月 [民 91] (ผู้เขียนพบว่า จำนวน
กลุ่มชนพื้นเมืองมีตัวเลข ๘ หรือ ๙ กลุ่มในหนังสือเล่มอื่นๆ แต่เห็นว่าไม่ใช่สาระสำคัญของ
ของรายงานนี้ จึงไม่ได้สืบค้นต่อ)

๑๑. จากหนังสือภาคภาษาจีน 台灣歷史年表：吳密察・監修・遠流台灣館—編著・遠流出版社・
中華民國 92 年・

๑๒. วิภา อุดมฉันทน์ -จาร์รัส น้อยแสงศรี, ๒๕๒๙, ไต้หวัน : จากวันวานถึงวันนี้, สถาบัน
เอเชียศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๒๔ หน้า, น. ๑๖๙

ชนชั้นปกครองมีคุณธรรม ไม่คอร์รัปชันหรือมีน้อย เพราะอยู่ในช่วง
บุกเบิก และมีอุดมการณ์ที่จะกลับไปเอาเงินใหญ่คืนมา จึงกลายเป็นยุค
ที่ได้เห็นมีความสามัคคีร่วมใจกันปฏิรูปสังคมทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ
การศึกษา และศาสนา จนเกิดผลก้าวหน้าภายหลังอย่างน่าชื่นชม

สรุป ภาวะบีบคั้นทางการเมืองของคนใต้หวันตั้งแต่เกิดก็คือ

- ต้องยอมรับสภาพที่เกิดขึ้นในแผ่นดินที่ถูกปิดล้อมการเมือง
จากจีนใหญ่ในเวทีโลก เพราะความขัดแย้งระหว่างสองจีน
- ภายในใต้หวัน ก็มีความแตกต่างระหว่างจีนสายพันธุ์เก่า
กับจีนสายพันธุ์แผ่นดินใหญ่ที่เพิ่งอพยพมาพร้อมกับพรรค
ก๊กมินตั๋ง
- คนใต้หวันส่วนหนึ่งที่มองไม่เห็นอนาคตอันใกล้ด้านการเมือง
จึงคิดจะอาศัยความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นทางออกจาก
กรุงชั่ง โขยบินไปทำธุรกิจการค้ากับคนทั้งโลก ดังที่มีคำ
ฮิตติดปากชาวใต้หวันเป็นเชิงให้กำลังใจกันและกันว่า
“โจ้วซูซวี-จงก้าวออกไป” ทำนองว่า จงกล้าเดินทางออกไป
ทุกทิศทั่วโลกด้วยโอกาสที่เปิดให้ทางการค้า ซึ่งวันนี้เรา
จะพบได้ว่า มีพ่อค้านักธุรกิจชาวใต้หวัน กระจายแทรกซึม
ลงหลักปักฐานทำธุรกิจกับนานาประเทศทุกทวีปอย่างน่าทึ่ง
ทั้งนี้กล่าวได้ว่าส่วนใหญ่เป็นความพยายามของเอกชนกันเอง
ที่มีความช่วยเหลือจากภาครัฐน้อยมาก

๑.๒ ด้านภูมิประเทศ - สภาพอากาศ

เหตุปัจจัยข้อที่ ๒ ที่มีอิทธิพลในการหล่อหลอมจิตวิญญาณ นักสู้ชีวิตให้กับคนใต้หวัน ไม่ใช่ระหว่างคนกับรัฐ แต่เป็นเรื่องคนกับภัยธรรมชาติ ซึ่งทำให้เกาะไต้หวันเป็นดินแดนท่าทายความเสี่ยงชีวิต เพราะมีภัยจากไต้ฝุ่น-แผ่นดินไหว-ฝนตกหนัก-น้ำท่วม-ดินหินถล่ม-ภัยแล้ง-ภัยหนาวสารพัดหมุนเวียนเข้าสู่โจมตีการใช้ชีวิตบนเกาะแห่งนี้ตลอดทั้งปี และหนักขึ้นๆเรื่อยๆ

ไต้หวันอยู่ในเอเชียตะวันออก ประกอบด้วยหมู่เกาะ ๗๘ เกาะ โดยไต้หวันเป็นเกาะใหญ่ที่สุด พื้นที่ทั้งประเทศประมาณ ๓๕,๙๘๐ ตารางกิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาประมาณ ๗๕% (หากเทียบกับประเทศไทย ที่มีขนาดประมาณ ๕๑๑,๙๓๗ ตารางกิโลเมตร ที่วัดโดยกรมแผนที่ทหาร ไต้หวันก็เล็กกว่า ไทยถึง ๑๔.๒ เท่าทีเดียว)

ด้านภูมิอากาศ ไต้หวันมีอากาศแบบประเทศเขตร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านจึงมีฝนตกชุกในหน้าฝน (ระหว่างเดือน มิ.ย.-ส.ค.) หมู่เกาะในบริเวณนี้มีเมฆหนาที่บปกคลุมเกือบตลอดเวลา ส่วนตอนเหนืออากาศค่อนข้างเย็นในฤดูหนาว ตอนใต้อากาศอบอุ่น ช่วงที่ไต้หวันจะอยู่ใต้อิทธิพลของพายุไต้ฝุ่น คือระหว่างเดือน กรกฎาคม-ตุลาคม^{๑๓}

ไต้หวันตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ห่างจากจีนใหญ่ประมาณ ๑๖๐ กิโลเมตร อยู่ประมาณกึ่งกลางระหว่างเกาหลีกับญี่ปุ่น (ซึ่งอยู่ตอนเหนือ) กับ ฮองกงและฟิลิปปินส์ (ซึ่งอยู่ตอนใต้) ตัวเกาะมีความยาวประมาณ ๓๙๔ กิโลเมตร และกว้าง ๑๔๔ กิโลเมตร^{๑๔}

๑๓. ศุภลักษณ์ สนธิชัย, ๒๕๔๖, น.๒๗ (อ้างตามข้อ ๔)

๑๔. ยูจีนีเย ทยุน, ๑๙๙๙, น.๒ (อ้างตามข้อ ๖)

ต่อไปนี้เป็น**ข้อมูลสถิติ**จากนิทรรศการกลางแจ้งที่ลานใหญ่อนุสรณ์สถานเจียงไคเช็ค หัวข้อ Our Land Our Story เหนือฟ้าใต้ดินมองใต้หวัน จัดโดยกลุ่มบริษัทนิตยสาร The Earth **ที่บันทึกวีรกรรมการต่อสู้ระหว่างคนกับธรรมชาติ**บนเกาะเล็กๆ แห่งหนึ่ง (ที่มีพื้นที่เกาะน้อยกว่าอาณาเขตไทย ๑๔ เท่าและมีประชากรน้อยกว่าไทยถึง ๓ เท่า) ยังให้เกิดโศกนาฏกรรมความสูญเสียทั้งเครือญาติและทรัพย์สินเป็นประจำ ส่งผลให้เกิดกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยธรรมชาติ กลายเป็นสังคมที่ต้องอดทน อดกลั้น หันหน้าเข้าช่วยเหลือกัน ร่วมมือกัน ภายใต้แรงบีบคั้นยามคับขัน (คนเดียวไปไม่รอด) มีน้ำใจให้กัน เห็นอกเห็นใจกัน และพร้อมจะลุยกับทุกปัญหาที่ตาหน้าเข้ามาท้าทาย เพราะได้ชุ่มซุ่มต่อกรกับพลังอันไร้ขีดจำกัดของธรรมชาติทุกปีอยู่แล้ว แล้วไหนเลยคนใต้หวันจะกลัวภัยอื่นได้อีกเล่า!!

ข้อมูลของหน่วยป้องกันสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ใต้หวันปี.ศ.๑๙๙๒-๒๐๐๑^{๑๕} ชี้ให้เห็นว่า ชาวใต้หวันต้องต่อสู้ดิ้นรนกับภัยพิบัติ จากธรรมชาติทุกปี ไม่เคยเว้น เช่น ภัยจากฝนตกหนักติดต่อกันหลายวัน ใต้ฝุ่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ดินถล่ม ฯลฯ มีผู้บาดเจ็บล้มตายโดยเฉลี่ย ๗๑๗ คนต่อปี บ้านเรือนพังทลาย ๑๒,๓๐๓ หลัง สาเหตุเพราะใต้หวันเป็นเกาะขนาดเล็ก ใต้เกาะยังมีการขยับตัวของแผ่นเปลือกโลกตลอดเวลา โดยเป็นแผ่นเปลือกโลกชื่อฟิลิปปินส์ ที่เคลื่อนไปทางจีนแผ่นดินใหญ่ และยังคงมีภาวะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงเกิดความสั่นสะเทือนบนผิวของเกาะตลอดเวลาด้วย เช่น แผ่นดินไหว

๑๕. เป็นข้อมูลที่เข้าไปค้นได้ทางเว็บไซต์ กระทรวงมหาดไทย ใต้หวัน (Minister of the Interior, Republic of China, www.moi.gov.tw)

ภูเขาถล่ม ถนนขาด สายน้ำเปลี่ยนทาง เป็นต้น เกาะใต้หวั่นมีค่าความ
เสี่ยงสูงในด้านนี้ รัฐบาลกับประชาชนจึงตระหนักถึงภัยธรรมชาติและ
มีการวางแผนการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมมาโดยตลอด

ตัวเลขเฉลี่ย เกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๒๐๐๑
(๔๔ ปี) พบว่า ใต้หวั่นเกิดภัยธรรมชาติรวม ๒๑๓ ครั้ง เฉลี่ยปีละ ๔.๘
ครั้ง ในจำนวนนี้ ใต้ฝุ่น มีค่าเกิดบ่อยสูงสุดคือ ๗๒% เกิดเฉลี่ยปีละ
๓.๕ ครั้ง (ตายถึง ๕,๙๗๓ คน) ในขณะที่ภัยแผ่นดินไหวเป็นตัวเอก
ในด้านตายเจ็บมีค่าสูงถึง ๔๗.๘% (รวม ๑๕,๐๘๓ คน) รายละเอียด
แบ่งได้ดังนี้

ตารางตัวเลขเฉลี่ย เกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๕๘-๒๐๐๑

ใต้ฝุ่น	๗๒ %	๑๕๒ ครั้ง
น้ำท่วม	๑๗ %	๓๗ ครั้ง
แผ่นดินไหว	๘ %	๑๗ ครั้ง
อื่นๆ	๓ %	๗ ครั้ง

และมีตัวเลขในแง่บาดเจ็บล้มตายดังนี้

แผ่นดินไหว	๔๗.๘ %	๑๕,๐๘๓ คน
ใต้ฝุ่น	๔๔ %	๑๓,๘๗๓ คน
น้ำท่วม	๗.๗ %	๒,๔๓๒ คน
อื่นๆ	๐.๕ %	๑๕๖ คน

(แหล่งข้อมูลหน่วยป้องกันสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยใต้หวั่น ปี ค.ศ. ๑๙๙๒-
๒๐๐๑)

แผ่นดินไหว! ภัยคุกคามที่ไม่มีการบอกเวลาล่วงหน้า

ไต้หวันเป็นเกาะที่ตั้งอยู่ในแนวที่มีอัตราเกิดการเคลื่อนตัวของเปลือกโลกบ่อยๆ เฉลี่ยปีละ ๘,๐๐๐ ครั้ง แต่เป็นการลั่นสะเทือนที่คนทั่วไปรับรู้ถึงขั้นรุนแรงได้ปีละไม่กี่ครั้ง (ล่าสุดที่เกิดจนทำความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของไต้หวันขึ้นสาเหตุคือเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ หรือ ค.ศ. ๑๙๙๙ ดูตารางข้างล่าง) ทำให้คนไต้หวันตื่นตัวระวังภัยนี้ด้วยการออกกฎหมายการก่อสร้างที่ต้องออกแบบลงเสาหลักปักฐานรากอย่างแข็งแรง

อาคารต่างๆ ในเมืองใหญ่ๆ ของไต้หวันล้วนก่อสร้างด้วยงบประมาณที่แพงกว่าไทยหลายเท่าในขนาดและระดับที่สูงเท่ากัน เพราะต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูง จ้างผู้เชี่ยวชาญ วัสดุที่คงทน แข็งแรง ยืนนานกว่าหลายเท่า (พลอยเป็นสภาพแวดล้อมให้คนไต้หวันจะทำอะไรก็จะต้องมีการขบคิดคำนวณอย่างสุขุมรอบคอบ มีวิสัยทัศน์ มองถึงผลดีผลเสียในระยะยาวโดยปริยาย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า คนไต้หวันลงทุนกับระบบการศึกษาทั้งระบบในไต้หวันอย่างจริงจังมากกว่าสี่สิบปีแล้ว จนเป็นรากฐานสร้างบุคลากรทางเศรษฐกิจที่สำคัญให้ไต้หวันได้ ก็เพราะมีนิสัยการมองการณ์ไกลที่ปลูกฝังมาจากภัยของสิ่งแวดล้อมในเกาะนี้เอง)

ความเสียหายครั้งล่าสุดของแผ่นดินไหวคือปี ค.ศ. ๑๙๙๙ เดือน ๙ วันที่ ๒๑ เรียกว่า ๙๒๑ (คนไต้หวันนิยมตั้งชื่อเหตุการณ์ตามวัน เวลา ที่เกิดโดยเรียกเลขเดือนมาก่อนวันตามหลัง) วัดแรงลั่นสะเทือนได้ ๗.๓ ริกเตอร์ มีผลทำลายทรัพย์สินบ้านเรือนและชีวิตผู้คนนับพันนับหมื่น จนบัดนี้ผ่านไปกว่า ๕ ปีเศษแล้ว ก็ยังเห็นซากแห่งความหายนะของครั้งนั้นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะเกาะนี้ตั้งอยู่ในโซนแผ่นดินไหวของแนวแปซิฟิกที่เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างแผ่นเปลือกโลกจีนกับ

แผ่นเปลือกโลกฟิลิปปินส์ที่มักจะมีเกิดเบียดผลักดันไปมา จนเป็นแรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหว

สถิติ ๔๐๐ ปีที่ผ่านมาบนเกาะนี้ มีอย่างน้อย ๑๖ ครั้งที่วัดค่าแรงสั่นสะเทือนได้ถึง ๗ ริกเตอร์ และในระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๐๐-๒๐๐๐ รวมสิบปี เกิดภัยธรรมชาติเกือบ ๑๐๐ ครั้งทีเดียว

ได้หวั่นยังศึกษาละเอียดถึงเขตที่เกิดแผ่นดินไหวว่า แบ่งได้เป็น ๓ เขตใหญ่ๆ คือ ภาคตะวันตก ตะวันออก และภาคเหนือ

เขตตะวันออก จะเกิดไหวแบบลึกลงไป จึงทำความเสียหายให้น้อย แต่เกิดบ่อย ๆ

เขตตะวันตก เกิดน้อย แต่เกิดไหวใกล้ผิวเปลือกโลก จึงทำความเสียหายมากและมีผู้เดือดร้อนหนักกว่า

ผลจากแผ่นดินไหว ยังทำให้ดินคลายตัว เมื่อบวกฝนตกหนักก็จะรวมตัวพัดพากันลงมาเป็นธารดินหินถล่ม ซึ่งจะทำให้ลายถนนบ้านเรือนของประชาชนครั้งละมากๆ อย่างร้ายแรง

ตารางแสดงจำนวนผู้เจ็บ-ตายจากแผ่นดินไหวปี ค.ศ. ๑๙๙๙ (วันที่ ๒๑ เดือน ๙)

เมืองเสียหาย	เจ็บส่ง ร.พ./คน	หาย	ตาย
นอกโลจ	๖,๑๙๐	๘	๑,๑๗๐
นอกหนันโถว	๒,๔๒๑	๑๐	๘๙๑
เมืองโลจ	๑,๑๑๒	๐	๑๑๓
นอกหวินหลิน	๔๒๒	๐	๘๑
เมืองไทเป	๓๑๖	๐	๗๓

(แหล่งข้อมูล : หน่วยป้องกันสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ได้หวั่น)

บ้านเรือน	เศรษฐกิจ	การเก็บภาษี	การจ้างงาน
พังทลายหลัง ๕๓,๖๖๑ คาเรือน	ลดลง ๕.๔%	ลดลง ๔๐,๔๐๐ ล้าน เหรียญได้หวัน	ไม่มีการจ้างงาน รายได้หายไปกว่า ๖,๙๐๐ ล้านเหรียญ ได้หวัน
พังครึ่งหลัง ๕๓,๐๒๔ คาเรือน			

(แหล่งข้อมูล : เครือข่ายอินเทอร์เน็ตของหนังสือพิมพ์เฮลียนเหอเป่า ได้หวัน)

การเกิดแผ่นดินไหวครั้งนี้ ทำให้ทั่วโลกได้รู้จักได้หวันในมิติ
ด้านสิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติมากขึ้น มิใช่เพียงรู้จักได้หวันแต่ใน
ด้านความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสื่อสารและคอมพิวเตอร์เท่านั้น

ได้ฝุ่น : มือเพชรฆาตฤดูร้อน

เกาะได้หวันมีฤดูกาลปีละ สี่ฤดู เป็นด้านหน้าของจีนแผ่นดิน
ใหญ่ในการรับปะทะกับภัยได้ฝุ่นที่จะพัดเข้ามาหาเกาะได้หวันใน
ระหว่างเดือน ๗-๑๐ ปีละอย่างน้อย ๓-๔ ลูก เป็นประจำ (จากข้อมูล
ของหน่วยป้องกันสาธารณสุขภัย กระทรวงมหาดไทย ได้หวันปี ค.ศ. ๑๙๙๒-
๒๐๐๑)

โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ฤดูร้อน ฝ่ายกรมอุตุนิยมได้หวันมักจะ
ต้องเตรียมการประกาศป้องกันเตือนภัยจากพายุได้ฝุ่นให้กับประชาชน
ล่วงหน้า ทั้งที่อยู่ตามเขตป่าเขตชนบทไหล่เขา และทั้งที่อยู่ในเมืองอยู่
เสมอ (การพยากรณ์อากาศในได้หวันแม่นยำมาก เพราะมีอุปกรณ์
สังเกตจับความเคลื่อนไหวของกระแสลม ความกดอากาศ ทิศทาง เหตุ
ปัจจัยแวดล้อม ฯลฯ แล้วส่งเป็นภาพจากดาวเทียมมาออกอากาศทาง
โทรทัศน์ให้ผู้ชมได้เห็นอย่างชัดเจนว่า วันนี้อากาศเข้า สาย บ่าย เย็น
จะมีความเปลี่ยนแปลงอย่างไร หรือพยากรณ์ได้ล่วงหน้าเป็นอาทิตย์

เลยทีเดียวนะ และหากเป็นเรื่องร้ายแรง เช่น ไข้หวัด ก็จะมีรายละเอียดให้ผู้ชมที่ติดตามได้รู้ว่า ขณะนี้ได้เกิดการเกาะกลุ่มรวมตัวเป็นลูกพายุไต้ฝุ่นแล้ว ที่ไหน และจะพัดเข้ามาเกาะไต้หวันหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ประมาณเวลาเท่าไร (วันไหน) เพราะพลังของพายุไต้ฝุ่นที่พัดเข้าหาเกาะนี้แต่ละครั้ง ย่อมหอบเอาปริมาณน้ำฝนอันมหาศาลเข้ามาตกใส่ติดต่อกันเป็นเวลานาน บางลูกก็หลายชั่วโมง บางลูกก็หลายวัน ซึ่งส่งผลให้เกิดภัยน้ำท่วม ดินถล่มหลายลงมาสู่คนพื้นราบ ฯลฯ และหมายถึงความหายนะของชีวิต ทรัพย์สิน ถนนหนทาง สะพานข้าม บ้านช่อง เครื่องใช้ต่างๆ

เท่าที่ผู้เขียนอยู่ไต้หวันมากกว่า ๕ ปีแล้ว พบว่า ความเสียหายของภัยพิบัติของปีที่ผ่านมายังไม่ทันได้รับการซ่อมแซมอย่างทั่วถึงเลย ปี ค.ศ. ใหม่ ไต้ฝุ่นลูกใหม่ ก็เริ่มตั้งท่ารอจะเข้ามาถล่มอีกแล้ว (นับว่าเป็นประสบการณ์ที่คนไทยติดตามได้ยาก เพราะอยู่ในประเทศที่ไม่มีไต้ฝุ่นทุกปี)

สิ่งนี้ได้บีบบังคับให้คนไต้หวันถ่ายทอดจิตวิญญาณจากรุ่นสู่รุ่นลงไปว่า หากยังมีลมหายใจ ยังพอทำงานได้ จะต้องมีความขยันขันแข็งทำงานแข่งกับเวลา สะสมทรัพย์สินสมบัติให้ครอบครัว เพื่อไว้ผลงอกกับภัยพิบัติที่จะมาเมื่อไหร่ก็ได้ **คนไต้หวันจึงมีลักษณะขมีขมัน กระตือรือร้นอยู่ตลอดเวลา** เพราะถ้าไม่เช่นนั้น ก็จะถูกภัยธรรมชาติคัดสรร เช่น ฝั่งทั้งเป็นหรือกวาดไปกับสายน้ำท่วมลงทะเลมหาสมุทรไปทุกปี เหลือไว้แต่ทายาทคนไต้หวันที่มีคุณภาพ รู้จักการปรับปรุงตัวอยู่ตลอดเวลา จึงจะก้าวทันความเปลี่ยนแปลงและภัยพิบัติบนโลกใบนี้ได้

แม้ว่าไต้ฝุ่นจะนำภัยพิบัติมาให้ไต้หวัน แต่หากไม่มีไต้ฝุ่นไต้หวันในฤดูแล้ง ก็ขาดแคลนน้ำใช้ ไต้ฝุ่นจึงเป็นชะตากรรมที่ชาวไต้หวันจำต้องเผชิญหน้าทุกปีด้วยความขมขื่น (เหมือนการได้เกิดมาเป็นคน

ได้หวั่นชาตินี้ ก็เหมือนถูกฟ้าลิขิตไว้แล้วว่าจะต้องเดินหน้าสู้กับแรงบีบคั้นจากสิ่งแวดล้อมรอบด้านไปตลอดเวลา แล้วอย่างนี้ คนได้หวั่นจะไม่เก่งได้อย่างไรเล่า!) และได้ฝู่นยังมีจุดดีที่สำคัญมากคือ แรงลมพายุของได้ฝู่นจะช่วยขจัดมลพิษสารเคมีในท้องฟ้าให้ได้หวั่นทุกปีอีกด้วย

สถิติช่วง ๑๐ ปีนี้ มีได้ฝู่นจำนวน ๓ ลูก ที่ทำความวิบัติให้
ได้หวั่นมากที่สุดคือ

ปีค.ศ.ที่เกิด	ชื่อได้ฝู่น	คนตาย	สูญหาย	บาดเจ็บ	บ้านพังหมด	พังครึ่งหลัง
๑๙๙๖	賀伯	๕๑	๒๒	๕๖๓	๕๐๓	๘๘๐
๒๐๐๑	桃芝	๑๑๑	๑๐๓	๑๘๘	๖๔๕	๑๙๗๒
๒๐๐๑	納莉	๙๔	๑๐	๒๖๕	๐	๐

(แหล่งข้อมูล : หน่วยป้องกันสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทยได้หวั่น ปี ค.ศ. ๑๙๙๖-๒๐๐๑)

กล่าวโดยสรุป ในฐานะที่เป็นคนไทย ไม่มีภัยพิบัติเหล่านี้มารบกวนทำร้ายทำลายมากเท่าได้หวั่น ด้านหนึ่งอาจมองว่าเป็นความโชคดี แต่หากคิดให้ลึกซึ้งนัก เราอาจโชคร้ายที่ไม่ได้เกิดในดินแดนที่มีแรงกระตุ้นให้ตื่นตัวระวังภัยอยู่ตลอดเวลาก็ได้

สำหรับคนได้หวั่นแล้ว ความเปลี่ยนแปลงของท้องฟ้าอากาศเป็นเรื่องที่ต้องติดตามฟังข่าวอยู่เสมอ เพราะมันไม่ได้มาเล่นๆ มันมาพร้อมกับพลังมหาศาลที่จะกวาดล้างทุกสิ่งทุกอย่างที่เราสะสมมาชั่วชีวิตเพียงชั่วข้ามคืน แม้แต่ชีวิตของตัวเองก็ไม่แน่ว่าจะรั้งไว้ได้ง่ายๆ เลย

คนได้หวั่นจะมีภาคีที่สอนกันในสังคมว่า “จงรู้จักถนอมบุญ (สีฝู)” คือเห็นคุณค่าของสิ่งรอบตัวที่ได้มาด้วยความเคารพ ทะนุถนอม เพราะสิ่งนั้นอาจจากไปเสียอย่างไม่คาดคิด

คนไทยอาจไม่รู้คุณค่าของแดดยามเช้าหรือแดดตากผ้า เพราะคนไทยไม่ค่อยได้พบกับปัญหาฝนตกติดต่อกัน ๕-๖ วัน (เหมือนอย่างภาคใต้ของไต้หวันปีนี้-เดือน ๖ วันที่ ๑๒-๑๖ เจอเข้าจนเกิดน้ำท่วม คนตายอย่างน้อย ๑๔ คน เสียหายนับหลายร้อยล้านเหรียญไต้หวัน) ทางขาด บ้านถล่ม ฯลฯ ดังนั้น หากวันต่อมามีแดดออกเขาก็จะดีใจมาก เพราะเขาทุกข์กับฝนตกมาสาหัสแล้วนั่นเอง ซึ่งถ้าเป็นคนไทยก็จะไม่ค่อยเห็นคุณค่าของแดดเท่าใดนัก

สิ่งนี้กลายเป็นคุณลักษณะพิเศษของคนไต้หวันข้อหนึ่งคือ **จะไม่ปล่อยโอกาสดี ๆ หลุดลอยไปจากมือง่ายๆ** จะขมิขมันขวนขวายงานการที่ได้มาตรงหน้า ไม่ดูด้ายกับช่องทางที่จะสามารถพัฒนาตัวเองในด้านต่างๆ หนักเอาเบาสู้ เพราะเขาตระหนักดีว่า โอกาสไม่ได้มีให้เขาได้บ่อยๆ นั่นเอง เขาจะต้องรีบคว้าโดยไม่เกี่ยงว่า ยากไป ร้อนไป ไกลไป หรือหนักไปเด็ดขาด

๑.๓ ด้านเศรษฐกิจ - การสื่อสารมวลชน

เหตุปัจจัยข้อที่ ๓ นี้ ก็เป็นผลสืบเนื่องมาจาก ๒ ข้อข้างต้น เพราะไต้หวันมีประวัติศาสตร์ที่เป็นนักต่อสู้กับทุกเรื่อง กล่าวคือ

“ทั้งกับคนด้วยกัน” ที่นิยมลัทธิการปกครองไม่เหมือนกัน (พื้นฐานคนไต้หวันที่อพยพโยกย้ายจากที่ต่างๆ มาตั้งรกรากบนเกาะนี้นั้น ก็เพราะมีวิญญูณบรรพบุรุษเป็นนักขบถ เป็นหัวก้าวหน้า หัวสมัยใหม่ ไม่เชื่ออะไรง่าย ชอบลองผิดลองถูก ทดลองของแปลกใหม่ ตกทอดมาแต่โบราณ)

“ทั้งกับภัยธรรมชาติ” ที่โจมตีทดสอบความมุ่งมั่น ความอดทน อยู่ตลอดเวลา

เหล่านี้ได้ค่อยๆ หล่อหลอมให้คนไต้หวัน รุ่นต่อรุ่น เรียนรู้ที่จะปรับกระบวนการทำทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อยืนหยัดอยู่บนสังคมโลกใบนี้ อย่างมีเกียรติ สง่าผ่าเผย เพราะคนไต้หวันนั้นเปรียบเสมือนหลังชนฝาอยู่แล้ว เพราะสถานภาพของประเทศก็ถูกจีนใหญ่ปิดล้อมและแทนที่ในสหประชาชาติ หมดความสง่างามในด้านการเมือง หากจะนั่งเสวยสุขปลูกพืชผักผลไม้ทางการเกษตรที่เคยถนัดมาก่อน ก็ถูกพายุได้ฝุ่นเอย แผ่นดินไหวเอย ถล่มแบบไม่เมตตากันเลย

คนไต้หวันยอมไม่มัวนั่งปลงตกอยู่แต่ในเกาะ ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ รัฐบาลไต้หวันจึงเริ่มปรับทิศทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอาวูช เป็นเครื่องมือบุกทะลวงด้านตลาดสินค้าสู่โลกกว้าง (คล้ายญี่ปุ่นที่พ่ายแพ้สงครามโลก ถูกจำกัดการพัฒนาด้านการทหาร ก็หันไปพัฒนาด้านเศรษฐกิจจนกลายเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจมาตราบนับพันวันนี้)

เมื่อไม่กี่ปีมานี้ คำพูดที่ว่า “**ความรู้ คือ พลังอำนาจ - Knowledge is Power**” เป็นคำฮิตและกลายเป็นยุทธศาสตร์ของหลายประเทศ ที่พยายามกระตุ้นให้ประชาชนตื่นตัวในด้านการปฏิรูปการศึกษา รวมไปถึงกับรัฐ (รากฐานที่แข็งแกร่งทางการศึกษาเป็นบันไดส่งให้ระบบเศรษฐกิจของไต้หวันเติบโตทะยานขึ้นสู่ระดับโลก จะกล่าวในบทต่อไป) ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องง่ายในการยกระดับความรู้ของคนทั้งประเทศไปพร้อมกัน และทำได้สำเร็จเพียงไม่กี่ประเทศ เช่น สิงคโปร์ ซึ่งมีขนาดประเทศเล็กกระทัดรัด ประชาชนมีปริมาณแค่สามล้านคน ตัวอย่างเหล่านี้ล้วนเป็นแบบจำลองความสำเร็จที่ไต้หวันจับทิศทางได้ และหันหัวเรือไปอย่างเต็มที่ ประกอบกับไต้หวันมีเหตุปัจจัยสนับสนุนหลายด้านเช่น **ความช่วยเหลือเหลือจากสหรัฐอเมริกา การถ่ายโอนเทคโนโลยีจากญี่ปุ่น** บวกความมุ่งมั่นที่แก้ไขข้อบกพร่องของภาครัฐที่พ่ายแพ้มาจากจีนใหญ่ร่วมกับคนระดับมีการศึกษาพร้อมเงินทุนมหาศาลที่อพยพมา

พร้อมกันจากจีนใหญ่ (ร่วม ๒ ล้านคน)^{๑๖} ฯลฯ ได้หลอมรวมกันกลายเป็นปรากฏการณ์ที่เมื่อเวลาผ่านไปเพียงไม่กี่สิบปี โลกก็ต้องร้องอุทานด้วยความทึ่งกับความเปลี่ยนแปลงของเกาะไต้หวัน ถึงกับขนานนามให้เป็น “เศรษฐกิจมหัศจรรย์” ของโลกยุคนี้ที่เดียว ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์และการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันดังต่อไปนี้

ค.ศ. ๑๙๔๙

จอมพลเจียง ผละจากแผ่นดินใหญ่มาอยู่ไต้หวัน ด้วยการอพยพคนระดับหัวกะทิมากมายพร้อมด้วยทรัพย์สินสมบัติมหาศาล เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไต้หวันสามารถพัฒนาก้าวหน้าได้อย่างรวดเร็ว

ไต้หวันเคยเป็นแหล่งผลิตอ้อยซึ่งแปรรูปเป็นน้ำตาลทรายมากเป็นอันดับ ๑ ของจีน แต่เมื่อรัฐบาลก็มึนตั้งมีนโยบายสร้างไต้หวันให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมก้าวหน้า การผลิตอ้อยและผลิตผลทางการเกษตรจึงลดลงไปมาก เพราะที่ดินมีจำกัด ราคาแพงลิบลัว ไต้หวันได้กลายเป็นแหล่งผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้า - คอมพิวเตอร์ชั้นนำของโลก สินค้าทันสมัยหลายอย่างของไต้หวันติดอันดับโลกระดับท็อปเท็นหรือท็อปไฟว์หรือกระทั่งเป็นอันดับหนึ่งของโลกก็มี

โดยที่ไต้หวันมีที่ตั้งสำคัญทางภูมิศาสตร์ มีเศรษฐศาสตร์ และมียุทธศาสตร์ ทำให้ธุรกิจการเดินทางเร็วและต่อเรือของไต้หวันเจริญมากติดอันดับโลก เจ้าสัวผู้ประกอบการธุรกิจการเดินทางเร็วของไต้หวันบางคนได้รับการยกย่องเป็น “ราชาเจ้าสมุทร”^{๑๗}

(จากข้อมูลกระทรวงมหาดไทยไต้หวันพบว่า ไต้หวันได้แปรสภาพเศรษฐกิจของประเทศที่แต่เดิมเป็นเกาะเกษตรกรรมไปสู่เกาะที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว)

๑๖. วิชา อุตมฉันท, ๒๕๒๙, น. ๖๕ (อ้างตามข้อ ๑๒)

๑๗. สุขสันต์ วิเวกเมธากร, ๒๕๔๓, น.๑๐๙ (อ้างตามข้อ ๘)

ตารางสถิติอาชีพของประชาชนที่เปลี่ยนไป

อาชีพ	ปี๑๙๕๐	ปี๑๙ ๘๗	ปี ๒๐๐๔
งานเกษตร	๒๗.๔ %	๔. ๙ %	๑.๗ %
งานบริการ	๔๖.๐ %	๕๒.๒ %	๖๘.๘ %
งานโรงงาน	๒๖.๖ %	๔๒.๙ %	๒๙.๕ %

(แหล่งข้อมูล : กรมการปกครองได้หวั่น ดูจากสัดส่วนของ GDP)

ค.ศ. ๑๙๕๐ เดือนมิถุนายน

เกิดสงครามเกาหลี (เป็นการขยายอำนาจของคอมมิวนิสต์) ทำให้สหรัฐอเมริกาเปลี่ยนท่าทีที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับไต้หวัน กลับทุ่มความช่วยเหลือให้ทุกอย่างแก่รัฐบาลก็กมินตั้งบนเกาะฯ เพื่อเป็นด่านหน้าสกัดการลุกลามของลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง และด้วยความคุ้มครองจากอเมริกาและพันธมิตร ทำให้สาธารณรัฐจีนบนเกาะฯ สามารถพาดตัวผ่านวิกฤตในช่วงต้นมาได้ ทั้งยังเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้ไต้หวันมีโอกาสพัฒนาเศรษฐกิจและเสริมสร้างความมั่นคงทางการเมืองในประเทศ ค่อยๆ แปรเปลี่ยนสถานภาพจากประเทศเกษตรกรรมที่ด้อยพัฒนา ไปสู่ประเทศอุตสาหกรรมที่ทันสมัยในอีก ๓๐ ปีถัดมา

ค.ศ. ๑๙๕๙

ประธานาธิบดีไอเซ็นเฮอว์ ขึ้นเป็นผู้นำสหรัฐฯ ไต้หวันถูกรวมเข้าอยู่ในแนวป้องกันและปิดกั้นลัทธิคอมมิวนิสต์ของอเมริกาในแปซิฟิกตะวันออก

ช่วงทศวรรษที่ ๑๙๖๐

เกิดสงครามเวียดนามได้หันกลายเป็นฐานปฏิบัติการทางทหารของอเมริกาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กองทหารและที่ปรึกษาของอเมริกาในไต้หวันมีมากถึง ๑๐,๐๐๐ คน มูลค่าความช่วยเหลือทางทหารที่อเมริกาให้(อาวุธและการฝึกอบรม)สูงถึง ๒,๕๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในห้วงปี ค.ศ. ๑๙๖๐-๑๙๗๐ นี้ สถานภาพของไต้หวันจึงมั่นคง รัฐบาลเจียงไคเช็คเองก็หมายมั่นที่จะมีโอกาสกลับไปยึดแผ่นดินใหญ่คืนมา ความตั้งใจนี้ รัฐบาลก็มั่นตั้งตอกย้ำลงไปในสำเนียงร่วมกับชาวไต้หวันทุกวันนี้

ช่วงทศวรรษที่ ๑๙๗๐

เป็นทศวรรษแห่งความเจ็บปวดของไต้หวัน

- ๒๔ พฤศจิกายน ๑๙๗๑ มติสหประชาชาติให้ที่นั่งแก่สาธารณรัฐประชาชนจีนแทนที่นั่งของสาธารณรัฐจีน
- สงครามเวียดนามยุติลง
- เกิดความแตกแยกในค่ายคอมมิวนิสต์ระหว่างปักกิ่งกับมอสโคว์
- เดือนพฤษภาคม ๑๙๗๒ ประธานาธิบดีนิกสันไปเยือนปักกิ่ง

- ๑ มกราคม ๑๙๗๙ ประธานาธิบดี จิมมี่ คาร์เตอร์ แห่งสหรัฐอเมริกา ได้ประกาศเปิดสัมพันธภาพทางทูตกับจีนใหญ่^{๑๘}

ลำดับเหตุปัจจัยในยุคบุกเบิกของรัฐบาลก๊กมินตั๋ง บนเกาะไต้หวัน

๑. นับจาก ปี ค.ศ. ๑๙๔๙ ที่รัฐบาลก๊กมินตั๋งหนีภัยไปไต้หวัน พร้อมคนสองล้านคน ซึ่งกล่าวในด้านคุณภาพแล้ว ถือว่าเป็นทรัพยากรชั้นมันสมองที่มีค่าเพราะมีทั้งนักการเมือง นักการทหาร นักการศึกษาที่ผ่านการทำงานมาอย่างโชกโชน และส่วนใหญ่เคยผ่านการศึกษาจากต่างประเทศ โดยเฉพาะจากอเมริกามาแล้วด้วยซ้ำ นอกจากนี้ยังมีนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ เป็นเจ้าของเงินทุนและเทคนิคการประกอบการที่ทันสมัยของยุครวมอยู่ด้วย เช่น บรรดาเจ้าของโรงงานอุตสาหกรรมแถบเซี่ยงไฮ้-กวางตุ้งที่หลบสมบัติหนีคอมมิวนิสต์ไปกับเจียงไคเช็คก็มี

๒. ปัญหาที่เผชิญหน้าจอมพลเจียงไคเช็คคือ จะจัดตั้งความรู้ประสิทธิภาพ ความทุจริตผิดวินัย ที่เคยเป็นบ่อเกิดให้พรรคต้องพ่ายคอมมิวนิสต์ให้หมดไปจากคณะติดตามของเขาได้อย่างไร? ทำอย่างไร รัฐบาลก๊กมินตั๋งจึงจะเป็นที่ยอมรับของมหาชนในไต้หวันให้มากที่สุด อย่าให้ประวัติศาสตร์ซ้ำรอยเพราะไต้หวันเป็นโอกาสสุดท้ายของพวกเขาที่หาไม่ได้อีกแล้ว

๓. เจื่อนไซที่เป็นใจให้กับรัฐบาลใหม่ก็คือพื้นฐานความเจริญสมัยใหม่ที่ญี่ปุ่นวางรูปไว้ เช่น เส้นทางคมนาคมและการสื่อสารที่ดี การศึกษาคอนข้างแพร่หลาย และระบบการปกครองแบบรวบอำนาจ

๑๘. วิชา อุดมฉันทน์, ๒๕๒๙, น. ๕๖-๖๑ (อ้างตามข้อ ๑๒)

เบ็ดเสร็จไว้ตลอด ๕๐ ปีที่ญี่ปุ่นยึดครองทำให้ไม่มีอำนาจอิทธิพลท้องถิ่น
ของชาวพื้นเมืองที่เข้มแข็งพอจะมาต้านคณะรัฐบาลก๊กมินตั๋งที่ใหม่

๔. ด้วยสถานการณ์ที่ตึงเครียด ทำให้รัฐบาลเจียงไคเช็คดำเนินการ
การจัดสรรและปฏิรูปที่ดินในไต้หวันได้ทันที และได้ผลสำเร็จภายในเวลา
๔-๕ ปี ทำให้เกิดการยอมรับการปกครอง (ที่มีคุณธรรมนั่นเอง)

๕. เจียงไคเช็คคิดว่า ความผิดพลาดสำคัญเมื่อครั้งปกครอง
อยู่จีนใหญ่คือเพิกเฉยต่อปัญหาเศรษฐกิจ ไม่สนใจชีวิตปากท้องของ
ประชาชนทุกข์ยาก ท่านเจียงฯจึงไม่เพียงแต่เร่งการปฏิรูปที่ดินให้
ชาวนาชาวไร่ ยังสามารถลดช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนลงได้และ
“การแบ่งปันที่เท่าเทียมกันบนเส้นทางการพัฒนาเศรษฐกิจ” โดยผล
ของความพยายามนั้นได้ผลิดอกออกผลเป็นตัวเลขคือ

ในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ จำนวน ๒๐% ของครอบครัวที่มั่งคั่งที่สุด
มีรายได้คิดเฉลี่ยเป็น ๑๕ เท่าของครอบครัวที่มีรายได้ต่ำสุด แต่ในปี
ค.ศ. ๑๙๗๐ ช่องว่างนี้ก็ลดลงเหลือเพียง ๔.๒ เท่า เท่านั้น^{๑๙}

**(จะเห็นได้ว่า หากผู้ปกครองมีจิตสำนึกร่วมกันที่จะไม่ทุจริต
ใช้อำนาจไปในทางสนับสนุนประชาชนแล้ว ก็จะเป็นสังคมที่ดีได้ไม่
ยากเลย-ผู้เขียน)**

๖. ส่วนปัญหาระหว่างคนไต้หวันกับคนแผ่นดินใหญ่นั้น นอกจาก
การใช้ภาษาที่ต่างกัน คือ คนพื้นเมืองไต้หวันส่วนใหญ่มาจากมณฑล
ฮกเกี้ยน พูดภาษาฮกเกี้ยน คนแผ่นดินใหญ่พูดจีนกลางแล้ว ก็คือ
ลัดส่วนพลเมืองโดยเจ้าถิ่นที่มาอยู่ก่อนมีจำนวนมากกว่าหลายเท่า กลับ
ต้องมารับการปกครองจากคนอีกกลุ่มที่หลังไหลมาชั่วข้ามคืน โดยมี

๑๙. วิชา อุดมฉันท, ๒๕๒๙, น. ๖๔-๖๖ (อ้างตามข้อ ๑๒)

ตัวเลขระหว่างคนจีนแผ่นดินใหญ่ กับคนไต้หวันในขณะนั้น คือ ๑๔% กับ ๘๕% ตามลำดับ^{๒๐}

(แสดงว่าคนไต้หวันพื้นถิ่นในช่วงนั้น น่าจะมีประมาณ ๑๒ ล้าน คนทีเดียว - ภายหลังจากผู้เขียนได้พบกับ รศ.ดร.จัน เหว่ย หนึ่งใน คณะที่ปรึกษาการทำงานวิจัยครั้งนี้ ได้ช่วยค้นหาสถิติจากแหล่งข้อมูล ของห้องสมุดกลางแห่งชาติ กรุงไทเป และจากกระทรวงมหาดไทยไต้หวัน มีรายละเอียดจำนวนคนในแต่ละช่วงปีดังตารางข้างล่างว่า

แต่ละช่วงปี	คนไต้หวันบนเกาะ	คนนอกพื้นที่ (ต่างชาติ/จีนใหญ่)	เฉพาะคนญี่ปุ่น	รวมทั้งหมด
ค.ศ. ๑๙๐๕	๓,๑๒๓,๐๐๐ คน	๘,๐๐๐ คน	๖๐,๐๐๐ คน	๓,๑๙๑,๐๐๐ คน
ค.ศ. ๑๙๔๒	๖,๔๒๘,๐๐๐ คน	๕๐,๐๐๐ คน	๓๘๕,๐๐๐ คน	๖,๘๖๓,๐๐๐ คน
ค.ศ. ๑๙๔๙	๗,๓๙๖,๐๐๐คน	(เฉพาะปี ๑๙๔๙ คำนวณได้จากกระทรวงมหาดไทยไต้หวัน)		

(แสดงว่า การอพยพข้ามทะเลมาครั้งใหญ่นี้ น่าจะไม่ถึงสองล้านคน หรือใกล้เคียงเท่านั้น)

๗. อีกมุมหนึ่งที่มีอาจมองข้ามคือ การที่ไต้หวันใช้กฎอัยการศึก ปกครองประเทศมาตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๔๙ การเตรียมพร้อมทางทหาร ถือเป็นความสำคัญอันดับหนึ่ง เสรีภาพของประชาชนต้องขึ้นต่อความ มั่นคงของชาติอย่างไม่มีเงื่อนไข ผู้ชายในระหว่างอายุ ๑๔ ถึง ๓๐ ปี

๒๐. **วิภา อุดมฉันท**, ๒๕๒๙, น. ๖๗-๖๘ (อ้างตามข้อ ๑๒) *ตัวเลขชาวไต้หวันก่อนที่ พลพรรคก๊กมินตั๋ง สองล้านคนจะข้ามฟากไปที่ไต้หวันนั้น บางเล่มระบุว่า มีแค่ ๕ แสน คน เช่นจากหนังสือ เงินสุยเปียน:จากสามัญชนสู่ประธานาธิบดี โดย สุขสันต์ วิเวกเมธาร, หน้า ๑๐๘ แต่ผู้เขียนได้รับความกรุณาจากดอกเตอร์จัน เหว่ย ช่วยค้นจากห้องสมุด แห่งชาติไต้หวัน ไทเปได้ว่า อย่างน้อยมีถึง ๗ ล้านคนขึ้นไป

ห้ามออกนอกประเทศเด็ดขาด เพื่อคุมกำลังชายฉกรรจ์เท่าที่มีอยู่เอาไว้ในประเทศตลอด ๒๔ ชั่วโมง และชายฉกรรจ์ได้วันทุกคนต้องเป็นทหาร ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัย แม้ได้รับการยกเว้นชั่วคราวระหว่างเรียน แต่พื้นที่ที่สำเร็จการศึกษา บัณฑิตทุกคนจะต้องเดินทางเข้ากรมทหาร จับฉลากแยกเข้าหน่วย เข้ากองเป็นทหารอาชีพอยู่อย่างน้อย ๒ ปี (และแม้แต่พวกที่สอบเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้ นักศึกษาใหม่ทุกคนไม่ว่าสถาบันการศึกษาของรัฐหรือเอกชน จะถูกส่งเข้าค่ายฝึกเพื่อไปใช้ชีวิตเยี่ยงทหารก่อน เป็นเวลา ๖ สัปดาห์เต็มในช่วงก่อนเปิดเรียน และยังคงฝึกวิชารักษาดินแดนอีกครั้งละ ๒ ชั่วโมง ทุกๆ หนึ่งสัปดาห์ เรื่อยไปทุกปี จนจบมหาวิทยาลัยด้วย^{๒๑})

(ผู้เขียนชื่นชมในความเข้มงวดเด็ดขาดกับเยาวชนของไต้หวันมาก และเพราะมีการฝึกอบรมคนทุกระดับโดยเฉพาะวัยรุ่นให้มีความสามารถ อดทน มีระเบียบวินัย ควบคุมตนเองได้ระดับหนึ่งแล้วย่อมมีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ เป็นส่วนของสังคมที่ขับเคลื่อนเฟื่องของสังคมไปข้างหน้า ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ทำตัวเป็นกาฝากหรือสร้างปัญหาทับซ้อนให้กับบ้านเมือง)

๘. แม้คนจีนไต้หวันจะพัฒนาชาติไปได้ไกลสักเพียงใด แต่ก็ไม้อาจสลัดหลุดจากแอกที่พันพันกับจีนใหญ่ไว้ กลายเป็นปัญหาการเมืองสองฝั่งช่องแคบไต้หวันมาตลอด ทำให้คนไต้หวันไร้สถานภาพที่มั่นคงในสายตาทางการเมืองโลก **แต่เพราะชนชาตินี้ก็คือคนจีนที่ไม่ยอมจำนนต่อปัญหาตรงหน้า** เมื่อถูกจำกัดบทบาททางด้านนี้ ไต้หวันก็พัฒนาไปในด้านเศรษฐกิจอย่างไม่หยุดยั้ง และมีอัตราความก้าวกระโดดที่น่าทึ่งทีเดียว โดยเฉพาะการพัฒนาภูมิความรู้ความ

๒๑. วิชา อุตมฉันทน์, ๒๕๒๙, น. ๗๗-๗๘ (อ้างตามข้อ ๑๒)

เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีจนมีผลิตภัณฑ์สินค้าที่มีชื่อเสียงในระดับ
แนวหน้าของโลกแล้ว (ความจริงได้หวั่นก็โดดเด่นด้านการพัฒนาเมล็ด
พันธุ์ทางเกษตรด้วย) **ขณะเดียวกัน ก็คอยชำเลื่องมอญโยบายของ
เงินใหญ่ว่า จะทำอะไรกับได้หวั่นไปด้วย**

คนได้หวั่นจึงต้องตื่นตัวติดตามข่าวสารความเปลี่ยนแปลง
การบ้านการเมืองอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา หรือการเลือกตั้งตัวแทนใน
สภาผู้แทนในประเทศ ก็เป็นไปอย่างเข้มข้นทุกครั้งเพราะพวกเขา
ตระหนักดีว่า นั่นคือการตัดสินใจชะตาชีวิตของตน ครอบครัว และ
ทิศทางอนาคตของเกาะนี้ **ดังนั้นพวกเขาจะต้องไปใช้สิทธิ์เพื่อมีส่วน
ร่วมกำหนดแนวทางชีวิต-สังคมองค์รวมด้วยเสมอ**

เบื้องหลัง “เศรษฐกิจมหัศจรรย์” แบบได้หวั่น

๙. แม้เกาะฟอร์โมซา จะมีธรรมชาติที่งดงาม และอากาศที่
เหมาะสมกับการเพาะปลูก แต่เมื่อได้หวั่นมีประชากรมากขึ้นๆ พื้นที่
การเพาะปลูกที่มีเพียงไม่ถึง ๑ ใน ๓ ของเกาะ บวกกับภัยธรรมชาติที่
จุโถมเข้าเล่นงานได้หวั่นได้ตลอดปี รัฐบาลจึงต้องคิดหาช่องทางใหม่ๆ
มาเสริมยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ แต่เพราะเพิ่งตั้งตัวขึ้นมาใหม่
การแก้ปัญหาจึงเชื่องช้า

๑๐. ในครั้งนั้น มีความช่วยเหลือของอเมริกาเข้ามาต่อลมหายใจ
ให้ โดยอเมริกาทุ่มเงินถึง ๙๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งคิดเป็น ๔๐%
ของราคาสินค้าที่ได้หวั่นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ เพื่อช่วยกู้ภาวะ
ขาดดุลในด้านเงินทุนสำรองเงินตราต่างประเทศ อีกทั้งยังช่วยในงาน
ด้านการปฏิรูปที่ดินและการบูรณะฟื้นฟูในทุกด้านผ่านทาง “คณะ
กรรมการรวมเพื่อการบูรณะชนบท” และหน่วยงานพัฒนาระหว่าง

ประเทศหรือ AID - Agency for International Development ที่
 ส่งเสียความช่วยเหลือตลอดเวลา ๑๕ ปี

๑๑. ด้านรัฐบาลก็ไม่ได้เอาแต่แบมือรับความช่วยเหลือ รัฐบาล
 ได้หวั่นกัพยายามสอดรับ โดยมีการวางแผนที่ฉลาด ความเด็ดขาดใน
 การนำมาตรการที่เข้มงวดบางอย่างมาใช้เพื่อหยุดยั้งปัญหาให้รวดเร็ว
 เช่น ปี ค.ศ. ๑๙๕๑-๑๙๕๗ รัฐบาลได้ควบคุมการนำเข้าสินค้าที่ไม่
 จำเป็นอย่างกวดขันและส่งเสริมสินค้าที่จำเป็นมาทดแทนการนำเข้าและ
 ลัดส่วนการส่งออกสินค้าเกษตรกับสินค้าอุตสาหกรรมก็เริ่มเปลี่ยนไป
 จากปี ค.ศ. ๑๙๕๓ ที่มีสัดส่วนที่ ๙๓ : ๗ ครั้นถึงปี ค.ศ. ๑๙๖๒ ก็
 เปลี่ยนไปเป็น ๔๙ : ๕๐ **ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ได้หวั่นเริ่มได้เปรียบ
 ดุลการค้ากับต่างประเทศ**

๑๒. ในช่วง ๑๐ ปีต่อจากนั้น (ค.ศ.๑๙๖๓-๑๙๗๓) เป็นช่วง
 กระตุ้นให้เกิดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ทั้งยังได้
 ทุ่มเงินงบประมาณแผ่นดิน ๖,๐๐๐ ล้านเหรียญสหรัฐฯ กับการ
 ก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ ๑๐ โครงการเพื่อรองรับการพัฒนาแบบ
 อุตสาหกรรม เช่น ทางด่วนเหนือจรดใต้ เส้นทางรถไฟฟ้า ท่าเรือที่มี
 ประสิทธิภาพ ขนถ่ายสินค้าสูง โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เป็นต้น

๑๓. ตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๗๐ เป็นต้นมา รัฐบาลก็มีนโยบายเชิงรุก
 ถึงขั้นตั้งเป้าหมายที่จะพัฒนาการผลิตทางอุตสาหกรรมที่เน้นทุนและ
 เทคโนโลยีชั้นสูง แทนการผลิตที่เน้นแรงงานแบบเก่าด้วย สิ่งที่เห็นได้
 ชัดคืออุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีการลงทุน
 ซื่อลิวสิทธิ์เพื่อเลียนแบบจากต่างประเทศ บวกกับนโยบายดึงดูดการ
 ลงทุนหรือร่วมทุนกับบริษัทต่างชาติที่ใช้เทคโนโลยีชั้นสูง

๑๔. ทศวรรษที่ ๑๙๘๐ ได้หวนก็ประสบความสำเร็จด้านการส่งออกสินค้าเหล่านี้สู่ตลาดโลกบ้างแล้ว และปรับปรุงยกระดับคุณภาพให้ทัดเทียมชาติที่ขายสินค้าประเภทเดียวกันต่อไป

๑๕. มองย้อนหลังไป ๓๕ ปี กว่าได้หวนจะมีวันนี้ นับว่าเป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่า “เศรษฐกิจมหัศจรรย์” อีกประเทศหนึ่งต่อจากญี่ปุ่น โดยผลผลิตรวมแห่งชาติเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. ๑๙๕๒-๑๙๗๘ ถึง ๗๐๐% ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เฉลี่ยปีละประมาณ ๘% ตลอดมา นับว่าสูงมาก การกระจายรายได้ของประชากรก็จัดว่า **มีความเท่าเทียมกันมากที่สุดประเทศหนึ่ง** รายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี ค.ศ. ๑๙๘๔ ประมาณ ๒,๕๐๐ เหรียญสหรัฐฯ^{๒๒}

ยุทธวิธีการถ่ายโอนเทคโนโลยีเข้าประเทศ

๑๖. ได้หวนเลียนแบบญี่ปุ่นโดยใช้วิธีดูดซับ ยักย้ายถ่ายเท หรือลอกเลียนแบบเทคโนโลยีต่างประเทศ เป็นการกระตุ้นให้ไหวตัวและคิดค้นปรับปรุงเทคโนโลยีที่เหมาะสมกว่าขึ้นภายในประเทศได้หวนเอง

๑๗. ช่วงเริ่มต้นการพัฒนาเทคโนโลยีของได้หวน มีพระเอกคือความช่วยเหลือผ่านหน่วยงานพัฒนาระหว่างประเทศ (AID) ของสหรัฐฯ และยังให้เงินอุดหนุนสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่างๆ ระหว่างปี ค.ศ. ๑๙๕๒-๑๙๗๙

๑๘. ด้านได้หวนเองก็ได้ทำสัญญาความร่วมมือทางเทคโนโลยีกับบริษัทต่างชาติรวม ๑,๓๑๘ โครงการ (๗๐% เป็นการร่วมทุนกับญี่ปุ่น ๑๙% ร่วมกับอเมริกาและกับยุโรปอื่นๆ อีก ในประเภทอุตสาหกรรมนั้นมีถึง ๒๕.๖% เป็นการผลิตสาขาอิเล็กทรอนิกส์ แสดงว่ารัฐให้ความสำคัญมากที่สุด)

๒๒. วิภา อุดมฉันท, ๒๕๒๙, น. ๘๕-๘๘ (อ้างตามข้อ ๑๒)

๑๙. นอกจากการร่วมทุนแล้ว ไต้หวันใช้วิธีซื้อลิขสิทธิ์หรือแบบพิมพ์เขียวสำหรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้าประเทศทุกปี เฉพาะปี ค.ศ. ๑๙๗๗ เสียค่าลิขสิทธิ์เพื่อลอกแบบ จากต่างประเทศเป็นเงินถึง ๔๒ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

๒๐. ผลการร่วมมือและร่วมทุนกับต่างชาติ ทำให้ไต้หวันมีบริษัทใหญ่ เช่น บริษัทผลิตเครื่องไฟฟ้า “ต้าถุง” ที่ภายหลังเป็นผู้ผลิตเครื่องใช้อิเล็กทรอนิกส์รายใหญ่ที่สุดของไต้หวันในขณะนี้

๒๑. ส่วนในปี ค.ศ. ๑๙๘๐ ไต้หวันก็ผุดโครงการยักษ์คือ “อุทยานเพื่อการอุตสาหกรรมที่ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีแห่งเมืองซินจู๋” เพื่อดึงดูดการลงทุนของต่างชาติ (เนื้อที่กว่า ๑๒๐ เอเคอร์) โดยมีสิ่งจูงใจให้มาร่วมลงทุนเป็นสิทธิประโยชน์มากมาย ข้อแม้ก็มีเพียงว่า ต้องเป็นธุรกิจที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต และต้องมีคุณภาพการต่อการพัฒนายกระดับเศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์ของคนท้องถิ่น ไต้หวันด้วย เช่น สัญญาว่า จะใช้บุคลากรและสิ่งอำนวยความสะดวกในการวิจัยค้นคว้าจากสถาบันภายในประเทศของไต้หวัน หรือมีส่วนช่วยฝึกอบรมช่างเทคนิคของไต้หวัน เป็นต้น

๒๒. ไต้หวันยังพยายามพึ่งพาการพัฒนาเทคโนโลยีของตนเอง โดยใกล้ๆ อุทยานฯ ซินจู๋ มีมหาวิทยาลัย ชั้นนำทางวิทยาศาสตร์ตั้งอยู่ ๒ แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเจียวทง และ มหาวิทยาลัยชิงฮว่า นอกจากนี้ รัฐยังตั้ง “สถาบันวิจัยเทคโนโลยีทางอุตสาหกรรม” ซึ่งเป็นหน่วยงานขนาดใหญ่ มีบุคลากรกว่า ๑๖,๐๐๐ คน ติดกับอุทยานฯ เพื่อเป็นแหล่งวิจัยและเผยแพร่เทคนิควิทยาการใหม่ๆ ที่เหมาะสมให้แก่ธุรกิจเอกชนในประเทศและค้นคว้าเป็นพิเศษเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นนโยบายพึ่งตนเองเพื่อการแข่งขันกับนานาชาติต่อไป

๒๓. ความสำเร็จด้านเศรษฐกิจของไต้หวันวันนี้ จึงไม่มีใครปฏิเสธว่า มีสหรัฐอเมริกาเป็นที่เลี้ยงที่ตามมาแต่แรก **และก็มีผู้รับเป็นนักเรียนที่ดูดซับได้เก่งด้วย** และเมื่อพ้นระยะที่สหรัฐฯ ทั้งผลกัทั้งหนุนแล้ว โดยเฉพาะอเมริกาเชื่อว่า ภาคเอกชนมีประสิทธิภาพสูงกว่าภาครัฐ จึงสนับสนุนช่วยเหลือเป็นพิเศษ ผลก็คือ หลังความช่วยเหลือของ AID ธุรกิจของเอกชนก็เฟื่องฟูขึ้นมา และเจริญเติบโตเรื่อยมาด้วยนโยบายของรัฐ กลายเป็นตำนานแห่งความร่วมมือที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ทางเศรษฐกิจให้โลกได้ตั้งอีกครึ่งหนึ่ง

๒๔. สรุปลักษณะพิเศษที่เป็นเงื่อนไขการพัฒนาเศรษฐกิจของไต้หวันคือ (๑) ความช่วยเหลือจากอเมริกา (๒) การวางแผนที่สามารถในระดับรัฐบาล (๓) ความร่วมมือระหว่างรัฐกับเอกชน (๔) ความพยายามอย่างมุ่งมั่นของรัฐบาล ซึ่งเป็นแรงผลักดันเบื้องหลังโครงการทั้งหมดของประเทศ^{๒๓}

๒๕. ผู้เขียนอยากจะสรุปว่า ไต้หวันเติบโตมาถึงวันนี้ได้ ก็เหมือนภาพิตที่ว่า **“สถานการณ์สร้างวีรบุรุษ”** โดยเฉพาะขอเน้นที่บทบาทของรัฐบาลก็ก่มีนตั้งในช่วงนั้น เป็นรัฐบาลในอุดมคติที่มีคุณธรรมพอสมควรไม่มีปัญหาโกงกินจนสิ้นชาติก็ด้วยถูกสภาพการณ์และบทเรียนที่ล้มเหลวมาจากจีนใหญ่เป็นครูสอนใจอยู่เสมอนั่นเอง

(มีข้อมูลสนับสนุนว่า ท่านผู้นำเจียงไคเช็ค เป็นผู้นำมือสะอาดซื่อสัตย์ และมีศีลธรรม ดำเนินชีวิตอย่างสมถะ ตลอดเวลาท่านไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ไม่เล่นการพนัน มักสวมชุดจีนอยู่บ้าน สิ่งเดียวที่เป็นความสุขส่วนตัวที่ชอบทำคือ ไปเดินเล่นบนภูเขา นายพลเจียงถึงแก่อสัญกรรมวันที่ ๕ เมษายน ค.ศ. ๑๙๗๕)^{๒๔}

๒๓. วิภา อุดมฉันท, ๒๕๒๙, น. ๑๐๐-๑๐๘ (อ้างตามข้อ ๑๒)

๒๔. ศุภลักษณ์ สนธิชัย, ๒๕๔๖, น.๒๕ (อ้างตามข้อ ๔)

ส่วนความช่วยเหลือจากนานาชาติถือว่าเป็นรอง เพราะเป็น ความรู้ที่สามารถเอาไปใช้ในทางสร้างสรรค์หรือทำลายตัวเองก็ได้ เมื่อบวกกับต้นทุนทางสังคมเดิมคือ จิตสำนึกนักสู้ของชาวจีนอีกร่วม ๑๔-๑๕ ล้านคนบนเกาะซึ่งล้วนแต่ประจวบเต็มด้วยพลังวัฒนธรรมจีนที่ ล้างสมมากกว่า ๕,๐๐๐ ปีที่มีวิญญูณของพ่อค้า นักบริหาร นักบริการ อยู่ทุกชุมชน จึงกลายเป็นพลัง ๓ เล้า (ผู้ปกครองที่มีคุณธรรม + เพื่อนที่ดี + ประชาชนที่ขยัน รู้รักสามัคคี) ที่ขับเคลื่อนให้ได้ห้วงลึบพุ่งโจนทะยาน ขึ้นสู่เวทีโลกราวจรวดชึปนาวูที่เดียว

๒๖. ส่วนด้านการสื่อสารมวลชน (Mass Communications) นั้น เป็นผลพวงความสำเร็จโดยปริยายจากความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การปกครอง และการศึกษา เพราะเมื่อการเมืองได้ห้วงปลดแอก กฎอัยการศึกเป็นประชาธิปไตย เป็นระบบเปิดแบบทุนนิยมทั่วไป มีระบบเงินทุนหมุนเวียนดี มีเทคโนโลยีชั้นสูง มีผู้เชี่ยวชาญเป็นทีมเวิร์ค ธุรกิจด้านสื่อสารมวลชนก็ยอมขยายวงกว้างอย่างรวดเร็วไม่ว่า ไปรษณีย์ โทรคมนาคม หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ การโฆษณา นิตยสารและ สำนักพิมพ์ สำนักข่าว เป็นต้น ได้ห้วงก็ได้พัฒนาสื่อสารมวลชนเหล่านี้ ขึ้นมาทัดเทียมนานาอารยประเทศแล้ว^{๒๕} (ขึ้นอยู่กับว่า กระบวนการ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมของได้ห้วงจะสามารถประยุกต์ใช้เครื่องมือ เหล่านี้ไปในทางสร้างสรรค์คุณูปการให้กับสังคมนี้ได้อย่างไร เป็นสำคัญ ซึ่งผู้เขียนได้เห็นประสิทธิผลการใช้สื่อสารเหล่านี้ขององค์กร คุณธรรมมาในได้ห้วงแล้ว ดังจะรายงานไว้ในหัวข้อเกี่ยวกับองค์กร ศาสนาต่อไป)

๒๕. ไม่ระบุผู้แต่ง, ๒๕๓๔, สาธารณรัฐจีนวันนี้, บริษัททงหวากการพิมพ์, พิมพ์ที่ Class Publishing House Co.Ltd, กั้นยายน, น. ๙๙-๑๐๔

๒๗. และปัจจุบัน ได้ทวนยังได้กำหนดยุทธศาสตร์การประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ของเกาะนี้ว่าเป็น “ศูนย์ดำเนินการแห่งภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก(APROC)” โดยเห็นว่า ได้ทวนมีปัจจัยโดดเด่นเหนือกว่าประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน ได้แก่

- เศรษฐกิจที่เปิดกว้างและรุดหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง
- รากฐานในระบบการเงินที่ดี
- ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพสูง
- สังคมเป็นประชาธิปไตย
- ตำแหน่งที่ตั้งที่ได้เปรียบทางยุทธศาสตร์
- เศรษฐกิจและการค้าที่เชื่อมโยงทั่วถึงทั้งภูมิภาค
- ภาษาและวัฒนธรรม เกี่ยวข้องสัมพันธ์ มีต้นกำเนิดเดียวกับหลายพื้นที่สำคัญในเอเชีย-แปซิฟิก
- มีศูนย์การขนส่งทั้งทางทะเลและทางอากาศ ศูนย์การโทรคมนาคม ศูนย์การเงิน ศูนย์การสื่อสารมวลชน ศูนย์การผลิตอุปกรณ์เพื่อการสารสนเทศ

สถิติและตัวเลข

ตารางแสดงอันดับของไต้หวันในการแข่งขันกับทั่วโลก

ประเด็นเปรียบเทียบแต่ละปี	๑๙๕๕	๑๙๕๖	๑๙๕๗	๑๙๕๘	๑๙๕๙
๑. การบริหารจัดการ	๑๖	๑๘	๑๘	๗	๙
๒. วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี	๑๒	๑๗	๑๐	๗	๑๐
๓. รัฐบาล	๕	๖	๒๐	๑๔	๑๑
๔. ประชาชน	๑๙	๑๖	๒๑	๑๘	๑๕
๕. ความนิยม	๑๔	๑๘	๒๓	๑๖	๑๘
๖. เศรษฐกิจภายในประเทศ	๑๐	๑๑	๑๗	๘	๒๐
๗. โครงสร้างขั้นพื้นฐาน	๒๖	๓๐	๒๘	๒๖	๒๑
๘. การเงิน	๑๕	๒๑	๒๓	๑๙	๒๓
๙. ความเป็นสากล	๒๔	๒๖	๒๐	๓๒	๒๗

(แหล่งข้อมูล : รายงานการแข่งขันทางธุรกิจโลก ประจำปี ค.ศ.๑๙๕๙ โดยสถาบันเพื่อการพัฒนา-การบริหารจัดการระดับนานาชาติ (IMD))

สถิติโดยทั่วไปของสาธารณรัฐจีน

(แหล่งที่มา: เอกสารเสียงเพื่อสาธารณรัฐจีนในองค์การสหประชาชาติ
จัดทำโดย กรมประชาสัมพันธ์ ค.ศ. ๑๙๕๙)

- ประชากร : ๒๒,๐๒๒,๐๐๐ คน
- เกณฑ์อายุสูงสุด : ๗๔.๗ ปี (ค.ศ. ๑๙๕๘)
- ผลผลิตมวลรวมต่อประชากรรายบุคคล : ๑๑,๙๘๒ ดอลลาร์สหรัฐ (ค.ศ. ๑๙๕๘)
- รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี : ๑๐,๘๕๕ ดอลลาร์สหรัฐ (ค.ศ. ๑๙๕๘)
- อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ : ๔.๖๕% (ค.ศ. ๑๙๕๘)
- อัตราเงินออม : ๒๓.๔๘% (ค.ศ. ๑๙๕๘)
- การส่งออก : ๑๑๐.๖๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ค.ศ. ๑๙๕๘)

- การนำเข้า : ๑๐๔.๗๔ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ค.ศ. ๑๙๙๘)
  - ทูลสำรองเงินตราต่างประเทศ : ๑๐๐.๑๓ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๙๙)
  - การลงทุนภายนอกประเทศ : ๒๐.๗ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ
  - จำนวนประเทศที่มีความสัมพันธ์ทางการทูต : ๒๙ ประเทศ
  - จำนวนองค์กรระหว่างประเทศที่ได้ร่วมเป็นสมาชิก : ๙๗๑ แห่ง
  - โครงการประกันสุขภาพแห่งชาติ : ๒๐,๙๒๘,๐๐๐ คน
  - อัตราการว่างงาน : ๓.๑๑%
  - ลัดส่วนผู้กำลังศึกษาในระบบของรัฐ : ประถม ๔๙.๙๔%
มัธยม ๓๓.๓๖% อุดมศึกษา ๑๖.๓๐%
- (เป็นสถิติเมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๙๙)^{๒๖}

๒๘. กล่าวได้ว่า บัดนี้ได้เห็น **กลายเป็นพหุศตติปิกรายใหม่ของเอเชีย เป็นเสี้ยวที่ ๔** รองจากญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ โดยใช้เวลาไม่นานก็ขยับฐานะของประเทศไปอยู่ข้างหน้ามาเลเซีย ไทย เวียดนาม ทั้งๆ ที่เพิ่งตั้งประเทศมาได้ไม่นาน และยังมีสถานการณ์ระหว่างประเทศไม่แน่นอน แต่นั่นไม่อาจหยุดยั้งได้เห็นในการใช้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจติดปีกสู่ตลาดเสรี โอบอ้อมเข้าอุปสรรคการปิดล้อมด้านการเมืองไปได้อย่างมหัศจรรย์

การที่ได้เห็นเพิ่งพ่ายแพ้ศึกกับจีนใหญ่มาไม่นาน แต่สามารถเลียแผล กลืนเลือด **สรุปบทเรียนแล้วเริ่มต้นเดินหน้าปฏิรูปด้านต่างๆ ได้ทันที** ก็เพราะมีเคล็ดลับอยู่ที่ **คนคุณภาพมีมากพอนั่นเอง**

๒๖. **ไม่ระบุผู้แต่ง**, ๒๕๔๓, อนุสาร“ได้เห็น-สาธารณรัฐจีน”, กรมประชาสัมพันธ์ (ได้เห็น), โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์

ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่เคยปกครองคนเป็นพันล้านคน ลดשובฮาบลงมาเหลือแค่ไม่ถึง ๑๐ ล้านคน คณะรัฐบาลก็มั่นคง กับคนระดับหัวกะทิจึงโยกย้ายไปตั้งรกรากใหม่ที่ไต้หวันร่วม สองล้านคน จึงไม่ใช้การเริ่มต้นอย่างคนสิ้นไร้ไม้ตอก ตรงกันข้าม คณะรัฐบาลจีนคณะชาติกลับได้สะสมประสบการณ์ กำลังพล คุณภาพของข้าราชการที่อพยพไปอย่างมีระดับการศึกษาแล้ว อีกทั้งไต้หวันได้กลายเป็นเสือตัวเล็กที่จิวแต่แจ๋ว เมื่อปรับระบบการปกครองให้เป็นประชาธิปไตยมากขึ้นๆเรื่อยๆ ทำให้ทางเลือกที่จะให้ลูกหลานเรียนช่องทางทำธุรกิจ ก็เป็นไปอย่างเปิดกว้าง จึงไม่แปลกที่จะได้ยินว่า **คนไต้หวันยอมลำบากส่งเสียลูกหลานไปศึกษาต่อยังต่างประเทศอย่างเอิกเกริก** ประกอบกับรัฐบาลก็มีแผนการรองรับสนับสนุนให้เขาเหล่านั้นมีโอกาสเพิ่มการค้นคว้าเชิงวิจัยลึกซึ้งจนเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้เลยทีเดียว เมื่อเวลาผ่านไปไม่กี่สิบปี ไต้หวันก็ได้สะสมบุคคลากรที่ทรงภูมิความรู้ความสามารถไว้อย่างมากพอที่จะยกระดับความรู้ที่ขึ้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ของชาติไต้หวันเอง แล้วผลิตสินค้าทั้งทางอุตสาหกรรม ทั้งทางเทคโนโลยีไฮเทคออกมาวางขายในตลาดโลกในระดับแนวหน้าทีเดียว

และยิ่งน่าสนใจมากขึ้นไปกว่านี้อีก เมื่อไต้หวันได้ก่อเกิดมิติใหม่ของบริษัททำธุรกิจข้ามชาติ โดยการถอดแบบพลวัตรขององค์กรธุรกิจเหล่านั้นมาประยุกต์จากความสามารถของเชิงเศรษฐกิจทุนนิยมที่มุ่งเอา“กำไรเงิน-ดอกเบีย”เป็นเป้าหมายพลิกโฉมใหม่เป็นนวัตกรรมของแนวบรรษัท

ข้ามชาติที่กลายเป็นองค์การการกุศลที่ทำธุรกิจเชิงบุญนิยม มุ่งเอา “กำไรบุญ-น้ำใจ” เป็นเป้าหมาย ทำงานเน้นด้านเพื่อแผ่ความรัก-ความเมตตากรุณา-สังคัมสงเคราะห์ที่เป็นคุณธรรมสากลออกไปทั่วโลกอย่างได้ผล (จะกล่าวในบทขององค์การศาสนาของไต้หวันต่อไป)

๑.๔ ต้นสังคม - วัฒนธรรม - ศาสนา

หากรำลึกย้อนหลังไปก่อนหน้านี้อีก ๔๐๐ ปี ไต้หวันก็เป็นเพียงเกาะที่ล้าหลัง โกลาโลดตา แม้จะนับรวมอยู่ในจีนแผ่นดินใหญ่มานาน แต่ความที่อยู่ไกลปืนเที่ยง จึงไม่มีความสำคัญนัก

ชาวจีนรู้จักเกาะไต้หวันมานานนับพันปีแล้ว สมัยสามก๊ก“จิวอี้” แม่ทัพเรือหนุ่มผู้เกรียงไกรจากกังต้งแห่งก๊กหวู ได้ใช้ไต้หวันเป็นฐานทัพเรือทั้งเพื่อการทำยุทธนาวีและการพาณิชย์นาวี สร้างให้ก๊กหวู เป็นมหาอำนาจแห่งลำน้ำหรือเจ้าสมุทร^{๒๗}

ต่อเมื่อถูกต่างชาติมายึดครอง ราชสำนักจีนถึงตื่นตัวหันมา อ้างสิทธิ์ ส่งคนมาปกครอง ซึ่งก็ไม่ง่าย เพราะไกลจากเมืองหลวงมาก สังคมไต้หวันเพิ่งมาพัฒนา ก็เพราะถูกต่างชาติเล็งเห็นความสำคัญว่าต่อไปจะเป็นจุดยุทธศาสตร์ในการต่อเชื่อมทั้งทางการเมือง การค้ากับ จีนใหญ่ได้สะดวก จึงมีหลายชาติพยายามเข้ามาจับจองไต้หวันเป็นช่วงๆ แล้วก็ถูกขับไล่ออกไปเหลือทิ้งไว้ก็คือซากสิ่งก่อสร้างที่แต่ละชาติมาสร้างไว้ในอดีต จะเห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนมากหน่อย ก็คงเป็นตึกที่ทำการ สไตลส์ญี่ปุ่น เพราะปกครองไต้หวันอยู่ถึง ๕๐ ปี. (ค.ศ.๑๘๙๙-๑๙๔๕) ซึ่งเมื่อผ่านมาถึงวันนี้ ไต้หวันก็เปิดเผยตัวตนที่แท้จริงว่า เป็นชาติพันธุ์ มังกรจากแผ่นดินใหญ่มาดำรงอาศัยอยู่ที่นั่นเอง สังคมของไต้หวันส่วนใหญ่

๒๗. สุขสันต์ วิเวกเมฆากร, ๒๕๔๓, น. ๑๐๒ (อ้างตามข้อ ๘)

จึงยังมีชนบทรรมนิยม-จารีตประเพณี-วัฒนธรรมเป็นเงินเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ และเมื่อได้หัวหน้าถูกเปิดสมองผ่าตัดใหญ่ ภายใต้การบริหารปกครองของพรรคก๊กมินตั๋ง และขยับขยายเป็นพรรคอื่นตามครรลองการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยสมัยนี้ได้หัวหน้าก็กลายเป็นผู้นำเป็นสังคมสมัยใหม่ที่ไม่ได้ล้มรากเหง้าวัฒนธรรมจีนของตน

โดยเฉพาะช่วงหลัง ๕๐ ปีมานี้ ได้หัวหน้าเติบโตมาพร้อมกับประสบการณ์ที่ยิ่งใหญ่ของการพัฒนาเศรษฐกิจ รายได้ของประชากรรายบุคคล เพิ่มขึ้นจาก ๑๔๐ ดอลลาร์สหรัฐใน ค.ศ. ๑๙๔๙ มาเป็น ๑๓,๒๐๐ ดอลลาร์สหรัฐในปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๐๐) ประชากรได้หัวหน้ามีความมั่งคั่งร่ำรวยขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์จีน อย่างไรก็ตาม ปัญหาสังคมในเรื่องต่างๆ เช่น เรื่องขยะ และมลพิษทางน้ำ อากาศ ได้เพิ่มความรุนแรงขึ้น จนเมื่อค.ศ. ๑๙๙๕ นิตยสารแดร์ สปีเกิล ของเยอรมันได้เปรียบได้หัวหน้าว่า เป็น ซไวเนสทาล (เล้าหมู)

นับแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกได้นำออกใช้ในทศวรรษที่ ๑๙๕๐ เศรษฐกิจได้ค่อยๆ ทยอยไต่จากที่เคยอยู่บนพื้นฐานของเกษตรกรรมสู่พื้นฐานของเทคโนโลยีและการผลิต

ค.ศ. ๑๙๘๗ ทุนสำรองเงินตราต่างประเทศของสาธารณรัฐจีนมีอยู่มากกว่า ๗๐ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และผลผลิตรวมของประเทศ (GDP) มีมูลค่าถึง ๒๖๒.๒ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี ค.ศ. ๑๙๙๘ โดยอยู่ในอันดับที่ ๑๔ ของโลก การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของได้หัวหน้าได้โน้มนำให้สังคมมีมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้น^{๒๔}

๒๔. ออลการ์ จุง-เคลลี เทอ -เวอร์จิเนีย เซิง -ไวโอเล็ต จาง, ๒๕๔๓, เดอะสตอรี ออฟ ได้หัวหน้าภาค-สังคม, กรมประชาสัมพันธ์ได้หัวหน้า, โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, น.๔๒

ผู้เขียนได้พบหนังสือเรื่อง ไต้หวันวันนี้^{๒๙} ที่สรุปวิถีชีวิตประจำวันไว้เป็นข้อๆ ไว่สั้นๆ ตีว่า

๑. ตื่นเช้าไปสวนสาธารณะออกกำลังกาย
๒. กินอาหารว่างยามสาย
๓. วัฒนธรรมการดื่มชาของคนจีน
๔. ชอบสีแดง สีแห่งมงคล
๕. ไทเป เมืองหลวงที่แออัด
๖. การศึกษาที่พ่อแม่ร่วมลุ้นด้วย
๗. ไปกราบพระกันหน่อย
๘. ประเพณีอันน่าตื่นเต้นเร้าใจ
๙. สตรีเหล็กของไต้หวัน
๑๐. ขอนนามัย (สวมผ้าปิดปาก) ไว้ก่อน
๑๑. ห้องตลาดนัดยามราตรี
๑๒. สองฝั่งช่องแคบไต้หวัน

กล่าวคือ คนไต้หวันจะมีวิถีชีวิตประจำวันหมุนเวียนอยู่เรื่องการออกกำลังกายแต่เช้าตรู่ พอได้เหงื่อ เลือดลมเดินคล่องแล้ว ก็ไปทำอะไรๆ เบาๆ เป็นอาหารเช้าเต็มท้องก่อนไปทำงานทั้งวันด้วยความสดชื่น หลังอาหารหรือเลิกงานก็จะมานั่งจิบชาถกปัญหาสังคม ปัญหาการเมืองระหว่างสองจีน ผู้ปกครองก็จะเอาใจใส่ถามไถ่กับการบ้านของบุตรหลานในครอบครัว วันหยุดสุดสัปดาห์ก็พาครอบครัวไปปิกนิกเขาไปไหว้พระหรือเข้าโบสถ์ หรือไปชมกิจกรรมทางสังคมตามสวนสาธารณะหรือร่วมงานประเพณีที่มีสีสันหลากหลายตลอดปีของจีน บ่ายๆ ก็หา

๒๙. จากหนังสือ 今日台灣：中級漢語讀本 หน้า ๑-๒๐๑ 鄧守信、孫珞，世界新傳播學院，第三版，๑๙๙๕

ที่กินอร่อยๆ ตามศูนย์การค้าใหญ่ๆ หรือท้องตลาดถึงตลาดนัดกลางคืน ที่มีสินค้าราคาถูก หากไม่สบายก็มีบัตรประกันสุขภาพไปหาหมอได้ในราคาประหยัด ยามปกติก็จะสนใจข่าวคราวเรื่องสุขอนามัยและการป้องกันไว้ก่อน ทั้งหมดนี้ก็ต้องมีสตรีหรือเพศแม่เป็นผู้ร่วมแบกรับภาระความรับผิดชอบด้วยอย่างน้อยครึ่งหนึ่งขึ้นไป ซึ่งเป็นหนึ่งในลักษณะพิเศษของสังคมไต้หวันที่เน้นเรื่องความเสมอภาคระหว่างหญิงชาย ภายใต้ระบอบการปกครองด้วยลัทธิไตรราชฎ์ของท่านอดีตประธานาธิบดีคนแรกของจีนคือ ดร.ซุนยัตเซ็น ซึ่งยังเป็นแกนหลักของการบริหารไต้หวันมาตราบเท่าทุกวันนี้

สังคมไต้หวัน ได้พิสูจน์ให้โลกได้เห็นว่าคุณ คือ พลังที่สร้างสรรค์ได้ ทำลายได้ เพราะเพียงเวลาไม่นานเกินรอ ไต้หวันก็พัฒนามาได้ไกลขนาดนี้ สมกับที่มี (บางคนก็มองว่าเป็นเกาะของผู้พวยพเติมไปด้วยความท้าทายซึ่งกระตุ้นประชาชนให้พัฒนาสู่ศักยภาพสูงสุดของตนโดยไร้ซึ่งภาวะทางชนบทรรมนิยมประเพณีแบบเดิมมากดดันบีบคั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เอง ลวี ชิน-เหลียง อดีตประธานพรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า จึงได้เรียกชาวไต้หวันว่าเป็น “**ผู้คนที่ตื่นตัวตลอดเวลา**”)^{๓๐}

ภาษาจีนกลางยังเป็นภาษาที่ใช้กันทั่วไปบนสองฟากฝั่งช่องทะเล ดังนั้นจึงเป็นเรื่องสะดวกสบายเมื่อคนจากไต้หวันเดินทางไปท่องเที่ยว หรือทำธุรกิจบนแผ่นดินใหญ่

ประวัติศาสตร์ไต้หวัน กว่า ๔๐๐ ปีที่เรเริ่มนับตั้งแต่มีการค้นพบโดยชาวตะวันตกและบุกรุกเข้ามาปกครอง คือตั้งแต่มีเพียงชาวเกาะหรือชนพื้นเมืองดั้งเดิม ต่อมาก็มีชาวยุโรปกลุ่มใหญ่ๆอีก ๓ กลุ่มที่ทยอย

๓๐. ออสการ์ จุง, ๒๕๔๓, น. ๔ (อ้างตามข้อ ๒๘)

อพยพเข้ามาจับจองปกครอง (สลักการปกครองของญี่ปุ่นอีกกว่า ๕๐ ปี) และมีการปะทะทำสงครามต่อสู้กันมาโดยตลอดจริงๆ

ความจำเป็นพื้นฐานในสังคม

(ปัจจัยสี่ : อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ ยารักษาโรค)

จากหนังสือ **เดอะสตอรี ออฟ ไต้หวัน** ภาค“สังคม” ที่จัดพิมพ์ภาษาไทยโดยกรมประชาสัมพันธ์ไต้หวัน มีข้อมูลมากมายเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงในสังคมไต้หวัน เช่น

...ปัจจุบัน คนไต้หวัน มีเกณฑ์เฉลี่ยอายุขัยที่ยืนยาวขึ้น จากเดิมประมาณ ๕๘ ปีในปี ค.ศ. ๑๙๕๒ มาเป็นประมาณ ๗๔ ปี ในปัจจุบัน (ค.ศ. ๒๐๐๐)

เชียว เจิ้น-จุง ผู้อำนวยการกรมพัฒนาเขตเมืองและเคหะสถาน สภาเพื่อการวางแผนและพัฒนาเศรษฐกิจ เห็นว่า หลายปีที่ผ่านมา ไต้หวันเจริญก้าวหน้าขึ้นมาก ไม่ว่าด้านอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ อาศัย การขนส่ง การศึกษา สันทนาการ หรือ สุขอนามัย

เมื่อ ๔๐-๕๐ ปีก่อน ประชาชนไต้หวันต้องใช้จ่ายประมาณ ร้อยละ ๗๕ ของรายได้ไปกับอาหาร ซึ่งเงินที่เหลือส่วนใหญ่ก็หมดไปกับการรักษาพยาบาล ปัจจุบันประชาชนใช้จ่ายน้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ไปกับค่าอาหาร ซึ่งหมายความว่า ประชาชนมีเงินที่จะจ่ายให้กับกิจกรรมทางวัฒนธรรมและเพื่อความบันเทิงมากขึ้น^{๓๑}

ด้านสถานพยาบาลในไต้หวัน ผ.อ.เชียว เจิ้น-จุงบอกว่า จำนวนเตียงต่อประชาชน ๑๐,๐๐๐ คน ได้เพิ่มจาก ๓.๓๕ เตียงใน ค.ศ. ๑๙๕๔ เป็น ๕๕.๗ เตียงใน ค.ศ. ๑๙๙๗ ขณะเดียวกันบุคลากรที่ให้การรักษา

๓๑. ออสการ์ จุง, ๒๕๔๓, น. ๔๔-๔๕ (อ้างตามข้อ ๒๘)

พยาบาลต่อประชาชน ๑๐,๐๐๐ คน เพิ่มจาก ๖.๔๓ คนในปี ค.ศ. ๑๙๕๔ เป็น ๑๓.๓ คนใน ค.ศ. ๑๙๙๗ และประชาชนเกือบทุกคนในไต้หวันอยู่ภายใต้โครงการประกันสุขภาพแห่งชาติ

ผ.อ.เซีย เจิ้น-จุง ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ๕๐ ปีที่ผ่านมา มลภาวะกลายเป็นปัญหาที่ย่ำแย่มากขึ้น ...โดยเฉพาะมลพิษทางน้ำ และอากาศ เป็นสาเหตุให้เกิดโรคมะเร็งและระบบทางเดินหายใจ ส่วนภาวะที่เสียงดังและปัญหาประชากรหนาแน่นนำไปสู่การป่วยทางจิต ซึ่งท่านเห็นว่า คุณภาพชีวิตในไต้หวันสูงขึ้นหรือต่ำลง ขึ้นอยู่กับการที่เราปรับปรุงสภาวะแวดล้อมในการดำรงชีวิตของเรา

ปัญหาความหนาแน่นของประชากรของไต้หวัน ตามรายงานปี ค.ศ. ๑๙๙๘ ของหน่วยงานพิทักษ์สิ่งแวดล้อม (EPA) ระบุว่าไต้หวันมีประชากรทั้งหมด ๒๑.๘๒ ล้านคน มีความหนาแน่นที่ ๑,๕๐๐ คนต่อพื้นที่ ๑ ตารางไมล์ **เทียบแล้วมากกว่าความหนาแน่นของประชากรในสหรัฐอเมริกาถึง ๒๒ เท่า** จำนวนบริษัทที่ทำอุตสาหกรรมการผลิตมีอยู่ ๑๕๓,๐๐๐ แห่ง (หนาแน่นกว่าสหรัฐ ๑๒ เท่า) จำนวนพาหนะที่อยู่ ๑๕.๗๗ ล้านคัน แยกเป็นรถยนต์นั่ง ๕.๓๕ ล้านคันและจักรยานยนต์ ๑๐.๔๒ ล้าน คัน (หนาแน่นกว่า สหรัฐ ๑๘ เท่า)

ความหนาแน่นของประชากรไต้หวันที่มากขึ้น ย่อมหมายถึงปริมาณขยะที่มีมากตามมา ส่วนปริมาณรถยนต์ส่วนตัวและความหนาแน่นของโรงงานอุตสาหกรรม หมายถึงกลุ่มควันไอเสียจำนวนมากส่งผลกระทบต่อเกิดโรคเรื้อรังและมลพิษทางอากาศอยู่ในระดับที่อันตราย **ไช่ ชุน-ซุง อดีตผู้บริหารของหน่วยงานพิทักษ์สิ่งแวดล้อม** ยอมรับว่า **ขยะอันตรายเหล่านี้ เป็นปัญหายุ่งยากของไต้หวัน**^{๓๒}

๓๒. ออสการ์ จุง, ๒๕๔๓, น. ๔๖-๔๘ (อ้างตามข้อ ๒๘)

ชาร์ล เอช.ซี. เกา ผู้ก่อตั้งมูลนิธิส่งเสริมคุณภาพชีวิตใน ไต้หวันกล่าวว่า “การที่ไต้หวันมีผลผลิตรวมแห่งชาติ (GNP) ในไต้หวัน ยังมีความหมายอื่นรวมอยู่ด้วยคือชยะ เสี่ยงดั่ง และมลภาวะ รายได้ ต่อประชากรของเรา มากกว่า ๑๓,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ อยู่ในอันดับ ประมาณ ๒๓-๒๕ ของโลก ไต้หวันเรียกได้ว่าก้าวหน้า มีรายได้สูง ทว่า ปัญหามลภาวะที่รุนแรง อาจทำให้ประชาชนไต้หวัน กระดากใจเกินกว่าที่จะเรียกตัวเองว่าเป็น ชาตินี้ทันสมัย”

ไฉ ชุง-หลิน ผู้ก่อตั้งมูลนิธิผู้บริโภค (องค์กรเอกชนที่ดูแล รักษาสิทธิผู้บริโภค) บอกว่า ก่อนหน้านี้ หากผู้คนที่ต้องการทิ้งชยะ ก็จะต้องเอาออกมาของสุมไว้ที่ข้างถนน ทำให้ดูสกปรกและส่งกลิ่นเหม็นคุ้ง แต่นับจากมีนโยบาย ปรากฏจากชยะบนพื้น ออกมาในปี ค.ศ. ๑๙๙๗ ผู้คนต้องรอทิ้งชยะตามเวลาที่รถชยะจะไปจัดเก็บ วิธีการนี้ ลดความสะดวกสบายลงบ้าง แต่ก็ทำให้บ้านเมืองสะอาดขึ้นมากทีเดียว^{๓๓}

หลิน กุ้ย-ยिन ประธานสหภาพและมูลนิธิแม่บ้าน เห็นด้วยว่า หากไต้หวันต้องการจะปรับปรุงคุณภาพชีวิต การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมสมควรเป็นงานแรกที่จะทำ และหากมลภาวะเลวร้ายลงไปกว่านี้ ไม่ว่าเราจะทุ่มเทเงินให้กับการรักษาพยาบาลมากเท่าใด คุณภาพชีวิตก็ไม่ดีขึ้น

ชาร์ล เอช.ซี. เกา บอกว่า “สิ่งที่รัฐบาลมุ่งหมายต่างไปจากที่สาธารณชนทั่วไปซึ่งกำลังมุ่งหวังให้รัฐสนใจกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในด้านความเป็นอยู่ ระเบียบสังคม และระบบการขนส่งจราจร แต่รัฐบาลกลับไปสนใจที่เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (กับจีน) และการแก้ไขรัฐธรรมนูญ”^{๓๔}

๓๓. ออสการ์ จุง, ๒๕๔๓, น. ๕๑ (อ้างตามข้อ ๒๔)

๓๔. ออสการ์ จุง, ๒๕๔๓, น. ๔๘ (อ้างตามข้อ ๒๔)

ข้อมูลจากนักวิชาการและฝ่ายเอ็นจีโอของไต้หวันข้างต้นนี้ นับเป็นมุมมองอันอีกด้านหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยังมีงานแก้ไข ปรับปรุงวิถีชีวิตของชาวไต้หวัน รอยอยู่อีกมาก โดยเฉพาะปัญหามลพิษทางน้ำ และอากาศ (ควันโรงงาน ควันรถ ฯลฯ) ขยะอันตราย (พลาสติก โฟม สารเคมี เศษอาหาร ฯลฯ) ในเขตชุมชนเมือง ผู้เขียนได้เห็นความเอาจริงของผู้บริหารของไทยเป ในการรณรงค์ให้เกิดจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และปรับปรุงระบบการจัดเก็บขยะในเมืองเป็นโครงการนำร่องแก่ชานเมืองและชนบท ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือจากประชาชนอย่างดี โดยเฉพาะเมื่อ ๓-๔ ปีก่อน ไทยเปได้เพิ่มมาตรการการเก็บขยะขึ้นอีกหลายเรื่องเช่น

๑. กำหนดวัน-เวลาและประเภทขยะที่สามารถทิ้งได้ฟรี โดยไม่ต้องจ่ายค่าเก็บขยะแก่รัฐ ซึ่งชาวบ้านจะต้องเตรียมนำถุงขยะมารอทิ้งตามจุดที่ทางการระบุไว้เป็นจุดๆในเขตเมือง ห้ามทิ้งไว้หน้าบ้านเป็นการให้ประชาชนรู้สำนึกถึงภาระของการเก็บขยะ-รอทิ้ง-จะได้รับความคุ้มครองชื้อหามาเพิ่มเป็นขยะไปในตัว

ยกตัวอย่าง ตารางวันเวลาและประเภทขยะ

จันทร์,ศุกร์	เก็บเฉพาะขยะกระดาษเท่านั้น
อังคาร-พฤหัสบดี-เสาร์	เก็บเฉพาะพลาสติกโฟมขวดแก้ว
พุธ-อาทิตย์	หยุด

๒. หากใครไม่สะดวกที่จะแยกประเภทขยะมาทิ้งตามวันเวลาย่างต้น ก็ต้องจ่ายเงินเพิ่ม โดยให้ประชาชนซื้อถุงพลาสติกใส่ขยะรวมได้ทุกชนิด (ถุงขนาดใหญ่-กลาง-เล็ก ราคาต่างกันไป) แล้วทิ้งได้ทุกวัน แต่ก็ต้องมารอทิ้งพร้อมกับคนอื่น ตามวันเวลาที่จุดนัดพบเช่นกัน

ระบบการทิ้งขยะที่ผู้เขียนเห็นในกรุงเทพฯ เป็นภาพที่ประทับใจมาก เพราะเป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในด้านความสามัคคีที่รัฐร่วมกับประชาชน เป็นเครื่องบอกวุฒิภาวะทางสังคมได้ห้วนได้ว่า สมรรถภาพและการศึกษาของประชาชนเริ่มให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิต โดยไม่เพียงสนใจแค่ปัญหาปากท้องอย่างเดียวในอดีตแล้ว และเป็นความยุติธรรมที่ใครใช้มาก ก็ต้องจ่ายมาก ถือเป็นภาพการปรับตัวของคนได้ห้วนรุ่นใหม่ ที่รักจะก้าวหน้า ก็ยินดีที่จะช่วยกันดูแลสิ่งรอบตัวไปด้วย ไม่ใช่โยนภาระให้กับภาครัฐฝ่ายเดียว นับเป็นค่าวัตรระดับคุณธรรมของสังคมได้ห้วนได้ดีอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตและพิทักษ์สิ่งแวดล้อมไปในตัว (อยากเห็นภาพเช่นนี้ในกรุงเทพฯ จังเลย !)

เกร็ดสังคมข้อสุดท้ายที่อยากแถมไว้เป็นข้อสังเกตก็คือ สิ่งหนึ่งที่ชาวได้ห้วน พอจะอวดชาวต่างชาติได้ก็คือ **อยู่ที่ไหนๆ ในได้ห้วนก็จะปลอดภัย** ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เขามีความปลอดภัยสูงกว่าไทยก็คือประชาชนมีความเป็นอยู่ค่อนข้างดีอย่างทั่วถึงกันแล้ว ไม่มีคนยากจนหรือคนไม่มีข้าวกินในได้ห้วน (แต่ก็ยอมรับว่า เริ่มมีคดีอาชญากรรมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในช่วงปีหลังๆ มาแล้ว คงเป็นเพราะได้ห้วน ไม่เจริญทางเศรษฐกิจรวดเร็วอย่างแต่ก่อนด้วย)

ประเพณีวัฒนธรรม : เบ้าหลอมคุณธรรมแบบดั้งเดิม

คือเป็น“ของเก่า”ที่เชื่อถือสืบเนื่องกันมานาน เปลี่ยนแปลงยาก แต่ก็มีประโยชน์ ขึ้นอยู่กับว่า ใครจะให้ความสำคัญ และรู้จักใช้เป็นอุปกรณ์การถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตที่มาจากประเพณี วัฒนธรรมนั้นๆ ได้อย่างน่าประทับใจ และสามารถใช้เป็นอุปกรณ์การสอน และฝึก

อบรมคุณธรรมตามแบบฉบับดั้งเดิมได้ แต่คงต้องเก่งในการประยุกต์ปรับใช้ให้เข้ากับการให้ความหมายแบบคนรุ่นใหม่ฟังเข้าใจง่ายได้ด้วย

เนื่องจากไต้หวันเป็นทั้งทายาทวัฒนธรรมแท้ๆ ของจีนใหญ่มาแต่ต้น แม้จำใจจำจากข้ามฟากมาอยู่ไต้หวัน แต่ก็ตั้งใจว่า ลักวันหนึ่งจะกลับไปแผ่นดินใหญ่มาโดยตลอด อีกทั้งก็ไม่ได้รับอิทธิพลผลร้ายจาก “ยุคการปฏิวัติวัฒนธรรมในจีนใหญ่” ในปี ค.ศ. ๑๙๖๖^{๓๕} ไต้หวันจึงเสมือนหนึ่งเป็นแหล่งอนุรักษ์หรือเป็นพิพิธภัณฑสถานระดมรวบรวมความรู้เชิงศิลปะวัฒนธรรมของจีนไว้เป็นจำนวนมาก โดยไม่ถูกกระแสความเปลี่ยนแปลง ในจีนใหญ่ยุคนั้นขจัดทำลายแต่อย่างใด

“ชาวไต้หวันยังมีความเชื่อถือในเรื่องลี้ลับศักดิ์สิทธิ์และทำพิธีกรรมทางศาสนาตามประเพณีดั้งเดิมของชาวจีนตลอดมา มีการจัดรูปบูชาเช่นสรวงเทพเจ้าที่เคารพ นับถือดวงวิญญาณบรรพบุรุษตามธรรมเนียมอย่างเคร่งครัด ซึ่งเป็นภาพตรงข้ามกับความเจริญรุดหน้าของบ้านเมืองและความก้าวหน้าทางธุรกิจการค้าของไต้หวัน”^{๓๖}

ดังนั้น แม้ปัจจุบันคนไต้หวันจะมีพัฒนาการเศรษฐกิจ-เทคโนโลยีไปอยู่ในระดับแนวหน้าของโลก แต่ทางการก็ยังคงมีวันหยุดนักขัตฤกษ์ ตามคติโบราณของจีน ที่มีลัทธิขงจื้อเป็นแกน เพื่อเป็นการเชิดชูเนื้อหาสาระของวันเหล่านั้นให้เป็นต้นแบบคุณธรรมในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

๓๕. ค.ศ. ๑๙๖๖ เป็นยุคปฏิวัติวัฒนธรรม หลังจีนคอมมิวนิสต์ปกครองช่วงหนึ่งแล้ว ที่มีการปลุกระดมให้คำกัษัตริย์ของพรรคคอมมิวนิสต์มากกว่าสถาบันครอบครัว-สถาบันศาสนาวัฒนธรรม ค้นอ่านได้จากหนังสือ ประวัติศาสตร์จีนใหญ่โดยทั่วไป

๓๖. ศุภลักษณ์ สนธิชัย, ๒๕๔๖, น. ๓๙ (อ้างตามข้อ ๔)

วันหยุดนักขัตฤกษ์	วันตามปฏิทินจันทรคติ
เทศกาลวันตรุษจีน	วันที่ ๑ เดือน ๑
เทศกาลโคมไฟ	วันที่ ๑๕ เดือน ๑
วันลัทธิการะบรรพบุรุษ (เซ็งเม้ง)	วันที่ ๕ หรือ ๔ เมษายน ในปีค.ศ.อธิกสุรทิน ตามปฏิทินสุริยคติ
เทศกาลแข่งเรือมังกร	วันที่ ๕ เดือน ๕
วันสารทจีน	วันที่ ๑๕ เดือน ๗
เทศกาลวันไหว้พระจันทร์	วันที่ ๑๕ เดือน ๘
วันสองแก้ว (วันผู้สูงอายุ)	วันที่ ๙ เดือน ๙

(แหล่งข้อมูล : “อนุสารใต้หวันสาธารณรัฐจีน” โดยกรมประชาสัมพันธ์ใต้หวัน)^{๓๗}

ประโยชน์ในเชิงคุณธรรมเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมเหล่านี้ คนไทยอาจเข้าใจไม่ได้ แม้จะมีคนไทยเชื้อสายจีนส่วนหนึ่งมีบรรพบุรุษเป็นคนจีนแผ่นดินใหญ่มาก่อนก็ตาม เพราะค่าเข้มข้นของความเชื่อถือศรัทธาในขนบธรรมเนียมนี้ กว่าจะมาถึงเมืองไทย ก็ถูกลดทอนด้วยสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นไปมากแล้ว ผิดกับที่ผู้เขียนได้เห็นในใต้หวัน กล่าวคือคนใต้หวันยังยึดมั่นในธรรมเนียมเหล่านี้อย่างยิ่ง แน่น กลายเป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีของสังคมได้

ภาพที่เห็นรถติดในช่วง**เทศกาลวันตรุษจีน** ที่คนในเมืองจะกลับบ้านออกไปเยี่ยมพ่อแม่ในชนบท ภาพรถเก๋งคันงามขับลุยโคลนเข้าไปจอดอยู่ตามคันนาในท้องนาปลายไร่ เป็นสภาพที่เห็นกันดาษดื่นหรือช่วง**เทศกาลเซ็งเม้ง** อันเป็นธรรมเนียมที่ลูกหลานต้องกลับไปปัด

๓๗. ไม่ระบุผู้แต่ง, ๒๕๔๓, (อ้างตามข้อ ๒๖)

กวาด-ทำความสะอาดดวงซุ้ยของบรรพบุรุษตน ก็ยังได้รับความเคารพปฏิบัติสืบทอดกันมาอย่างไม่ขาดสาย หรือ**เทศกาลตวนอู่เจ้ที่มีห่อบ๊ะจ่าง-แข่งเรือมังกร** ก็มีย่นยที่อิงเกร็ดประวัติบุคคลที่เคยสร้างวีรกรรมในประวัติศาสตร์จีนไว้ให้เล่าขานแก่คนรุ่นหลังได้เสมอ เป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ย้อนเตือนให้คนจีนที่ไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหน**ทั่วโลก** จะยังคงสืบทอดการยกย่องและประพุดติตามเจตนารมณ์นั้นได้อย่างดี (ส่วนในจีนใหญ่หรือไต้หวันก็มีวัฒนธรรมเข้มข้นกว่าเป็นธรรมดา) นี่แหละคือความยิ่งใหญ่ของวัฒนธรรมจีน

ยังมีวัฒนธรรมจีนอีกมากที่ผู้เขียนกล่าวไม่หมดเช่น “มารยาทการเข้าสังคม” (**หลี่-เม่า**) ศิลปะการคัดลายมือด้วยพู่กันจีน (**ซู-ฝ่า**) ศิลปะการปักดอกไม้แบบจีน (**ซา-ฮัว**) ศิลปะการชงชาแบบจีน (**เฮอ-ฉา**) ศิลปะการออกกำลังกาย (**กังฟู**) เช่น การรำมวยไท้เก๊ก เล้าหลินที่คนไทยรู้จักดีมานาน

ในไต้หวัน ก็เป็นอย่างเดียวกับคนจีนทั่วโลก คือ เป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่หล่อหลอมให้มีอุปนิสัยดี มีวาจาสุภาพ สุขุมรอบคอบ มีอารมณ์สุนทรีย์ รู้จักการรับมือกับปัญหาในชีวิตประจำวัน ด้วยศิลปะเหล่านี้ล้วนมีปรัชญาชีวิต-คติโบราณแฝงซ่อนสอนคนจีนอยู่ด้วยทั้งสิ้น โดยเฉพาะด้าน **ความอ่อนน้อมถ่อมตน** คนไต้หวันจะเริ่มต้นด้วยการยกย่องผู้ร่วมสนทนา

แล้วลดค่าตัวเองลงก่อนเสมอ เช่น หากพบกับคนไทย คนไต้หวันก็จะหาแง่ยกย่องเมืองไทยว่าเป็นเมืองพุทธมีวัดสวยงามมากมาย แล้วก็ข้อนมาถ่อมตัวว่า ไต้หวันทำไม่ได้เท่าเมืองไทย เป็นต้น ทั้งนี้ ถ้าเป็นผู้ที่อยู่ในไต้หวันมานาน จะชื่นชมมาตรฐานค่านิยม ความศรัทธา การปฏิบัติธรรมในสังคมนี้ดีกว่า ไม่ธรรมดา เช่น ในขณะที่งานวัดไทยยังมีอบายมุขกินเหล้าสูบบุหรี่เป็นธรรมดา แต่งานวัดในไต้หวันจะไม่มีเรื่องเหล่านี้ให้เห็นเลย หรือสังคมไทยมีพระสายเคร่งครัดแนวพระป่าหรือสายบำเพ็ญหรือเดินจาริกธุดงค์อย่างไร ที่ไต้หวันก็มีพระภิกษุปฏิบัติธุดงค์วัตร เป็นพระเถระจนได้รับการเชิดชูด้านตบะธรรม ทำนองนี้ไม่น้อยทีเดียว

องค์กรศาสนา : กระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ไม่มีวันตาย

ความที่ไต้หวันเป็นดินแดนที่มีประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มานาน จึงมีวิวัฒนาการเติบโตด้านองค์กรศาสนาที่คนไต้หวันให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง (ซึ่งอาจเป็นลักษณะปฏิภิกิริยาตรงข้ามกับการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ในจีนใหญ่ที่อยู่ตรงข้ามเกาะไต้หวัน ที่ห้ามเผยแพร่ทุกศาสนา) และเป็นหลักยึดเหนี่ยวด้านจิตใจมาโดยตลอด ซึ่งปัจจุบันไต้หวันมีกฎหมายรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาต่างๆ ได้อย่างอิสระเสรี^{๓๔} ทำให้ไต้หวันมีพัฒนาการขององค์กรทางศาสนาอย่างไม่ขาดช่วง เป็นขุมทรัพย์แห่ง

๓๔. กฎหมายรัฐธรรมนูญ มาตราที่ ๑๓. ระบุให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาอย่างเต็มที่ แต่ต้องจดทะเบียนเป็นกิจลักษณะกับกระทรวงมหาดไทยไต้หวัน (ค้นหาเพิ่มเติมได้ที่ เว็บไซต์ของสำนักงานข้อมูลรัฐบาลไต้หวัน www.gio.gov.tw)

ประสบการณ์การแก้ปัญหาสังคม ที่ล้าสมัยอย่างต่อเนื่องโดยบรรพชน จากรุ่นสู่รุ่น จนถึงปัจจุบัน

จากสถิติการนับถือศาสนาของคนใต้หวัน ระบุว่า

- ๙๓% นับถือพุทธ+ขงจื้อ+เต๋า
- ๔.๕% นับถือคริสเตียน
- ๒.๕% นับถือศาสนาอื่นๆ^{๓๙}

(บางข้อมูลระบุมีจำนวนศาสนิกชนในใต้หวันเป็นตัวเลขถึง ๑๑.๒ ล้านคน โดย ๗๕% เป็นพุทธ+เต๋า และมีชาวคริสต์อย่างน้อย ๖ แสนคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโปรเตสแตนท์)^{๔๐}

จากที่ได้ค้นคว้าศึกษา ติดตามกระแสการพัฒนาศาสนาในใต้หวันมาถึงจุดนี้ ผู้เขียนถือว่าเป็นจุดสำคัญที่พบว่า องค์กรศาสนาในใต้หวันคือ **กลุ่มมหาอำนาจด้านจิตใจ**ในใต้หวันอย่างแท้จริง เพราะคนใต้หวันที่ดูเหมือนโหมกระพือไปด้านวิทยาศาสตร์สมัยใหม่อย่างสุดตัวนั้น แท้จริงแล้ว เขายังคงผูกพันเกี่ยวข้องกับความเชื่อศรัทธาโดยเฉพาะในศาสนาหลักๆ ๓ ศาสนาอย่างเหนียวแน่นคือ ศาสนาขงจื้อ เต๋า พุทธ^{๔๑}

กล่าวโดยเฉพาะ**องค์กรพุทธในใต้หวัน** ได้มีการปฏิรูปกรอบความคิดเดิมโดยเฉพาะพุทธศาสนาจาก**อินเดย-จีนใหญ่**ให้มระดับการค้นคว้าศึกษาอย่างจริงจังเพิ่มขึ้น โดยจัด**ระบบการศึกษาแบบวิทยาลัยสงฆ์**ขึ้นหลายแห่งทั่วประเทศ ซึ่งได้สร้างคุณภาพการด้านผลิตบุคลากรที่ทรงความรู้ออกสู่สังคมในระดับที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานการศึกษาทางโลกเลย ทำให้ภาพลักษณ์ของนักบวชใต้หวันเหล่านี้ ไม่ใช่

๓๙. ข้อมูลจากwww.infoplease.com

๔๐. ข้อมูลจากwww.medtravels.com

๔๑. ศุภลักษณ์ สนธิชัย, ๒๕๔๖, น. ๓๙ (อ้างตามข้อ ๔)

คนที่สิ้นไร้ไม้ตอก แต่ล้วนมีวุฒิการศึกษาทางโลก และมีจำนวนไม่น้อยที่จบปริญญาตรี-โท-เอกแล้วเข้ามาทำงานอุทิศตนให้กับองค์กรศาสนา อย่างน่ายกย่อง กลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ให้กับสังคมได้เห็นว่า **คนที่มีความรู้ต้องมีคุณธรรมควบคู่ไปด้วย** ซึ่งใกล้เคียงกับเจตนารมณ์ของพุทธปรัชญาดั้งเดิม (ที่เน้นว่า พุทธเป็นศาสนาที่ทำประโยชน์กับมหาชน)

องค์กรพุทธที่เพิ่งเกิดใหม่ๆ เหล่านี้ (องค์กรพุทธที่มีชื่อเสียงระดับแนวหน้าในไต้หวันปัจจุบัน ๔ แห่งที่เรียกว่า สี่สำนักใหญ่ที่มีชื่อเสียง (ชื่อต้าหมิงซาน อันคือ ผอกวงซาน, ฝ่ากู่ซาน, ฉือจี้, จงไถซาน ล้วนเพิ่งมีอายุการก่อตั้งประมาณ ๔๐-๕๐ ปีมานี้เอง)^{๔๒} ได้ศึกษาตีความคำสอนของพุทธอย่างอิสระ โดยสามารถปฏิรูปหลักการและแนวการปฏิบัติที่นำมาปรับใช้ให้เข้ากับวิถีชีวิตสมัยใหม่ได้อย่างมีคุณค่า เช่น แนวคิดของท่านอินซุนมหาเถระที่ชี้ขึ้นให้เกิดองค์กรฉือจี้^{๔๓} หรือแนวคิดของท่านชิงหวินมหาเถระที่เป็นผู้ก่อตั้งองค์กรผอกวงซาน^{๔๔} เป็นต้น

ประวัติศาสตร์การปฏิรูปเหล่านี้ ทำโดยละมุนละม่อม ไม่มีสงครามศาสนา ไม่มีการใช้กำลังบังคับขู่เข็ญ ไม่มีการใช้อำนาจรัฐเข้าไปจัดการ ต่างคนต่างทำกันไป โดยให้ธรรมะจัดสรร เป็นประชาธิปไตยเชิงศาสนาที่ให้เสรีภาพแก่ประชาชนมากที่สุดแห่งหนึ่ง

๔๒. ชื่อต้าหมิงซาน เป็นคำเรียกที่เกิดจากการปฏิรูปพุทธมหายานในไต้หวัน ๔ แห่งใหญ่ๆ จนกลายเป็นองค์กรที่มีกระบวนการจัดการอย่างเป็นระบบสากล และขยายสาขาไปทั่วโลก

๔๓. ค้นคว้าเพิ่มเติมในหนังสือภาคจีนชื่อ 法影一世紀：印順導師百歲、潘壇 著、臺北市、天下遠見、2005[民 94]

๔๔. ค้นคว้าเพิ่มเติมในหนังสือภาคอังกฤษชื่อ “雲水三千 Cloud and Water” ซึ่งเป็นหนังสืออัลบั้มภาพรวมกิจกรรมที่ทำมา ๕๐ ปี

ในโลก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสังคมไต้หวันยังเป็นสังคมใหม่ที่กำลังเฟื่องฟู ยังไม่มีองค์กรใดเติบโตจนกลายเป็นเจ้าถิ่น เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ผูกขาดว่า ต้องสอนต้องพูดต้องทำอย่างนี้เท่านั้นจึงจะถูกต้อง ทำอย่างอื่นไม่ได้ ต้องทำตามอย่างที่ฉันเข้าใจเท่านั้น (ซึ่งไม่ใช่หลักประชาธิปไตยทางพุทธศาสนาเลย) องค์กรพุทธใหม่ๆ เหล่านี้ ต่างเพิ่งกำลังสะสมมวลหมู่สมาชิกเป็นสถาบันใหม่ๆ หลังการปลดแอกด้านกฎอัยการศึกแล้วเพิ่งมีการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยตะวันตกเมื่อไม่กี่ปีมานี้เอง^{๔๕}

หากจะวิเคราะห์ไต้หวันที่มีพลวัตเติบโตอย่างมหัศจรรย์ในช่วงหลายสิบปีมานี้ ก็ต้องมองที่กระบวนการปฏิรูปในวงการต่างๆ ของไต้หวันนั่นเอง

- เริ่มจากการปฏิรูปที่ดินทำเกษตรในยุคบุกเบิกไต้หวัน หลังญี่ปุ่นส่งคืนให้พรรคก๊กมินตั๋ง
- ต่อมาก็มีการปฏิรูปในด้านการเมือง (ยกเลิกกฎอัยการศึกเลือกตั้งประชาธิปไตย)
- ควบคู่ไปกับการปฏิรูปในด้านเศรษฐกิจ - การศึกษา
- ล่าสุดที่จะกล่าวก็คือ การปฏิรูปแนวคิดและการปฏิบัติของพุทธมหายาน

นับว่า คนไต้หวันมีวิญญูณเป็นนักปฏิรูปมาทุกยุคทุกสมัย ขึ้นอยู่กับว่า ยุคนั้นอะไรเป็นปัญหาเร่งด่วน ชาวไต้หวันก็จะพร้อมกันลุยไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งพอจะเปรียบเหมือนสังคมไต้หวันมีกระบวนการค้นคว้าปรับปรุงสูตรการปลูกพืชทำปุ๋ยเพื่อให้ได้ผลผลิตทางเกษตรที่ดีมาโดยตลอด ทำให้เกิดผลเป็นความงอกงามด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไต้หวัน และมีความหลากหลายให้เลือกปรับเรียนรู้

๔๕. ลี เต็งฮุย ประกาศเลิกกฎอัยการศึก ลี้ในยุคเผด็จการในเดือนเมษายน ค.ศ. ๑๙๘๑

พร้อมไปกับจิตสำนึกของคนใต้หวัน ที่ให้เกียรติกับทุกแนวศาสนา คนใต้หวันจึงมีลักษณะสนใจที่จะเข้าไปศึกษา ทำความเข้าใจกับทุกลัทธิ นิกายโดยไม่รังเกียจ ด้วยจิตใจที่เป็นเสมือนนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ลงวิชาหน่วยกิตนั้นๆ แล้วก็ตั้งหน้าตั้งตาคำตอบให้ได้อย่างมีวิจารณ์ ญาณ

ผู้เขียนอยู่ใต้หวันมาเกิน ๕ ปีแล้ว ต้องยอมรับในความตื่นตัวของคนใต้หวัน ช่างมีความกระตือรือร้นในธรรมะแนวใหม่ๆ อย่างไร้ขีดจำกัด (ซึ่งหาบรรยากาศเช่นนี้ได้ยากในโลก) ไม่ว่าจะเป็นพุทธเถรวาท-มหายาน-วัชรยาน หรือนานาสาธิตพัฒน ขอบ้างไม่ทำความเดือดร้อนให้คนอื่น ไม่ขัดกับศีลธรรมอันดี ไม่ผิดกฎหมายอาญา-แพ่งพาณิชย์ ก็สามารถเผยแพร่แนวคิดได้ สังคมใต้หวันจึงเสมือนเป็นตลาดวิชา หรือเป็นซูเปอร์มาร์เก็ตทางศาสนา เป็นน่านาสังวาส ที่มีความหลากหลายจริงๆ (อันสะท้อนให้เห็นถึงความใจกว้าง ที่ไม่ด่วนตัดสินด้วยอัตวิสัยว่า หากอะไรที่ไม่ตรงกับเรา ก็ต้องผิดไปหมดอย่างที่บางประเทศบางสังคมเป็นกันอยู่)

บรรยากาศการเผยแพร่คุณธรรม-จริยธรรมในใต้หวัน เป็นลักษณะที่มีอิสระ ความเป็นมิตร มองกันในเชิงบวกไว้ก่อน ไม่มีม่านกั้นระหว่างลัทธิ นิกาย รู้สึกว่า ทุกชีวิตเป็นเพื่อนร่วมโลก มีอะไรก็ช่วยเหลือกันได้ ขอบ้างมีความรัก ความเมตตา กรุณา ความจริงใจ ไม่ระแวง ทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องประเพณีที่แตกต่างกัน การที่ภาษาวัฒนธรรมไม่เหมือนกัน ไม่ได้กลายเป็นอุปสรรคแต่อย่างใด นี่แหละคือสิ่งที่ผู้เขียนได้ค้นพบในใต้หวัน ซึ่งผู้เขียนชาวซึ่งเกินกว่าจะบรรยายว่า นี่คือการบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่เข้มแข็งของใต้หวัน เป็นกระแสความรู้สึกที่ไปไกลกว่าแค่ตัวอักษรในคัมภีร์หรือพระไตรปิฎก เล่มใดๆ

และองค์กรคุณธรรมเหล่านี้ ยังเชี่ยวชาญที่จะใช้สื่อต่างๆ ที่กำลังมอมเมาสังคม ให้กลับมารับใช้ธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (**มีรายละเอียดการใช้สื่อขององค์กรพุทธต่างๆ ในลำดับต่อไป**) เป็นทางเลือกใหม่ที่โลกิชนสามารถเข้าถึงลัทธิธรรมผ่านสื่อเหล่านี้ได้อย่างดี และมีอิทธิพลที่ยังไม่ให้สังคมเสื่อมทรามลงอย่างรวดเร็ว และมีงานวิจัยที่วิเคราะห์บทบาทของพลังศาสนาในไต้หวันที่มีอิทธิพลสะท้อนไปถึงการไม่ฉ้อราษฎร์บังหลวงของนักการเมือง แล้วยังมีพลังไหลออกไปเกื้อกูลไต้หวันให้มีความรวดเร็วทางเศรษฐกิจอีกด้วย^{๔๖}

ข้อสรุปท้ายบท ก็คือ เราได้เห็นไต้หวันตั้งแต่สมัยยังยากจนเป็นคนจีนที่ชอบเสื่อผืนหมอนใบ อพยพไปถึงไหน ก็ลุยรับงานไม่เลือก เจออุปสรรคอะไรขวางหน้า ก็ปะฉะดะ แก้ปัญหากันไป ไม่ว่าจะเป็มลฟ้าอากาศ การเมือง ชาวต่างชาติที่เข้ามาล่าเป็นอาณานิคม คนไต้หวันก็ไม่เคยท้อแท้ และต่อสู้ทำมาหากินมาจนกลายเป็นคนมีฐานะ มีการศึกษา มีประสบการณ์การทำงานระดับโลก มีคนนับหน้าถือตาพอสมควรแล้ว เพราะไต้หวันเหมือนเด็กที่เติบโตภายใต้วงล้อมของมหาอำนาจซ้ายขวานล่างที่เจริญทั้งด้านเศรษฐกิจ การทหาร การแพทย์ เทคโนโลยี (เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา จีนใหญ่ เกาหลี ยุโรป เป็นต้น) แต่บังเอิญเด็กคนนี้เป็นเด็กสายเลือดจีนเข้มข้น จึงอดทนลุยต่อสู้กับอุปสรรคทุกรูปแบบทั้งมวยวัดมวยสากล จนนำไปสู่การพัฒนาคนไต้หวัน ให้กลายเป็นพ่อค้านักประดิษฐ์สร้างสรรคสินค้าที่ส่งออกไปบริการคนได้ทั่วโลก

๔๖. งานวิจัยที่ค้นคว้าว่า ศาสนาในไต้หวันมีผลต่อการเจริญทางเศรษฐกิจคือ Religion linked to economic growth อ่านได้จาก <http://www.taipeitimes.com/News/bizfocus/archives/๒๐๐๔/๐๒/๐๑/๒๐๐๓๐๙๓๐๙๓๗>

อีกทั้งยังมีคนไต้หวันอีกพวกหนึ่ง ก็ไปประยุกต์งานศาสนาที่เดิม เป็นของคร่ำครึไดโนเสาร์ ให้กลายเป็น**บริษัทข้ามชาติเชิงคุณธรรม** คล้ายเป็นบริษัทพ่อค้าที่เสนอขายคุณธรรมเป็นสินค้าในระดับสากลได้ อย่างน่าทึ่ง และก่อปรก้อหล่อหลอมให้เกิดเป็นคุณลักษณะที่เด่นชัด ของคนไต้หวันขึ้นด้วย

บทที่ ๒

วิวัฒนาการและระบบการศึกษาในไต้หวัน จากอดีตถึงปัจจุบัน

การศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม ต้องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน โดยที่คนหนึ่งมีพฤติกรรม-พฤติกรรมทางกาย วาจาใจ สามารถทำให้อีกคนหนึ่งหรือหลายคนเกิดความรู้สึกศรัทธา เลื่อมใส ประทับใจ ชื่นชม ยกย่อง จนถึงขั้นอยากเอาอย่างตาม **ดังที่มีภาษิตโบราณกล่าวว่า ตัวอย่างที่ดี มีค่ากว่าคำสอน** โดยเรียนรู้จากคนๆ นั้น

แม้จะต้องพบความยากลำบาก หรืออุปสรรคขวากหนามใดๆ ก็พยายามเดินหน้าฝ่าฟันต่อไป ด้วยความสมัครใจ ไร้การบังคับข่มขู่ ยินดีที่จะอบรมฝึกฝนตนเองด้วยความเชื่อมั่น อดทน อดกลั้น รอคอย ให้อภัย สั่งสม จนกลั่นกรองเลือนตึซึนกลายเป็นนิสัยใหม่ (แทนที่นิสัยเก่า) เป็นความคุ้นชิน เป็นความง่าย ไม่ยากไม่ลำบาก เป็นความสบาย สภาพ “กายวาจาใจที่เกิดใหม่” พฤติกรรมใหม่นี้แหละคือสิ่งที่เรียกว่า “คุณธรรม-จริยธรรม” และเป็นพื้นฐานของความอยู่ร่วมกันได้ในสังคมหนึ่งๆ อันจะมีผลถนอมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ให้ดำรงอยู่ร่วมกันอย่างไม่เป็นภัยต่อกันและกันได้อย่างดี

ในอดีต ก่อนหน้าจะมีระบบการศึกษาในปัจจุบัน ได้หวันก็เชิดชวยกย่องหลักคำสอนของปราชญ์จีนโบราณ (**เหลาจี้/ขงจื้อ/เม่งจื่อ/จางจื่อ/กวียุคต่างๆ เป็นต้น**) เช่นเดียวกับจีนใหญ่คือ มีการนำตำราที่เขียนเกี่ยวกับปรัชญาด้านต่างๆ ของท่านเหล่านั้นมาถ่ายทอด-อบรม-ศึกษาในสถานศึกษา (ปัจจุบันยังปรากฏหลักฐานเป็น**วัดขงจื่อ**อยู่ทั่วไปในสังคมจีน) ซึ่งมักเป็นวิชาว่าด้วยกฎธรรมชาติ-คุณธรรมความดีในแง่ต่างๆ สอดแทรกด้วยเนื้อหาและตัวอย่างชีวิตเรื่องราวของคนในยุคนั้นๆ ว่า เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรค นักปราชญ์เหล่านั้นจะมีคำสอน-คำตอบให้พิจารณาไว้อย่างไร เป็นข้อคิดทางแก่ที่สามารถเลือกใช้กับทุกยุคทุกสมัย จึงเป็นหลักความรู้มตะที่ได้รับการยกย่องเป็นปรัชญาประจำชาติของจีนมานับพันปีแล้ว

ภายหลังสาธุศิษย์ได้พยายามเรียบเรียงขึ้นเป็นตำราเพื่อสะดวกใช้ค้นคว้า เป็นคัมภีร์อย่างน้อย ๔ เล่มที่มีชื่อเสียง (四書讀本) และได้หวันได้นำมาเป็นตำราให้นักเรียนเรียนในชั้นต่างๆ คือ

๑. คัมภีร์ ต๋าเสวีย
๒. คัมภีร์ จงยง
๓. คัมภีร์ หลุนอวี
๔. คัมภีร์ ม่งจื่อ^{๔๗}

โดยครูผู้สอนจะเลือกบทกวี-เรื่องราวในคัมภีร์เหล่านั้นมาสอนให้เด็กเรียนทีละน้อยๆ ตามความยากง่ายของคัมภีร์โบราณ ผ่านระบบการท่องจำทุกวันเป็นประจำ เพื่อให้บรรลุไว้ในสมองขณะที่ยังมีพลังความจำดีอยู่ เมื่อโตขึ้น ก็จะสามารถเข้าใจได้มากขึ้น และนำมาปรับ

๔๗. หนังสือ 四書讀本 เป็นตำราที่หาซื้อได้ทั่วๆ ไปในไต้หวัน และเป็นหนังสือประกอบการเรียนของมหาวิทยาลัยบางแห่งด้วย

ใช้กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี^{๔๘}

ต่อมา เมื่อได้หัวหน้าได้พัฒนาตนเองพร้อมไปกับการปฏิรูปที่ดิน ปฏิรูปการเมือง-เศรษฐกิจ-การศึกษา ก็เพิ่มวิชาการสมัยใหม่ของ ศาสตร์ทางตะวันตกเข้ามาแทนที่วิชาด้านคุณธรรมแบบโบราณมากขึ้นๆ จนปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า เมื่อคุณลัดส่วนหัวโหมงการเรียนตามตาราง การสอนแล้ว จะเห็นว่า ภาครัฐของไต้หวันไม่เน้นวิชาด้านคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนทั่วไป จะมีการเรียนภาคทฤษฎี-ความรู้ด้าน คุณธรรมบ้างเป็นส่วนน้อย เรียกว่า วิชา “ประชาชน-公民-citizen” แต่มุ่งเตรียมพื้นฐานความรู้ให้เยาวชนเติบโตไปทำงานในระบบ เศรษฐกิจทุนนิยมได้เป็นสำคัญ (ตารางการเรียนการสอนของนักเรียน ในแต่ละระดับชั้นเรียน จะอยู่ในบทต่อไป) เท่ากับรัฐรับผิดชอบ ในด้าน เตรียมความพร้อมให้นักเรียน-นักศึกษา มีความรู้ความสามารถที่จะไป ประกอบอาชีพที่สุจริตในสังคมได้เป็นหลัก ส่วนด้านการปลูกฝัง คุณธรรมอย่างจริงจังนั้น รัฐให้เป็นความรับผิดชอบร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและองค์กรเอกชน (ในการช่วยเหลือกันจรรโลงคุณธรรมไว้ เป็นปราการปกป้องความเสื่อมศีลธรรมที่กำลังทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว) เพราะลำพังแค่วิชาภกษามิ-ประชาชน ในชั้นเรียน เช่น วิชาหน้าที่ พลเมือง กฎหมาย ประวัติศาสตร์ เป็นต้น ไม่เพียงพอที่จะเป็นวัคซีน ป้องกันโรคหายนธรรมที่มากับสื่อสารไร้พรมแดนได้เพียงพอ เด็ก เยาวชนจะถูกสื่อโทรทัศน์ วิดีโอ วิซีดี ฯลฯ มอมเมาหลงใหลกับ ตัวอย่างดารารอบายมุข กามารมณ์ ตลอดเวลา (และแม้แต่ผู้ใหญ่ที่ บรรลุนิติภาวะแล้ว ก็ยังยอมจำนนต่อความเสื่อมทางศีลธรรมที่มีการ ยั่วยุในทุกรูทการ)

๔๘. เป็นผลการสัมภาษณ์ท่านร.ศ.จัน เทวีย์ ที่ปรึกษางานเขียนครั้งนี้ซึ่งเคยเป็นครูสอนวิชา คุณธรรมในโรงเรียนมาก่อน

ข้อมูลการศึกษาในไต้หวัน

(จากสิงหาคม ๑๙๙๗ - กรกฎาคม ๑๙๙๘)

- อัตราการไม่รู้หนังสือ (กลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป) ร้อยละ ๕.๓๔
- ค่าใช้จ่ายด้านการศึกษารัฐให้เงินสนับสนุน ร้อยละ ๑๕.๐๖
- อัตราประชากรที่เข้าศึกษาในโรงเรียน ร้อยละ ๒๓.๘๙
- อัตรานักเรียน/ครูผู้สอน ๒๐.๖๑ ต่อ ๑ คน
- ระบบการศึกษาภาคบังคับ ๙ ปี (ประถม ๖ ปี มัธยมต้น ๓ ปี)
- การศึกษาระดับสูง

สายสามัญ ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ๓ ปี

จากนั้นต่อระดับ มหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยอีก ๔ ปี (รวม ๗ ปี)

สายอาชีพ ศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพชั้นสูง ๓ ปี หรือวิทยาลัย ๕ ปี

- จำนวนวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ๑๓๙ สถาบัน
- จำนวนนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัย-มหาวิทยาลัย ๘๕๖,๑๘๖ คน
- จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาโท ๓๘,๖๐๖ คน
- จำนวนนักศึกษาระดับปริญญาเอก ๑๐,๐๑๓ คน

(แหล่งข้อมูล กระทรวงศึกษาไต้หวัน www.moc.gov.tw)^{๔๙}

ข้อมูลข้างต้นนี้ เป็นเครื่องยืนยันว่า ไต้หวันเป็นสังคมที่พัฒนามาถึงจุดที่คนส่วนใหญ่ ได้โดดเข้าไปในการศึกษา เพื่อเป็นเครื่องมือยกระดับฐานะของตนและครอบครัว นักวิจัยแห่งสถาบันสังคมวิทยาของ**ศักร**

๔๙. **ยูจินีเย ทยูน**, ๑๙๙๙, น. ๑๕ (อ้างตามข้อ ๖)

อะเคเดเมีย ซินิกา คุณ วู ไน เตอ ก็รับรองอำนาจของการศึกษาว่า “การศึกษาเป็นเหตุให้เกิดการยกระดับชั้นในสังคม ในขณะที่การพัฒนาเศรษฐกิจ จะสร้างตำแหน่งงานใหม่ๆ เพื่อพวกที่ยกระดับชั้นมา”

การเปลี่ยนฐานะในช่วงอายุชนรุ่นเดียว คือการเปลี่ยนสถานะทางสังคมภายในช่วงชีวิตของคนๆ หนึ่ง เช่น ใครสักคนอาจเริ่มอาชีพด้วยการเป็นพนักงานขาย แต่ผ่านความพยายามในหลายปี ก็สามารถเลื่อนไปเป็นผู้จัดการบริษัทได้

- **ไก่อ เจอ - เชิง ศาสตราจารย์ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยครูแห่งชาติไต้หวัน** ยกภาชิตจีนว่า “แต่เดิม ต้องใช้เวลาถึง ๓ รุ่นชน สำหรับความร่ำรวย..แต่ทุกวันนี้ ใช้เวลาแค่อายุชนรุ่นเดียว ก็ไปถึงจุดหมายได้ และมีอะไรไหนอื่นอีกที่จะนำมาใช้เป็นตัวกำหนด หากไม่ใช่..การศึกษา”

- **วู อธิบายถึงการเปลี่ยนสถานะของ ประธานาธิบดี เฉิน สู่ย** เปี่ยนว่า การศึกษาได้เปลี่ยน เฉิน จากเด็กในครอบครัวชาวนายากจนสู่การเป็นนายกเทศมนตรีคนใหม่ (ผู้ว่าฯ ไทเป)

ข้อมูลกระทรวงศึกษาธิการ คศ. ๑๙๕๒ ร้อยละ ๔๒ ของประชากรอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ มาปี คศ. ๑๙๙๖ (๔๔ ปี) อัตราผู้ไม่รู้หนังสือลดลงเหลือร้อยละ ๕.๗ การพัฒนาดังกล่าวมาจากนโยบายรัฐบาลที่กำหนดให้การศึกษาเป็นภาคบังคับไว้ ๙ ปี ตั้งแต่ปี ๑๙๖๘ มาแล้ว มาตรการนี้ไม่เพียงทำให้การศึกษากกระจายไปอย่างทั่วถึง ยังสร้างพื้นฐานที่แน่นหนามั่นคงในการศึกษาต่อไปด้วย

- ยังมีระบบการศึกษาแบบตลอดชีพ เป็นเป้าหมายที่รัฐบาลกลางมุ่งหวังจะให้โอกาสพัฒนาตัวเองด้วยการศึกษากับการประชาชนทุกคน

- สถิติของกระทรวงศึกษาธิการยังบ่งชี้อีกว่า อัตราการเข้าเรียนของเด็กในวัยเรียน ค.ศ.๑๙๕๐ คิดเป็นร้อยละ ๘๐ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๑๐๐ เต็มในปี ๑๙๗๕ ขณะเดียวกัน อัตราการจบระดับมัธยมศึกษาได้เพิ่มจากร้อยละ ๔๐ (ช่วงปี ๑๙๕๐-๑๙๘๐) เป็นร้อยละ ๘๕ ในปี ๑๙๙๗

- แนวคิดของศาสตราจารย์ไก้ คือ “ยิ่งสังคมเปิดกว้างเท่าใด การเปลี่ยนฐานะทางสังคมก็ยิ่งเกิดขึ้นเร็วเท่านั้น ปัจจัยเบื้องหลังเรื่องนี้มิใช่เพราะมีสิทธิพิเศษของชนชั้นสูงหรือภูมิหลังของครอบครัว แต่..เป็นเพราะเทคโนโลยีและความสามารถของบุคคล”

- รองศาสตราจารย์ ไช่ ยุก-หมิง ประจำภาควิชาสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยตงไห่ อธิบายว่า ความเสมอภาค หมายถึง โอกาสอันเท่าเทียมที่แต่ละคนจะได้รับในกระบวนการเปลี่ยนฐานะทางสังคม เมื่อประชาชนรู้สึกว่าจะไม่เสมอภาค และพยายามเปลี่ยนสถานะ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนสถานะทางสังคมได้เริ่มต้นขึ้นแล้ว แต่จะต้องมีการศึกษาที่ได้มาตรฐาน และทั่วถึง จึงจะทำได้ รองศาสตราจารย์ไช่ ยังวิเคราะห์ว่า เนื่องจากเป็นเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออก ย่อมสร้างความหลากหลายในสังคมด้วยโครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบนี้ ทำให้เป็นไปได้เลยที่ผู้ชายจะสืบทอดงานของผู้เป็นพ่อ และในสังคมเปิด อิทธิพลการชักนำของพ่อแม่มักับลูกๆ จะน้อยลง^{๕๐}

๕๐. ออสการ์ จุง, ๒๕๔๓, น. ๓๒-๓๔ (อ้างตามข้อ ๒๘)

ข้อสรุปท้ายบท

การศึกษาของไต้หวันในอดีต ก็ใช้แนวทางปลูกฝังคุณธรรมแบบจีนโบราณมาก่อน แต่เมื่อโลกหมุนเร็วเข้า โดยเฉพาะหมุนไปในทิศของวัตถุนิยม-บริโภคนิยม ไต้หวันจึงเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางสังคมมากขึ้นทุกที

การให้ความสำคัญกับวิชาความรู้ทางโลกมากเกินไป จนเยาวชนซึ่งยังไม่มีวุฒิภาวะกลั่นกรองกระแสปลุกเร้า ถ้าไล่ไปตามการกระตุ้น จนไม่อาจบังคับยับยั้งจิตใจได้ กลายเป็นแรงบีบคั้น กดดันจนมีปัญหาการฆ่าตัวตายตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ทำให้นักการศึกษาของไต้หวันต้องนั่งลงมาช่วยกันคิดร่างหลักสูตรใหม่ จนเกิด**หมวดวิชา “ชีวิต”** ที่มุ่งสอนให้เด็กเข้าใจเรื่องคุณค่าของชีวิตมากขึ้นในหลายปีหลังมานี้ ภายในเนื้อหาวิชาได้หยิบเอาหัวใจของปรัชญาจีนมาบรรจุไว้เป็นพื้นฐาน สอนให้เด็กต้องเรียนรู้สิ่งรอบตัว ตั้งแต่รู้ฟ้า รู้สิ่งของ รู้คนใกล้ชิด โดยเฉพาะให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งมีพ่อแม่พี่น้อง รองลงไปก็คือ เพื่อน สังคม และประเทศ เพื่อเป็นการให้รอบความคิดที่ถูกต้องไว้เป็นภูมิคุ้มกันปัญหาอาชญากรรม-ยาเสพติด-การมั่วสุมทางเพศ ปัญหาคอรัปชั่น ฯลฯ

ได้มีความพยายามของภาคเอกชนที่จะปลูกกระแสการเรียนรู้คัมภีร์โบราณกลับมาเป็นเครื่องมือปลูกฝังคุณธรรมอีก โดยมีการระดมพิมพ์คัมภีร์เหล่านี้ในลักษณะที่น่าอ่าน พร้อมกับการประกอบภาพการ์ตูนเพื่อดึงดูดใจนักเรียนวัยเด็กและวัยรุ่นให้หันมาสนใจเรื่องการฝึกตนตามคติโบราณ บ้างก็ขายในราคาประหยัด และมีหลายองค์กรศาสนาที่พิมพ์ออกมาเผยแพร่ในลักษณะ แจกฟรี ทั้งๆ ที่เห็นแล้วก็รู้ว่าแต่ละเล่มที่พิมพ์ออกมาแจกนั้น ต้นทุนไม่ใช่ถูกๆเลย (มีรายละเอียดทั้ง

หน่วยงานที่ทำงานและตัวอย่างหนังสือที่แจกฟรี ในบทว่าด้วยองค์กรศาสนา ต่อไป)

นอกจากเงินทุนที่คนได้หวั่นช่างมีกระแสนิยมการทำทานอยู่มาก จนก่อให้เกิดตัวอย่างและสิ่งดีๆ มากมายในได้หวั่นแล้ว ได้หวั่นยังมีกระบวนการผู้ปกครองเป็นตัวเอกของเรื่องที่ยันเอาภาระ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการอบรมสั่งสอนอีกด้วย เพราะลำพังหากมีแต่หนังสือ-ตำรา ที่พิมพ์ออกมาจ่ายแจกมากมายสักเพียงใด แต่ถ้าไม่มีระบบการอบรมสั่งสอนเป็นประจำแล้วไซ้ร้ ก็ไม่มีประสิทธิภาพทั้งสิ้น นี่ก็นับเป็นจุดแข็งอีกจุดหนึ่งที่ผู้เขียนได้เห็นในได้หวั่น

ในยุคปัจจุบันที่เราห่างไกลจากยุครุ่งเรืองด้านคุณธรรม-จริยธรรมในอดีต ความเข้มข้นของสิ่งแวดล้อมที่อุดมไปด้วยตัวอย่างนักปราชญ์ - ศาสตรา แบบฉบับของคนดี มีแต่ลดทอนลงไปทุกทีๆ สิ่งที่หลงเหลือมาให้สืบสาวย้อนอดีตขึ้นไป ก็คือ คัมภีร์ตำราที่คนรุ่นหลังได้บันทึกไว้เป็นแนวทางฝึกอบรมคนรุ่นใหม่ ให้มีคุณธรรม ไกลเคียงกับคุณภาพของสังคมบรรพชนเท่านั้น ทำอย่างไร จึงจะสร้างกระบวนการผลิตซ้ำด้านคุณธรรมลงในจิตใจของคนสมัยนี้ จะทำอย่างไรกระบวนการโคลนนิ่งมนุษย์ซึ่งถอดรหัสพันธุกรรมได้หรือไม่? หรือเพียงแค่ถอดรหัสด้านจิตวิญญาณก็พอ ผู้เขียนขอให้ติดตามอ่านในรายงานนี้ต่อไปว่า ได้หวั่นจะมีคำตอบให้กับชาวโลกอย่างไรบ้าง?

บทที่ ๓

การจัดระบบการศึกษา โดยภาครัฐในปัจจุบัน

จากการเข้าพบคุณเจินเสวียอิว รองผู้อำนวยการแผนกการศึกษาของสังคม ที่กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพฯ (วันจันทร์ที่ ๑๖/๕/๒๕๔๘) ได้รับเอกสารหนังสือ ๒ เล่มที่เป็นเนื้อหาสรุปการศึกษาของไต้หวันปี ค.ศ. ๒๐๐๔ และแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนไต้หวันอีก ๔ ปีข้างหน้าให้เป็นยุค อี-เจนเนอเรชั่น ได้ความว่า

ระบบการศึกษาของสาธารณรัฐจีน เริ่มใช้หลักสูตรภาคบังคับ ๙ ปี (ประถม ๖ ปีและมัธยมต้น ๓ ปี) ตั้งแต่ปี ค.ศ. ๑๙๖๘ และมีระบบการศึกษาอื่นๆ ที่จัดไว้ให้กับคนหลายวัยหลายสภาพ จึงเป็นการศึกษาเชิงเพิ่มสมรรถภาพ คุณภาพเป็นสำคัญ

สำหรับการศึกษาลูกอนุบาลนั้น อายุ ตั้งแต่ ๔ ถึง ๖ ขวบ ไม่ใช่เป็นภาคบังคับ ผู้ปกครองจะเลือกส่งเข้าเรียนหรือไม่ก็ได้ ซึ่งมีทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนใหญ่ ผู้ปกครองจะส่งเข้าเรียนภาคเอกชน เพราะต้องการให้มีการเอาใจใส่เป็นพิเศษ แม้จะต้องเสียค่าเรียนแพงกว่า โดย

ตารางเรียนจะมีเพียงการปูพื้นฐานด้านการใช้ชีวิตประจำวันที่รู้จักการพึ่งตนเองมากขึ้น ซึ่งถ้าปกติอยู่บ้านจะมีคนคอยทำแทนให้ และวิชาเลขคณิตท่องจำตัวเลขเบื้องต้น หนึ่งสองสาม การท่องสรรพสมเสียงแบบจีน เรียกว่า ปอพอมอพอ และ เอปี้ซีดี ของภาษาอังกฤษ วิชามารยาททั่วไป เน้นด้านการมีสัมพันธกับเพื่อนรอบข้าง จะทำอย่างไร ? การทักทาย การเคารพผู้ใหญ่ การบอกลาคุณครู การเรียนลีตต่างๆ การละเล่นต่างๆ เช่น การละคร ร้องเพลง การเต้นรำ เป็นต้น^{๑๑}

นอกจากการศึกษาตั้งแต่วัยเด็กเล็ก ประถม มัธยม อุดมศึกษา ขึ้นมาตามลำดับแล้ว ยังมีการศึกษาในภาคส่วนอื่นๆ ให้ประชาชนทุกช่วงวัย ได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ในปัจจุบัน ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น

อีกทั้งมีโรงเรียนภาคการศึกษาพิเศษ ตั้งขึ้นเพื่อจัดการศึกษาให้กับคนตาบอด หูหนวก ผู้ทุพพลภาพ และผู้มีปัญหาทางสมอง ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยรัฐบาล

และโรงเรียนที่เป็นภาคผนวก ซึ่งส่วนมากเป็นของเอกชน เน้นที่ภาคอาชีวศึกษา

ส่วนการศึกษาระดับสูงคือ มหาวิทยาลัยปิด ๔ ปี และปริญญาโท-เอก และระบบมหาวิทยาลัยเปิดแห่งชาติที่เปิดสอนวิชาต่างๆ ผ่านทางสื่อวิทยุ โทรทัศน์ และทางไปรษณีย์ ผู้สำเร็จหลักสูตร จะได้รับวุฒิการศึกษาปริญญาตรี

รัฐบาลยังให้การสนับสนุนอีกหลายโปรแกรมที่เป็น “การศึกษาสังคม” ซึ่งหมายรวมถึงการเปิดสอนภาษาจีนกลาง การศึกษาครอบครัว

๑๑. เป็นข้อมูลที่ได้จากภรรยาท่าน รศ.จัน เทวีย์ ที่ปรึกษาโครงการวิจัยนี้ ชื่อ คุณท้าวจันทเมย น.ศ.ปริญญาโทมหาวิทยาลัยผู้เหิน ที่ค้นคว้าเรื่อง การศึกษาของเด็กเล็ก

ศิลปะพื้นบ้าน ห้องสมุด อีกทั้งยังได้เปิดศูนย์วัฒนธรรมไว้ทั่วเกาะ เพื่อให้เข้าศึกษาได้ตลอดไป (ตามคติจีนที่ว่า “อยู่จนแก่ ก็ต้องเรียนจนแก่”)

ชั้นเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ เปิดสอนหลังชั่วโมงเรียนของนักเรียนภาคปกติในโรงเรียนทั่วไปของรัฐ สอนวิชาที่ว่าด้วย ความชำนาญในการเขียน คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน และหน้าที่พลเมือง แผนการเรียนเพิ่มเติมเหล่านี้ สอนวิชาพื้นฐานความชำนาญเฉพาะด้าน มีให้เลือกเรียนได้ ณ ศูนย์ศึกษาอาชีพทั่วไป

การกระจายเสียงเพื่อการศึกษา มีสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งจีนใต้หวัน และโทรทัศน์เพื่อการศึกษา นำเสนอบทเรียนต่างๆ ออกอากาศไปทั่วประเทศ^{๕๒}

และจากเอกสารเรื่อง “การศึกษาในสาธารณรัฐจีน ค.ศ. ๒๐๐๔” ที่ออกโดยกระทรวงศึกษาธิการไต้หวันมีคำตอบในด้านการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมในระบบการศึกษามากน้อยเพียงใด ดังนี้

๕๒. ยูจินีเย ทยุน, ๑๙๙๙, น. ๑๔-๑๕ (อ้างตามข้อ ๖)

ตารางวิชาและชั่วโมงสอนในแต่ละอาทิตย์
(ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น)

วิชาต่างๆ	โรงเรียนประถมศึกษา			โรงเรียนมัธยมต้น	
	ประถม ๑-๒	ประถม ๓-๔	ประถม ๕-๖	มัธยม ๑-๒	มัธยม ๓
ภาษา	๔-๖	๕-๘	๕-๘	๖-๘	๖-๙
คณิตศาสตร์	๒-๓	๓-๔	๓-๔	๓-๔	๓-๕
สุขศึกษาและสุขภาพ	๒-๓	๓-๔	๓-๔	๓-๔	๓-๕
หลักสูตรชีวิต	๖-๙	๐	๐๐	๐	๐
การศึกษาสังคม	๐	๓-๔	๓-๔	๓-๔	๓-๕
ศิลปะและมนุษยธรรม	๐	๓-๔	๓-๔	๓-๔	๓-๕
วิทย์และเทคโนโลยี	๐	๓-๔	๓-๔	๓-๔	๓-๕
กิจกรรมรวมกลุ่ม	๒-๓	๓-๔	๓-๔	๓-๔	๓-๕
ชั่วโมงพิเศษ-ยืดหยุ่นได้	๒-๔	๓-๖	๓-๖	๔-๖	๓-๕
รวมยอดชั่วโมงเรียน	๒๒-๒๔	๒๘-๓๑	๓๐-๓๓	๓๒-๓๔	๓๓-๓๕

ตารางวิชาและชั่วโมงสอนในแต่ละอาทิตย์ (ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย)

วิชาต่างๆ	มัธยมปลาย ๑		มัธยมปลาย ๒		มัธยมปลาย ๓	
	เทอม ๑	เทอม ๒	เทอม ๑	เทอม ๒	เทอม ๑	เทอม ๒
ภาษาจีน	๔	๔	๔	๔	๔	๔
ภาษาอังกฤษ	๔	๔	๔	๔	๔	๔
หน้าที่พลเมือง			๑	๑	๒	๒
ลัทธิไตรพระราชารัฐ	๒	๒				
ประวัติศาสตร์	๓	๒	๒	๒		
ภูมิศาสตร์	๒	๓	๒	๒		
คณิตศาสตร์	๔	๔	๔	๔		
วิทย์ธรรมชาติ:ฟิสิกส์๑	๒	๒	๓	๓		
เคมี๑	๒	๔	๓	๓		
วิทยาศาสตร์โลก๑	๒	๒	๒	๒		
ชีววิทยา ๑	๒	๒	๒	๒		
พลศึกษา	๒	๒	๒	๒	๒	๒
ดนตรี	๑	๑	๑	๑		
วิจิตรศิลป์	๑	๑	๑	๑		
ศิลปะการใช้เครื่องมือ	๑	๑	๑	๑		
เศรษฐศาสตร์	๑	๑	๑	๑		
การฝึกวิชาทหาร(หญิงก็ฝึกการพยาบาล-การทหาร)	๒	๒	๒	๒	๑	๑
การประชุมในห้องเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๑
กิจกรรมรวมกลุ่ม	๑	๑	๑	๑	๑	๑
วิชาเลือก(ภาษา, สังคมศาสตร์,คณิตศาสตร์, วิทย์ธรรมชาติ,เศรษฐศาสตร์, ศิลป์,การเกษตร,พลศึกษา)	๐-๔	๐-๔	๔-๘	๔-๘	๑๕-๒๐	๑๕-๒๐
รวม	๓๓-๓๗	๓๓-๓๗	๓๓-๓๗	๓๓-๓๗	๓๐-๓๕	๓๐-๓๕

ตารางวิชาและชั่วโมงสอนในแต่ละอาทิตย์ (ระดับ พานิชย์-อาชีวศึกษาชั้นสูง)

วิชาต่างๆ	มัธยมปลาย ๑		มัธยมปลาย ๒		มัธยมปลาย ๓	
	เทอม ๑	เทอม ๒	เทอม ๑	เทอม ๒	เทอม ๑	เทอม ๒
ภาษาจีน(การเขียน-ปี ๓)	๔	๔	๔	๔	๒	๒
อังกฤษ (การพูดอังกฤษ-ปี ๓)	๒	๒	๒	๒	๒	๒
คณิตศาสตร์	๒	๒				
คณิตศาสตร์ประยุกต์			๒	๒		
แนวคิดวิทยุธรรมชาติ	๒	๒				
มนุษยธรรม-สิ่งแวดล้อม						๒
ลัทธิไตรพระราชารัฐ	๒	๒				
ภูมิศาสตร์-ประวัติศาสตร์ได้วัน			๒			
วัฒนธรรมโลก				๒		
แนะแนวจิตวิทยา					๒	
ดนตรี	๒					
ศิลปะต่างๆ		๒				
แนวคิดพื้นฐานคอมพิวเตอร์	๒	๒				
กฎหมายและชีวิต			๒			
การวางแผนอาชีพ				๒		
วิชาชีพและการฝึกฝน						
แนะนำวิชาพานิชย์	๒	๒				
ระบบการทำบัญชี	๔	๔				
เศรษฐศาสตร์			๓	๓		
wordและการจัดเก็บเอกสาร			๒	๒		
การฝึกบริหารธุรกิจ					๓	๓
แนะนำประมวลม.แพ่งพานิชย์			๒	๒		
ระบบบัญชีค่าใช้จ่าย					๓	๓
ประโยชน์การใช้คอมพิวเตอร์					๒	
แนะนำวิชาการบริหาร					๒	๒
กฎหมายภาษีและ พ.ร.บ.					๒	
วิชาเฉพาะ(แต่ละร.กำหนด)	๕	๗	๘	๘	๙	๑๓
ฝึกวิชาชีพ/การพยาบาล	๒	๒	๒	๒	๒	๒
พลศึกษา	๒	๒	๒	๒	๒	๒
การประชุมในห้องเรียน	๑	๑	๑	๑	๑	๑
กิจกรรมหลักสูตรพิเศษ	๓	๓	๓	๓	๓	๓
ชั่วโมงเรียนที่ยืดหยุ่น	๒	๒	๒	๒	๒	๒
รวม	๓๗	๓๗	๓๗	๓๗	๓๔	๓๔

สรุปรวมยอดตัวเลขการศึกษาทุกระดับ (ปี ค.ศ. ๒๐๐๓-๒๐๐๔)

การศึกษาในไต้หวัน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนครู	จำนวนห้องเรียน	จำนวน น.ร. นักศึกษา	จำนวนที่จบปีค.ศ. ๒๐๐๓
โรงเรียนอนุบาล	๓,๓๐๖	๒๑,๒๕๑	๑๐,๔๑๗	๒๔๐,๗๒๖	....
โรงเรียนประถมศึกษา	๒,๖๓๘	๑๐๓,๗๙๓	๖๔,๐๐๐	๑,๙๑๒,๗๙๑	๓๑๘,๗๑๘
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	๗๒๐	๔๘,๘๔๕	๒๖,๕๗๓	๙๕๗,๒๘๕	๓๑๓,๕๔๙
โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	๓๐๘	๓๓,๑๒๒	๙,๕๖๙	๓๙๓,๖๘๙	๑๒๔,๗๓๙
โรงเรียนอาชีวศึกษาขั้นสูง	๑๖๔	๑๕,๗๗๑	๘,๒๗๕	๓๒๕,๙๙๖	๑๑๔,๐๔๑
Jr. Colleges	๑๖	๑,๗๗๐	๖,๒๑๐	๒๘๙,๐๒๕	๑๑๐,๒๐๘
มหาวิทยาลัยและวิทยาลัย	๑๔๒	๔๕,๗๐๒	๒๒,๖๑๕	๙๘๑,๑๖๙	๒๐๘,๖๕๙
โรงเรียนภาคการศึกษาพิเศษ	๒๔	๑,๖๘๗	๖๐๐	๕,๙๒๑	๑,๗๔๐
โรงเรียนภาคผนวกและอื่นๆ	๙๓๔	๒,๘๙๖	๗,๘๓๖	๒๗๘,๑๒๔	๗๗,๘๗๕
สรุปตัวเลข	๘,๒๕๒	๒๗๔,๘๓๗	๑๕๖,๐๙๕	๕,๓๘๕,๙๒๖	๑,๒๖๙,๕๒๙

จากตารางวิชาและตัวเลขรวมยอดเหล่านี้ บอกให้เราทราบได้เลยว่า การศึกษาภาครัฐของไต้หวัน เน้นที่ความรู้ด้านการเตรียมตัวทำงาน ประกอบอาชีพเป็นหลัก ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั่วโลกว่า รากฐานที่แข็งแกร่งทางการศึกษา นี้ เป็นบันไดส่งให้ระบบเศรษฐกิจของไต้หวัน ถีบทะยานขึ้นสู่ระดับโลกอย่างรวดเร็วจริงๆ

ส่วนเรื่องกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม เป็นเรื่องส่วนน้อยที่สอดแทรกไว้ตามสัดส่วนวิชาการต่างๆ โดยเฉพาะในหมวดวิชา “ประชาชน - 公民 - citizen” (เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง กิจกรรมรวมกลุ่ม การศึกษาชีวิต วิชาสังคม เป็นต้น)

วิชาเหล่านี้ มีเป้าหมายเพื่ออบรมนักเรียนในด้านที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ในหลักสูตรก็พยายามจัดสรรความรู้เบื้องต้นในด้านต่างๆ ไว้เป็นพื้นฐานความเป็นคน กล่าวคือ

ระดับการศึกษา	เป้าหมาย	เนื้อหา
๑. ระดับ ประถม ๖ ปี	๑. เรียนรู้มารยาท ธรรมเนียมปฏิบัติ จนเกิด เป็นอุปนิสัย หยั่งเป็นพื้นฐานคุณธรรม ๒. ปลูกฝังความรู้ด้านสุขภาพ ให้ความสำคัญ ด้านกายใจ การให้เกียรติ มีความรับผิดชอบ	เรียนรู้ตัวเอง-รู้จักกับคน,คนกับเรื่องราว - เทอมต้นศึกษา รักกฎหมาย รักชาติ ประเพณี - เทอมหลังศึกษา ความเมตตา กตัญญู
๒. ระดับ มัธยมต้น ๓ ปี	๑. บ่มเพาะความเห็นด้านคุณธรรม มีพลัง ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ๒. เพิ่มความรู้สังคมและเศรษฐกิจ วัฒนธรรมเงิน เคารพต่างวัฒนธรรม	เรียนรู้ชีวิตประชาชนทั่วไป ชีวิตการเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม
๓. ระดับมัธยม ปลาย ๓ ปี	๑. บ่มเพาะคุณธรรมรากเหง้า ๒. เข้าใจพลังการเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย สังคม ๓. สรรสร้างความเห็นถูกคุณค่าที่ถูก โลกทัศน์	การศึกษาและจิตใจ, คุณธรรมกับ วัฒนธรรม, กฎหมายกับการเมือง, เศรษฐกิจกับสังคม
๔. ระดับ อุดมศึกษา ๔ ปี	1. บ่มเพาะแนวคิดประชาธิปไตย 2. เข้าใจจิตสำนึกของชาติ การสร้างชาติ	เรียนรู้วิถีใคร่ประชา จิตวิญญาณของชาติ สิทธิ ประชาชน ความเสมอภาค อิสระเสรีภาพ ความรู้ กฎหมาย การเลือกตั้ง ความเป็นสากล

อ้างอิงจาก เอกสารการวิเคราะห์วางแผนการศึกษาวิชาทางหมื่น (วิชาหน้าที่พลเมือง)^{๕๓}

หากมองในแง่ดี ที่รัฐจัดการศึกษาอยู่นี้ มีผลดีอย่างชัดเจน
ด้านหนึ่งคือ ทำให้เด็กต้องทุ่มเทเวลาแทบทั้งหมดให้กับการศึกษา จึง
เหลือเวลาน้อยที่จะไปสนุกเพลิดเพลินกับอบายมุขและสิ่งยั่วยุใน
สังคมได้ทุกวัน บวกกับการให้ค่าการเรียนของผู้ปกครอง ก็มีผลให้เด็ก
ตั้งใจเรียน เพราะต้องทำให้คนในบ้านไม่ผิดหวัง เวลาสอบ ผู้ปกครอง
จะไปลุ้นด้วยถึงหน้าห้องสอบ ก็เห็นเป็นข่าวทางโทรทัศน์เป็นประจำ

^{๕๓}. จากการสนทนากับคุณหลัวจินเหมย น.ศ.ปริญญาโทที่ค้นคว้าเรื่องการปลูกฝังคุณธรรม
ในวิชาเซิงมิ่ง (ชีวิต) และทำงานในห้องสมุดแห่งชาติได้หวั่น สามารถช่วยค้นพบความ
เกี่ยวกับการวิเคราะห์วางแผนการศึกษาวิชาทางหมื่น (ชื่อวิชาด้านคุณธรรมในได้หวั่น) และ
ขั้นตอนการบรรจุเนื้อหาในแต่ละชั้น โดย อาจารย์ หลี่เจิงลู่อะโอวซิ่นหง จากนิตยสาร
長記念專刊 น. ๖๑-๖๔

จนกลายเป็นภาพพจน์ของการเรียนในไต้หวัน ว่า เด็กมีการแข่งขัน การเรียนกันมาก โดยเฉพาะเด็กมัธยม (เพื่อเตรียมตัวสอบเข้า มหาวิทยาลัยดีๆ)^{๕๔}

เมื่อผู้เขียนได้เปรยถามกับผู้ปกครองหลายท่านในไต้หวัน บ้าง ก็ว่า เด็กจะดีหรือไม่ดี ต้องอยู่ที่พ่อแม่เอาใจใส่เป็นสำคัญ ทาง โรงเรียนเป็นส่วนช่วยเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ครอบครัวคุณหงหนั้น-ปิง พ่อค้าขายใบชาในไทเปทั้งครอบครัว พ่อ-แม่-ลูกสาว ๒ คน วันที่ ๑/๖/๒๕๔๘ ได้ให้รายละเอียดพอสมควรดังนี้

ในปัจจุบันแบ่งเป็น ๔ ระดับใหญ่ๆ ดังนี้

๑. **กั๋วเสี่ยว(ชั้นประถมศึกษา) รวม ๖ ปี** เป็นการศึกษาภาคบังคับ รัฐออกค่าใช้จ่ายหลัก แต่เด็กก็ต้องจ่ายค่าบำรุงอื่นๆ บ้าง เทอมละ ๑,๐๐๐ เหรียญเศษ (ปีหนึ่งมี ๒ เทอม)

๒. **กั๋วจง(ชั้นมัธยมต้น) รวม ๓ ปี** บังคับเรียนเช่นเดียวกับ ชั้นประถม แต่ต้องจ่ายเพิ่มเป็นเทอมละ ๓,๐๐๐-๕,๐๐๐ เหรียญเศษ (รัฐ บังคับเรียน รวม ๙ ปี)

๓. **เกาจง(ชั้นมัธยมปลาย) รวม ๓ ปี** พันภาคบังคับเรียนแล้ว มีทางเลือกให้เรียนทั้งภาครัฐหรือเอกชน ค่าเรียนเพิ่มสูงเป็น เทอมละ ๒,๐๐๐-๔๐,๐๐๐ เหรียญขึ้นไป (แล้วแต่ระดับของสถาบันการศึกษานั้นๆ)

๔. **ต้าเสวีย(ระดับมหาวิทยาลัย) รวม ๔ ปี** ทั่วประเทศมี มหาวิทยาลัยให้เลือกสอบเข้าหรือจะเป็นของเอกชนมากมาย ค่าใช้จ่าย ยิ่งมีความแตกต่างกันสูง เทอมละ ๔-๕ หมื่นเศษ ขึ้นไป

๕๔. วิชา อุดมฉันท, ๒๕๒๙, น. ๑๘๑ (อ้างตามข้อ ๑๒)

การให้คะแนนวัดผลการศึกษาแต่ละเทอม

ระดับเด็กเล็กถึงระดับมัธยมปลาย แบ่งเกรดคะแนนเป็น ๕ ระดับคือ

- อีว (ได้คะแนน ๙๐ - ๑๐๐)
- เจีย (ได้คะแนน ๘๐ - ๙๐)
- อี้ (ได้คะแนน ๗๐ - ๘๐)
- หลิง (ได้คะแนน ๖๐ - ๗๐)
- ดิง (ได้คะแนน ๖๐ ลงไป) ถ้าต่ำกว่านี้ ก็ถือว่าสอบไม่ผ่าน

ส่วนการสอดแทรกเรื่องคุณความดี แม้ว่ารัฐจะไม่มียกยอบให้เรียนศาสนาต่างๆ ไว้ในหลักสูตร แต่ก็มียกยอบความรู้ที่เป็นหลักคำสอนของปราชญ์จีนโบราณ เป็นวิชาเฉพาะที่ให้สอนตามระดับชั้นต่างๆ มีการจัดระดับคร่าวๆ ดังนี้

- ชั้นประถม เรียนวิชาสังคมพื้นฐาน คัมภีร์หลุนอิว, เตออิว (ว่าด้วยคุณธรรมจริยธรรม)
- ชั้นมัธยมต้น เรียนวิชาหน้าที่พลเมืองต่อสังคม (กงหมิน) คัมภีร์หลุนอิว เม็งจือ (ลึกเข้าไปอีกหน่อย)
- ชั้นมัธยมปลาย เรียนวิชาว่าด้วยกงหมิน (เพิ่มเติมอีก) วิชา **เจ็งกุกเจี้ยวไฉ (หลักธรรมคำสอนอัจฉริยะ)** โดยตารางการเรียนเรื่องคุณธรรมนี้ **มีอาทิตย์ละ ๒ คาบๆ ละ ๑ ชั่วโมง**
- ระดับมหาวิทยาลัย เรียนคัมภีร์ต้าเสวีย วรรณคดีจีนโบราณ ฯลฯ แล้วแต่จะกำหนดไม่เหมือนกัน

ด้านครูอาจารย์ในโรงเรียนได้หวั่น ก็มีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักสูตรการศึกษาของภาครัฐ ทำได้แค่เปลี่ยนคนใจ เป็นคนฉลาดได้เท่านั้น วิชาว่าด้วยคุณธรรมในโรงเรียน เป็นวิชาที่เด็กนักเรียนเบื่อเรียน

ครูต้องสรรหาเทคนิคหลายๆ วิธีมาโน้มน้าวให้เด็กเห็นความสำคัญของการฝึกฝนตนเป็นคนดี ซึ่งก็ไม่ค่อยจะทำได้ง่ายนัก (สำหรับเรื่องนี้ คนไทย ก็คงจะพอเข้าใจได้ เพราะจากประสบการณ์ของผู้เขียนเองในวัยเรียน ก็รู้สึกว่า วิชาหน้าที่ศีลธรรม-หน้าที่พลเมือง เป็นวิชาที่น่าเบื่อหน่าย ครูที่สอนก็ไม่ใช่ว่า จะเป็นแบบฉบับที่นักเรียนยกย่องได้ทุกคน)

เมื่อผู้เขียนบ่นคำถามว่า แล้วอะไรเป็นแรงกระตุ้นทางคุณธรรมที่ยังคุ้มครองเด็ก-วัยรุ่น-สังคมอย่างมีพลัง ก็ได้คำตอบจาก ดร.จัน-เทวีย์ (หนึ่งในที่ปรึกษาการเขียนงานวิจัยครั้งนี้) และภรรยาว่า น่าจะเป็น

- ค่านิยมในระบบการเรียนของโรงเรียนได้หัวนั้น ยกย่องคนเรียนเก่ง เรียนดี สอบได้คะแนนสูง ส่วนใหญ่นักเรียนจึงพยายามแข่งขันกันด้านการเรียนมาก

- การศึกษาที่รัฐจัดให้ เป็นมาตรฐานระดับสูงที่นักเรียน นักศึกษาต้องทุ่มเททั้งเวลาจิตใจให้อย่างเต็มที่ มิฉะนั้นก็จะตามเพื่อนไม่ทัน สอบตก จึงไม่มีเวลาไปเถลไถล หรือ ทำกิจกรรมไร้สาระ

- ผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน จะมีผู้ปกครองเอาใจใส่ คอยลุ้นคอยติดตามเหมือนร่วมเรียนไปด้วย กลายเป็นงานส่งเสริมโรงเรียนจากครอบครัวได้อย่างดี (แม้กระทั่งวันสอบ ผู้ปกครองก็จะห่อข้าวไปถึงที่สนามสอบ ร่วมลุ้นเป็นกำลังใจในลูกหลานอย่าง ครึกครื้นจริงใจ)

หนังสือสร้างเสริมคุณธรรมนอกหลักสูตร

ดังนั้น **คนใต้หวันที่เป็นภาคเอกชน จึงรวมตัวกันเป็นหมู่กลุ่ม-ชมรม-องค์กร** (ซึ่งมีทั้งจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายและไม่ได้จดทะเบียน) แล้วช่วยกันคิดหาวิธีการนอกชั่วโมงเรียน สนับสนุนให้เยาวชนของชาติ ได้มีโอกาสสัมผัสกับบรรยากาศการศึกษาเรียนรู้ภูมิปัญญาของคนโบราณ โดยผ่านความร่วมมือของผู้ปกครองด้วย เพื่อให้ผู้ปกครองตื่นตัวจากการหลงตามค่านิยมทางลาภยศสรรเสริญวัตถุนิยม เทคโนโลยี อันพ่วงพลอยให้เกิดปัญหาสังคม-ปัญหาครอบครัว-ปัญหาวัยรุ่นมากมาย และชักชวนให้ร่วมมือกันหันกลับไปศึกษาค่านิยมดั้งเดิมของจีนและยึดเป็นแนวทางวางรากฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีจิตดี มีคุณธรรม มีความกตัญญู ฯลฯ โดยปลูกเร้าจัดสรรให้เกิด “ชั่วโมงเรียนพิเศษแก่เด็กเล็ก” ด้วยการสอนเด็กโบราณที่หลักสูตรภาครัฐมีให้เรียนน้อยมาก (ซึ่งเขาเชื่อว่า ผ่านการอบรมด้วยการรอบความรู้ของจีนโบราณนี้แล้ว จะทำให้เด็กเติบโตอย่างปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อม มีอนาคตเป็นพลเมืองดีของสังคมได้)

ซึ่งมีกลุ่มต่างๆได้กระจายออกไปทำงานในหลายลักษณะดังนี้

(๑) กลุ่มของศาสตราจารย์หวังไฉก๊วย

ท่านเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดปลูกฝังให้เด็กท่องจำคัมภีร์โบราณตั้งแต่อายุน้อยๆ โดยท่านค้นพบว่า โดยธรรมชาติของสมอง **ความจำของคนจะมีประสิทธิภาพดีมากในวัยเด็กจนถึงอายุ ๑๒ ปี** หากพลาดจากช่วงนี้ไปแล้ว ความจำก็จะไม่ติดนัก ดังนั้น ท่านจึงรณรงค์ให้ผู้ปกครองตื่นตัวที่จะเอาภาระลูกหลานหลังเลิกเรียนหรือช่วงวันหยุดจัดชั่วโมงเรียนบทกวีโบราณเหล่านี้โดยท่านหวังฯเองก็ได้ลงมือเรียบเรียงชุดคำสอนของปราชญ์จีนออกมาจำหน่ายจ่ายแจกรวม ๖ เล่ม ใน

ราคาประหยัด เพื่อบริการให้ผู้ปกครองสะดวกในการใช้เป็นคู่มือสอน
 ล้างบุตรหลานของตนและเด็กข้างบ้านโดยสะดวก

ตำรา ๖ เล่มดังกล่าวคือ

- ๑.๑ ตำราเสวียยง-หลุนอวี เป็นคำสอนขงจื้อที่ศิษย์บันทึกไว้
 เกี่ยวกับจริยธรรมด้านต่างๆ
- ๑.๒ ตำราท่านเหลาจื้อและท่านจางจื้อ (ที่คัดสรรแล้ว) เป็น
 ปริมาจารย์ของเต๋า
- ๑.๓ บทกวีสมัยราชวงศ์ถัง ๓๐๐ บท
- ๑.๔ ตำราท่านม่งจื้อ เป็นหนึ่งในศิษย์ของขงจื้อที่โดดเด่น
- ๑.๕ คัมภีร์ ซื่อจิง (วิถีชีวิตโบราณของจีน ความสัมพันธ์
 ระหว่างชาย-หญิง ฯลฯ)
- ๑.๖ คัมภีร์ อี้จิง (เฉพาะเล่ม ๑.๒, ๑.๔, ๑.๖ ค่อนข้างยาก)

คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไต้หวัน

ผู้เขียนนึกภาพไม่ออกว่า ในไทยมีกิจกรรมเช่นนี้หรือไม่ ที่ผู้ปกครองจะเรียกเด็กในละแวกบ้านมา ๓-๕ คน ร่วมกันเรียนพิเศษท่องคัมภีร์ไบรเวณวันละบทสองบท (คล้ายท่องบทอาขยานหรือภษิต-คำพิงเพยของบ้านเรา) โดยคุณแม่จะมีขนมจานหนึ่งวางไว้ข้างๆ เป็นรางวัลเวลาเด็กคนไหนท่องได้ถูกต้อง ซึ่งเมื่อผู้เขียนถามใจคุณหลัวจินเหมย แม่ของเด็กท่านหนึ่งว่า ไม่รู้ลึกลับว่าเมื่อไหร่หรือ? ไหนจะต้องดูแลงานบ้าน ไหนจะเหนื่อยกลับจากงานประจำที่ทำงาน หัวใจของคุณแม่ได้หวนก็จะตอบออกมาว่า ไม่มีทางเลือก ก็เรามีลูกแล้ว ก็ต้องเลี้ยงให้ดี ถ้าเราสอนคนเดียว เราก็ต้องเคี้ยวเชียวญูลูกให้ท่องบทละ ๔-๕ ครั้ง แต่ถ้ามีเด็กบ้านอื่นมารวมกันเรียน ก็ปลัดกันท่อง ก็พลอยได้ยินบททวนไปด้วยในตัวเสร็จ นี่ก็เป็นวิสัยทัศน์การคำนวณของคุณแม่หัวใจเหล็กท่านหนึ่งที่ได้หวน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือจากฝ่ายครอบครัว และมีสื่อโทรทัศน์ของพุทธจัดกิจกรรมตามโรงเรียนต่างๆ แล้วนำมาออกรายการโชว์ความสามารถของเด็กที่ท่องบทกวีเหล่านั้นได้พร้อมกับการให้รางวัล กลายเป็นค่านิยมที่เด็กอยากเอาอย่าง

(๒) กลุ่มสร้างสื่อเอกชน

โดยนำเรื่องราว คำสอน ของปราชญ์กวีเหล่านั้น มาทำต้นฉบับ แล้วลงทุนถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ วาดเป็นการ์ตูนเคลื่อนไหวหลากสี ชวนติดตาม แล้วตัดต่อเป็นวีซีดี ดีวีดี หรือบันทึกเป็นเทปคาสเซ็ท**ทั้งที่มีราคาจำหน่าย ทั้งที่แจกฟรี** (โดยทำอย่างประณีต ไม่แพ้ที่วางขายในท้องตลาด) เช่น เรื่องขงจื้อ เหลาจื้อ เป็นต้น **นี่คือพรสวรรค์-พรแสง ของคนจีน** ที่เป็นคนไม่ลืมหอกเหง้าของตัวเอง เรื่องราวดีในอดีต ก็สามารถทำให้ฟื้นคืนชีวิตคืนพลังขึ้นมาเป็นแบบอย่างที่ดีให้อนุชนรุ่นหลังเอาอย่างตามได้อีก การลงทุนสร้างเรื่องราวพุทธสาวก-สาวิกา-ฆราวาส-คฤหัสถ์ในพุทธประวัติเป็นภาพยนตร์ให้ชมกันได้สะดวกเหล่านี้ **ความ**

จริงก็รู้ว่า ชายไม่ค่อยดี แต่เพราะมีอุดมการณ์ ก็ยังมีคนพยายามทำออกขาย หาซื้อได้ง่าย ทำเป็นอุปกรณ์การสอนแก่เด็ก ก่อให้เกิดความศรัทธาประทับใจใหม่ๆแก่คนรุ่นใหม่ได้อย่างมาก เช่นเรื่องพระโพธิสัตว์เจ้าจางหวาง โพธิสัตว์กวนอิม

(รายละเอียดของหนังสือ และวิธีการเผยแพร่สำหรับเด็ก มีมากจนไม่อาจหยิบยกมาบรรยายได้สิ้น โดยเฉพาะ**องค์กรของท่านจึง** **คงและท่านให้ทำ**ซึ่งจะแนะนำในบทต่อไปนั้น ได้ผลิตออกมาแจกฟรีไว้มหาศาลจริงๆ จึงขอนำบางเล่มที่แพร่หลาย มาเป็นตัวอย่าง คือ

๑. หนังสือ ตีจ้อกุกย (Standards for Being a Good Student & Child) เป็นหนังสือแนวชี้แนะให้การศึกษาแก่เด็กรอบด้านคือ

- บทที่หนึ่ง การอยู่บ้าน ควรกตัญญูปรนนิบัติบุพการี
- บทที่สอง มาตรฐานการเป็นน้องที่รู้จักการจากบ้านไปสู่ที่อื่น
- บทที่สาม สิ่งควรระมัดระวังในวิถีชีวิตประจำวัน
- บทที่สี่ การทำตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ
- บทที่ห้า การรักสรรพสิ่งอย่างเสมอภาค
- บทที่หก การเรียนรู้อะไรก็ใส่ใจกับผู้ทรงคุณธรรมจริยธรรม และภราดรภาพ

บทที่เจ็ด นอกจากการฝึกคุณธรรมข้างต้นให้สำเร็จแล้ว พึงศึกษาเรียนรู้วรรณคดี ศิลปศาสตร์ต่อไปเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตทั้งทางวัฒนธรรมและจิตวิญญาณ

๒. หนังสือ ชันจ้อจิง (คัมภีร์สามอักษร) เป็นบทอาชยานจินโบราณที่นักเรียนต้องเรียนรู้ท่องจำ เนื้อหามีความหลากหลายรอบด้าน ทั้งการศึกษา วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ อวกาศ ภูมิศาสตร์ มนุษยธรรม คุณธรรม เป็นต้น ทำให้เด็กมีพื้นฐานความรู้ภาวะเทสะความควรมิควรรอบคอบตั้งแต่น้อย ระหว่างการอธิบายที่มาของแต่ละบท ครูจะได้เล่า

นิทานในเรื่องนั้นประกอบไปด้วย เกิดความเพลิดเพลนซึมซับอยากเป็น นักปราชญ์เป็นคนดีไปในตัว (อ้างจากหนังสือจีนชื่อซันจ้อจิง)

๓. คัมภีร์ภษิตาคัมฉิน (เฉิงอิว) เป็นคำสรุปลึ้นที่รวบรวม ประสบการณ์ความรู้สารพัดที่ปราชญ์ผู้รู้โบราณแต่ละยุคสอนไว้เป็น มรดกตกทอดมากกว่าห้าพันปี สามารถนำมาใช้เตือนสติระหว่งการ ดำเนินชีวิตประจำวันทั้งด้านการปกครอง การทำงาน การคบหามิตร สหาย การเคารพนบน้อม การทำใจ เป็นต้น ซึ่งภษิตาคัมเหล่านี้ได้ แพร่หลายไปในหมู่คนจีนทั่วโลกและพลอยเป็นภูมิรู้ที่ชาติอื่นสนใจ ศึกษาเอาไว้ใช้ในสังคมได้อย่างดีด้วย

๔. บทกวีสมัยราชวงศ์ถัง ชุดห้าคำกิติ ชุดเจ็ดคำกิติ ล้วน เป็นคำสอนที่ถ่ายทอดความรู้ต่างๆไว้ให้คนรุ่นหลังได้เข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและการวางตัวให้เหมาะสมกับเหตุการณ์รอบด้านด้วย อุทาหรณ์จากอดีตได้เป็นอย่างดี

๕. คัมภีร์กัตถัญญ บรรยายเชิดชูคุณค่าของแนวทางกัตถัญญ กตเวทิตีที่มีผลดีหลายด้านไว้ให้เจริญรอยตาม

(๓) องค์การคุณธรรมต่างๆ ในใต้หวัน

ที่มีกำลังคนและทุนทรัพย์สนับสนุน จะสร้างโรงเรียนขึ้นตาม มาตรฐานที่ทางการกำหนด แล้วดำเนินการเช่นโรงเรียนทั่วไป ในการ รับผิดชอบเข้าเรียน แต่จะมีทีมงานบริหารโดยองค์กรพุทธเข้ามาออกแบบ หลักสูตรการปลูกฝังคุณธรรมเสริมเป็นตำราเรียน หลักการท่องจำ คำคมนักปราชญ์จีนและแบบฝึกหัดอย่างประณีตให้กับนักเรียนแต่ละ ระดับเป็นพิเศษ ซึ่งทำให้ผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญในการปลูกฝัง เรื่องเหล่านี้ให้ลูกแต่ยังเล็ก จะนำบุตรหลานย้ายมาเข้าเรียนเพิ่มมาก ขึ้นๆทุกปี โดยเฉพาะองค์กรที่มีสื่อโทรทัศน์เป็นเครื่องเผยแพร่สื่อสาร กับสังคมอยู่ทุกวัน อย่างฉือจี้และฝอวงชาน ก็ยังสามารถโชว์คุณภาพ

ของนักเรียนที่มาเรียนและมีการพัฒนาด้านคุณภาพจริยธรรมผ่านข่าว กิจกรรมต่างๆของโทรทัศน์ให้ผู้ปกครองได้พิจารณาชื่นชมต่อไปได้อย่างดี

ตัวอย่างโรงเรียนที่มีหลักสูตรเสริมคุณธรรมฯเป็นพิเศษเหล่านี้เช่น

๑. **องค์กรฉือจี้** www.tcu.edu.tw
๒. **องค์กรฟอวกวงซาน** www.fgs.org.tw
๓. **องค์กรจงไถฉานชื่อ** (มีชื่อเฉพาะของโรงเรียนว่า ผู้ไถ)
www.putai.org
๔. **องค์กรผู้จื้อ** www.bwmc.org.tw

ผู้เขียนได้ลองพลิกอ่านตำราและแบบฝึกหัดที่แต่ละองค์กรได้จัดทำขึ้น จะมีชุดหนังสือคุณธรรมและชุดการบ้านที่让孩子ใช้เป็นคู่มือเรียนรู้และปฏิบัติเรื่องคุณธรรมในแต่ละวัน แล้วส่งให้ครูตรวจเก็บคะแนนเป็นรายวันอย่างสวยงาม มีรายละเอียดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมทีเดียว นอกจากนี้ ยังมีทางโรงเรียนยังมีการควบคุมสิ่งแวดล้อมด้านสื่ออย่างเข้มงวด เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้กับเด็กอีกด้วย

ดีก่อนเก่งหรือเก่งก่อนดี ?

ผู้เขียนพบอีกว่า คนได้หัวจะไม่มีวันเสียเวลาถามกันว่า จะสร้างเยาวชนคนรุ่นใหม่ของเขาให้เป็นคนเก่งหรือคนดีก่อน แต่เขาจะช่วยกันผลักดันร่วมกับรัฐสร้างหลักสูตรและสิ่งแวดล้อมที่จะอบรมฝึกสร้างให้เยาวชนของเขามีทั้งความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรม

ไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นผลมาจากกรอบความคิดเชิงพุทธมหายานที่ชื่นชมการพัฒนาความสามารถในการบริการรับใช้สังคมควบคู่ไปการปฏิบัติลดกิเลสไปด้วย

คือเป็นทั้งพระอรหันต์และสานต่อจิตสำนึกโพธิสัตว์ไปตามลำดับ เรียกว่า**ได้สองต่อ** คือหากยังไม่บรรลุลหุตพ้นก็สามารถพึ่งตนจนเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ และยืนหยัดอยู่ในเวทีโลกนี้ได้อย่างเชิดหน้าชูตา **ผิดกับแนวคิดผู้นำของไทย โดยเฉพาะฝ่ายสงฆ์เถรวาทในไทยในอดีต** ที่เน้นแต่เรื่องอยากบรรลุนิพพานที่เชื่อว่า การปฏิบัติเป็นพระอรหันต์แบบตายไปแล้วไม่ต้องกลับมาเกิดอีกเป็นแบบอย่างสูงสุดของชีวิตและสังคม (ปัจจุบันมีการปรับปรุงให้สมดุล ๒ ด้านไปมากแล้ว) เกิดผลเน้นให้คนไทยเชื่อว่าการดับกิเลสหยุดพัฒนาความสามารถทางโลกทุกด้านเป็นหัวใจของการดำเนินชีวิตแบบพุทธ ถือว่าเป็นการเดินทางลัด ไม่ต้องไปห่วงใยเรื่องทางโลก ไม่ต้องไปสนใจเรื่องการบ้านการเมือง จึงไม่มีการสร้างจิตสำนึกที่จะร่วมกันดูแลสร้างสรรค์สังคมให้อยู่ร่วมกันอย่างผาสุก คิดแต่ว่า ตัวเองคนเดียวจะหลุดพ้นไปเร็วๆ ได้อย่างไรมากกว่า (แล้วพวกเขาจะมีกะใจมาสนใจที่จะพัฒนาศักยภาพของลูกศิษย์ลูกหาชาวไทยให้ทัดเทียมชาวโลกเขาดอกหรือ? ในเมื่อตัวเองยังไม่สนใจที่จะทำงานเพื่อพัฒนาสังคมเลย) และบ้างยังเชื่ออย่างสนิทใจด้วยว่า การที่เขาพยายามเผยแพร่แนวคิดนี้ออกไป เป็นการโปรดสัตว์ให้ตื่นจากทางโลก เป็นบุญอันยิ่งใหญ่ทีเดียว

ข้อสรุปท้ายบท

การจัดระบบการศึกษาโดยภาครัฐที่ให้ความสำคัญกับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งความรู้ตั้งแต่เด็กจน แก่เฒ่า (“หัวเต้าเหล้า เสวีย เต้าเหล้า”) เป็นยุทธศาสตร์ที่ได้ผลในระดับหนึ่ง คือทำให้คุณภาพการศึกษาของคนได้ทั่วกัน อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันหมด กลายเป็นประสิทธิภาพรวมของประเทศที่เป็นต้นทุนทางสังคมในการปรับระดับความรู้ที่จะขึ้นไปทำธุรกิจด้านบริการและสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงได้โดยไม่ยากนัก แต่ก็ยังขาดประสิทธิภาพด้านสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม เพราะเมื่อสังคมเปิดรับความหลากหลายของวัฒนธรรมมาก ก็เกิดปัญหาเสื่อมอมเมา อบายมุขและอาชญากรรมเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามมา เหมือนร่างกายที่ถูกโรคนานาชนิดเข้ากลุ้มรุม

ซึ่งจุดนี้ จะเห็นได้ว่า แม้สังคมได้ทั่วกันได้พัฒนามาถึงจุดวิกฤต แต่ได้ทั่วกันโชคดีที่มีองค์กรภาคเอกชนเข้ามาสอดรับบทบาทเสริมกับรัฐได้อย่างยอดเยี่ยม คนละไม้คนละมือ (เพราะงานด้านการปลูกฝังคุณธรรมให้กับสังคมขนาดใหญ่ทุกวันนี้ ไม่สามารถใช้แค่บุคลากรที่เป็นครูกินเงินเดือนรัฐมารับผิดชอบแต่ฝ่ายเดียวอีกแล้ว) และสามารถทำงานสร้างภูมิคุ้มกันทานให้กับคนได้ทั่วกันตั้งแต่วัยเด็กจนแก่เฒ่าได้จนกลายเป็นแหล่งศึกษาดูงาน อีกทั้งขยายเครือข่ายเป็น **“บรรษัทข้ามชาติเชิงคุณธรรม”** ทั่วโลก ดังจะได้สาธยายในบทต่อไป

บทที่ ๔

อิทธิพลขององค์การศาสนา

ที่วิผลกระตุ้นให้คนวิคุณธรรมจริยธรรม

ก่อนที่ไต้หวันจะถูกส่งมอบให้พรรคก๊กมินตั๋งหลังญี่ปุ่นแพ้สงครามโลกนั้น บรรรยากาศด้านการนับถือศาสนาในไต้หวัน เป็นไปตามแบบจีนโบราณ ที่มีการจัดรูปบูชา เช่นสรวงเทพยดา เจ้าศักดิ์สิทธิ์ตามศาลเจ้า และวัดพุทธอย่างที่ทำกันมา จะมีเพิ่มก็เป็นแนวคำสอนของเจ้าอาณานิคมที่เข้าปกครองเป็นช่วงๆ แล้วก็จากไป เช่น พุทธนิกายญี่ปุ่น ซึ่งก็ไม่ได้หยั่งรากลงได้มากนัก ประชาชนส่วนใหญ่ ยังคงนับถือพุทธ เต่า ขงจื้อ คละเคล้าผสมผสานกันไปอย่างกลมกลืน^{๕๕}

จนหลังการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในสังคมไต้หวัน หลังการปกครองโดยพรรคก๊กมินตั๋งกว่า ๕๐ ปีต่อมา ยังผลให้สังคมไต้หวัน กลายเป็นสังคมที่หลุดพ้นจากความยากจน มีระดับการศึกษาสูง มีเศรษฐกิจดีจนติดอันดับแนวหน้าของโลก มองไปด้านไหนก็มีการปฏิรูปปรับปรุงให้ทันสมัย จนกลายเป็นจิตสำนึกของคนไต้หวันไปแล้วว่า ต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงให้ทันกับความเป็นไปของโลก

๕๕. อยากให้สนใจศึกษาเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ของวัดฟอกวงซานภาคภาษาไทย หัวข้อ พระพุทธศาสนามหายาน

จะเหลือค้ำก็เพียงปัญหาทางการเมืองที่เป็น “ปัญหาทางช้างติดพวยกา” ที่ได้หวั่น พยายามจะประกาศเอกราช สลัดให้หลุดจากการครอบงำโดยจีนใหญ่ แต่ทำอย่างไรก็ไม่สำเร็จ และกลายเป็นปัญหาคาราคาซังมาถึงทุกวันนี้

แล้วความเจริญด้านเศรษฐกิจของไต้หวัน ก็มีวันสะดุด เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจทั่วโลกในปี พ.ศ. ๒๕๓๙ โดยเริ่มที่ไทยก่อน และลามกระทบไปหมดเพราะเศรษฐกิจยุคโลกาภิวัตน์ได้ผูกโยงทั้งโลกเข้าไว้ด้วยกันแล้ว ไต้หวันก็ได้รับผลกระทบ ผนวกกับการเติบโตอย่างรวดเร็วของภาคเศรษฐกิจในจีนใหญ่ ทำให้นักลงทุนเศรษฐกิจไต้หวัน ขนเงินไปทำธุรกิจในจีนแดงเป็นจำนวนมหาศาล ส่งผลเกิดภาวะว่างงานในไต้หวัน และปัญหาสังคม อาชญากรรม อื่นๆที่ถกปัญหาต่างๆ ที่มีอยู่ก่อนแล้วให้หนักขึ้นไปอีก

ถึงตรงนี้ก็จะเป็นหน้าที่สำคัญของรายงานชิ้นนี้ เพราะจะเป็นการเปิดฉากที่เกี่ยวกับบทบาทขององค์กรการกุศลฝ่ายศาสนาที่เข้ามาช้อนแซนแบกรับปัญหาสารพัดร้อยแปดในไต้หวันร่วมกับฝ่ายรัฐบาลอย่างน่าสรรเสริญ

ระบบการศึกษาในไต้หวัน กับการให้ความสำคัญกับศาสนาต่างๆ

ก่อนการเขียนรายงานชิ้นนี้ ผู้เขียนได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่า จะศึกษากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของคนไต้หวันตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงวัยชราผ่านการจัดระบบศึกษาทั้งระบบของไต้หวันคือตั้งแต่ภาคบังคับ ๙ ปี ต่อด้วยมัธยมปลาย ๓ ปี จากนั้นก็ขึ้นระดับมหาวิทยาลัย (ตรี-โท-เอก) รวมถึงการศึกษานอกหลักสูตรที่รัฐจัดให้กับประชาชน (เป็นทางเลือกหลังจบการศึกษาภาคบังคับแล้ว อีกหลายรูปแบบ) *

แต่ปรากฏว่า หลังจากได้พยายามสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ของกระทรวงศึกษาธิการหรือการสัมภาษณ์หน่วยราชการของกระทรวงนี้ต่าง ให้คำตอบเป็นเสียงเดียวกันว่า ปัจจุบันในหลักสูตรการสอนของ โรงเรียนทั่วไปได้ลดความสำคัญด้านการศึกษาเพื่อปลูกฝังคุณธรรม ลงไปมาก และไม่เน้นไปที่หลักธรรมทางศาสนาใดโดยตรง หากจะมี ธรรมบางอย่าง ก็จะเขียนสอดแทรกลงไปไว้ในหลักสูตรวิชาการด้าน สังคม-สิ่งแวดล้อม-ชีวิต เป็นต้น เนื่องจากภาครัฐไปเน้นด้านการให้ ความรู้ด้านเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่เพื่อเตรียมคุณสมบัติของคนไว้ รองรับความต้องการด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเพื่อเพิ่ม อัตราความก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ส่วนด้านการปลูกฝังคุณธรรม เป็นเรื่องที่ภาครัฐไม่เชี่ยวชาญ และขาดบุคลากร จึงขอให้ภาคครอบครัวแต่ละครอบครัวดูแลเอาใจ ใส่อบรมเพิ่มขึ้น และให้เสรีภาพอย่างเต็มที่แก่ภาคองค์กรเอกชนที่จะ ทำงานด้านนี้ชดเชยทดแทนซึ่งจะทำได้ดีกว่าภาครัฐ เพราะกฎหมาย รัฐธรรมนูญของได้หันให้ความอิสระในการเลือกศึกษานับถือหลักลัทธิ ของศาสนาใดๆ ไว้อย่างกว้างขวางอยู่แล้ว ประกอบกับอุปนิสัยของคน ได้หันที่มีประวัติศาสตร์รำลึกเหนือเสียให้กับผู้รุกรานที่ปกครองด้วย นานาวัฒนธรรมสารพัดรูปแบบมาอย่างโชกโชน ทำให้คนได้หันมี จิตใจเปิดกว้าง พร้อมทั้งจะสังเกตศึกษาสิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอโดยไม่ด่วน ตัดสินถูกผิดเร็วเกินไป

จุดนี้เองเป็นจุดหักเหที่สำคัญของผู้เขียนว่า ก็ในเมื่อไม่อาจจะ เห็นภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ใน ระบบการศึกษาของภาครัฐแล้ว จะไปเจาะวิจัยที่ภาคครอบครัวแต่ละ ครอบครัวก็ไม่สะดวกและน่าจะไม่ได้อะไรที่สามารถถอดรหัสออกมา เป็นองค์ความรู้ที่เป็นกอบเป็นกำได้ ผู้เขียนจึงพยายามเบนเข็มไป

ศึกษาด้าน“องค์กรเอกชนของไต้หวัน”ว่า มีหน่วยงานหรือเอ็นจีโออะไรบ้างที่ตั้งใจยื่นมือมารับไม้ต่อจากภาครัฐมาทำงานด้านนี้อย่างจริงจัง

ก็พบคำตอบที่ไม่คาดฝันว่า มีองค์กรเชิงคุณธรรมมากมายที่จดทะเบียนกับภาครัฐ (มีกระทรวงมหาดไทยไต้หวันเป็นผู้ดูแล เพราะไต้หวันไม่มีกรมการศาสนา) เป็นมูลนิธิ-สมาคม-นิติบุคคล หรือที่เป็นรูปแบบเชิงศาสนาชัดเจนเลยคือเป็นวัดขงจื้อ วัดเต๋า วัดพุทธ โบสถ์คริสต์ มัสยิด ฯลฯ เป็นจำนวนมาก ที่รวมตัวกันทำงานด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอย่างขมิ้มมัน โดยแต่ละแห่งจะมีประวัติศาสตร์การก่อตั้ง-พัฒนามาตามลำดับอย่างน่าศึกษา และปัจจุบันมีกิจกรรมที่จะเชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตในวิถีประจำวันของคนไต้หวันอย่างน่าทึ่ง

และผู้เขียนยังต้องทึ่งมากขึ้นอีก เมื่อพบว่า วิวัฒนาการเติบโตขององค์กรคุณธรรมในไต้หวันจากอดีตมาถึงปัจจุบัน ได้บ่มเพาะต่อเติมปฏิรูปจนกลายเป็น “นวัตกรรมทางคุณธรรม” ของโลก เพราะกลุ่มองค์กรคุณธรรมเหล่านี้หลายองค์กร ไม่เพียงแต่มีอุดมการณ์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมฯของคนในชาติเท่านั้น แต่ยังได้ขยายเป้าหมายออกไปเป็นอุดมการณ์ไร้ขอบเขต (ใกล้เคียงกับหลักการโลกาภิวัตน์ไร้ขอบเขตในเชิงเศรษฐกิจ) กล่าวคือ ไม่จำกัดแค่คนไต้หวัน แต่มีจิตใจเมตตาทุกรูมา เผื่อแผ่ไปทั้งโลก หากมีที่ใดที่มีเหตุปัจจัยพอเหมาะ องค์กรคุณธรรมเหล่านี้ก็จะไปฝังรากลงทำงานปลูกฝังคุณธรรมฯให้ได้ทันที โดยการจัดโครงสร้างขององค์กรไว้อย่างเปิดกว้างและปรับประยุกต์เอาความเจริญทางเทคโนโลยี (ซึ่งไต้หวันก็ยืนอยู่แถวหน้า) มาเป็นตัวเชื่อมโยงรับใช้อุดมการณ์ไร้ขอบเขตนี้อย่างน่าทึ่ง และยังสามารถ“ส่งออก”อุดมการณ์เหล่านี้ไปทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลายเป็น“ความหวังใหม่”ให้กับชาวองค์กรและผู้ใกล้ชิดผู้ได้รับน้ำใจจากบุคลากรขององค์กรเหล่านี้ว่า โลกใหญ่ใบนี้ยังไม่แล้งความหวัง ยังมี

กลุ่มคนที่ร่วมมือร่วมใจจริงใจ “ทำงานเชิงรุก” เพื่อทะนุบำรุง-อนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม-ฟื้นฟูจิตใจ-เชิดชูคุณธรรมจริยธรรมทั้งภายในชาติของตน และเอาระดับนานาชาติเชื่อมโยงจิตใจของชาวโลกโดยไม่จำกัดเชื้อชาติ-เผ่าพันธุ์-ภาษา-ลัทธิ-นิกาย-ศาสนา

นับเป็นองค์ความรู้ในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ยิ่งใหญ่ เพราะเป็นกระบวนการที่พัฒนากรอบความคิดและวิธีการที่มีเพียงจะมี สมรรถภาพในชาติของตนเท่านั้น แต่ยังหลุดพ้นจากขีดจำกัดนี้ กลายเป็น “**บรรษัทข้ามชาติเชิงคุณธรรม**” ที่มีรูปแบบการจดทะเบียนที่มี ประสิทธิภาพใกล้เคียงกับรูปแบบของ “**บรรษัทข้ามชาติเชิงเศรษฐกิจ**” (คือบริษัทยักษ์ใหญ่ต่างชาติที่มี ตัวแทนจำหน่าย-โรงงาน-ร้านสาขา- พนักงานกระจายอยู่ทั่วโลก ผู้กำลังอาละวาดในด้านปลูกเร้าให้คนทั้ง โลกเพิ่มกิเลสตัณหา ทำร้ายทำลายระหว่างคนกับคน คนกับสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติอย่างรวดเร็วและสาหัสขึ้นๆ ทุกที่ผ่านระบบสื่อสารมวลชน ตามกระแสวัตถุนิยม-บริโภคนิยมในขณะนี้

ดังนั้น แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการของไต้หวันจะไม่มีนโยบาย สนับสนุนวิชาการศาสนาใดๆ ไว้ในหลักสูตรการเรียนก็ตาม แต่เพราะ สภาพแวดล้อมของสังคมไต้หวัน คือมรดกตกทอดของอารยธรรมจีน ๕ พันปีเช่นเดียวกับจีนแผ่นดินใหญ่ จึงมีความร่ำรวยทางวัฒนธรรม จารีตประเพณีแบบจีนโบราณโดยเฉพาะคติคำสอนความเป็นคน-ความ เป็นธรรมรัฐของลัทธิเหลาจื้อ ขงจื้อ อีกทั้งเป็นพุทธมหายานที่มี อุดมการณ์พรหมวิหาร ๔ แบบโพธิสัตว์ มุ่งช่วยเหลือสรรพสัตว์เป็น เป้าหมายของชีวิตหลัก ทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยกัน คนละไม้คนละมือ ระวังไม่ให้สิ่งแวดล้อมในสังคมเสื่อมทรามลงเร็วเกินไป ท่ามกลางความเจริญทางวัตถุ องค์กรคุณธรรมและองค์กรพุทธ

มหายานเหล่านี้จะเป็นศูนย์รวมพลังจิตใจ-พลังร่างกายแรงทรัพย์มา
 ท่วมเทจดกิจการมอบรมบ่มลัทธิและปลุกกระแสวิถีชีวิตแบบพุทธ
 ขึ้นเทียบวัดกับกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างไม่แพ้กันเลย

โดยเฉพาะผู้นำขององค์กรพุทธมหายานแต่ละหน่วย จะเป็น
 ตัวอย่างที่โดดเด่นของชาวพุทธได้หันได้อย่างเข้มแข็งทั้งทางด้านการ
 ปฏิบัติส่วนตัวและทั้งทางด้านร่วมพานำทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์
 สร้างสรรค์แก่สังคมวงกว้างตั้งแต่การปลุกกระดมเรื่องการปฏิบัติธรรม
 ส่วนตัว ความกตัญญูในครอบครัว ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง
 ความมีจิตสำนึกต่อสังคม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (การแยกขยะ การ
ประหยัดใช้พลาสติก การทวนใช้รีไซเคิล วัสดุที่ทิ้งแล้ว การระดม
ทำความสะอาดตามสวนสาธารณะ) อีกด้านหนึ่งก็ดำริสร้างสรรค์
 นวัตกรรมใหม่ๆ ทางสื่อการสอนขึ้นมาโน้มน้าวจูงใจให้คนรุ่นใหม่โดย
 เฉพาะเยาวชนเด็กหนุ่มสาวที่ยังไม่มีวุฒิภาวะแยกผิดถูกได้ดี ให้มีความ
 สนใจเรื่องความดีงามโดยมีความพยายามสร้างสื่อการ์ตูนธรรมะพิมพ์
 แจกเผยแพร่อย่างหลากหลายสีอ่านนำดูไม่แพ้สื่อทางโลกที่เดียว เรียกว่า
“สื่อทางโลกทำได้ขนาดใด สื่อทางธรรมก็ทำได้ขนาดนั้น” แถมยัง
 แจกให้ฟรีอีกด้วย นี่เป็นเพราะจิตสำนึกมหายานและระดับภูมิปัญญาที่
 คนได้หันพยายามถ่ายทอดให้แก่กันว่า **“สังคมไม่อาจดีไปได้ หากทุก
 คนไม่ร่วมมือช่วยเหลือกัน”**

ชุดความคิดแบบพุทธมหายาน

ผู้เขียนจึงอยากจะเน้นย้ำอีกครั้งว่า ได้หวั่นมีสิ่งที่ไม่เหมือนกับพุทธเถรวาทในไทยก็คือ “ชุดความคิดแบบพุทธศาสนา มหายาน”^{๕๖} โดยเฉพาะการสืบทอดแนวคิดโพธิสัตว์ที่เน้นให้คนได้หวั่น ฝึกการบริการช่วยเหลือผู้อื่น เป็นความสำเร็จสูงสุด ยิ่งบริการเสียสละ ได้มากเท่าใด ก็ยิ่งเพิ่มค่าความสำเร็จเท่านั้น (ฟูจูจิวชื่อเฉิงจิว) กล่าวคือ คนได้หวั่นมีระบบคำสอนเป็นชุดความรู้หนึ่งเลยว่า

๑. ความสุขอยู่ที่การช่วยเหลือคนอื่น ไม่ใช่อยู่คนเดียว

๒. การจะไปช่วยเหลือคนอื่น ต้องผ่านการฝึกอบรม จรรยา มารยาท และควรไปเป็นคณะ จะได้ดูแลเอาใจใส่กัน ท้วงติงกันได้ แต่ ก็ต้องทำด้วยความสุภาพ

๓. รูปเคารพของชาวพุทธมหายาน ก็คือ พระโพธิสัตว์ปางต่างๆ เช่น ปางโพธิสัตว์กวนอิม ตี้จิ้งอว้าง ซึ่งเป็นแบบอย่างด้านการโปรด สัตว์ให้พ้นทุกข์ ชาวได้หวั่นจึงเอาอย่างตามในแง่ช่วยเหลือสรรพสัตว์ ที่ ประสบภัย อย่างเต็มที่ (ต่างกับการตีความในไทย ที่การกราบ พระพุทธรูปในโบสถ์ คือการไปขอพรขอหวยขอให้คุ้มครองปลอดภัย กับตัวเอง)

๕๖. หนังสือค้นคว้าด้านประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในได้หวั่น มีจำนวนมากจริงๆ ผู้เขียนขอ ยกกล่าวไว้ให้พอสะดวกค้นหาได้ ๕ เล่ม (เป็นภาษาจีน ๓ เล่ม และอังกฤษ ๒ เล่ม) คือ

๑. 臺灣佛教的探索 / 范純武、王見川、李世偉著 / 臺北縣蘆洲市/博揚文化、2005 [民 94]

๒. 臺灣近代佛教的變革與反思 ---去殖民與臺灣佛教主體性確立的新探索/ 江燦騰 著 / 臺北市/ 東大、2003

๓. 臺灣宗教的信仰/ 江燦騰 主編 :增田福太郎 原著 ;黃有興 中譯 /臺北市/ 東大、2005

๔. Fu-Ch'üan Hsing, Dr, Taiwanese Buddhism and Buddhist Temple, Pacific Cultural Foundation, Chu Ying Printing Co., p.1-351

๕. Stevan Harrell & Huang Chün-chieh, edited by, Cultural Change in Postwar : TAIWAN, smc publishing inc., Taipei, 國順印刷, p.1-340

๔. การปฏิบัติธรรม **ต้องเข้าหมู่เข้ากลุ่ม** จึงจะก้าวหน้า เพราะการอยู่รวมกัน จะเป็นพลังสามัคคีที่ยิ่งใหญ่

๕. **แม้ตายจากไปแล้ว ก็อยากกลับมาเกิดในโลกนี้** เพื่อช่วยเหลือมนุษย์ผู้ทุกข์ยากต่อไปอีก จนกว่าจะเก่งขึ้นๆ เลื่อนขั้นเป็นโพธิสัตว์ที่ใหญ่ขึ้นๆ (มีอีก ๑๐ ชั้น) สุดท้าย ก็จะได้สำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคต (ไม่ใช่ตายแล้วสูญ หรือไม่อยากกลับมาเกิดแบบที่ไทยคิด-สอน กันมานาน)

ความสุขของคนไต้หวันกับความสุขของคนไทย

ก่อนหน้าที่ผู้เขียนจะมาไต้หวัน นิยามคำว่า **ความสุข** ที่ได้รับจากพุทธศาสนาแบบเถรวาทไทย ก็คือ การที่ได้อยู่สงบๆ นิ่งๆ ไม่มีใครมายุ่งกับเรา และเป้าหมายสูงสุดในการแสวงหาธรรมะ ก็ต้องนั่งสมาธิหลับตา ฝึกไปเรื่อยๆ แล้วสักวันหนึ่ง (ซึ่งก็ไม่รู้ว่า เมื่อไหร่ ?) เราจะสว่างไสว เรียกว่า เป็นความสุขขั้นนิพพาน

แต่เมื่อมาถึงไต้หวัน นิยามคำว่า **ความสุข เปลี่ยนไป** เพราะพุทธมหายานที่นี่ สอนว่า **ความสุข** จะเกิดต่อเมื่อได้ออกไปช่วยเหลือคนอื่นที่ลำบากยากเข็ญกว่าเรา ด้วยรากฐานความคิดที่แตกต่างกันนี้ ทำให้คนไทยไม่ค่อยนิยมหรือไม่มีกิจกรรมด้านสังคมสงเคราะห์เท่าใดนัก ส่วนใหญ่จะถนัดจัดกิจกรรมนั่งสมาธิภาวนามากกว่า และมองว่า **งานช่วยเหลือคนจนเป็นงานธรรมดา ไม่ลึกลับถึงโลกุตระธรรม** ให้ฝ่ายรัฐไปทำเอง คนรวยในไทย (รวมถึงวัดที่มีเงินกองทุนมูลนิธิมากมาย) จึงไม่มีการร่วมตัวทำกิจกรรมสาธารณะกุศลมากเท่าไต้หวัน ก็เพราะขาดกระแสการปลุกระดมโดยผู้นำทางศาสนาให้มากพอ เงินที่วัดต่างๆ เก็บไว้ตามธนาคารในไทยไม่ได้ถูกใช้จ่ายหมุนเวียนให้เกิดประโยชน์

อย่างเต็มที่ที่กลายเป็นเพียงเงินคงคลังของแต่ละวัด รอเพียงการใช้ดอก
เบี้ยเท่านั้น

เมื่อขาดผู้นำที่จะชวนชวายเป็นกิจกรรรมอันจะเกื้อกูลสังคม
รอบวัด ผู้คนก็ไม่คิดที่จะบริจาคเพิ่มเติมสมทบ (อันนี้โยงโยไปถึง
กรอบแนวคิดวัฒนธรรมของสังคมไทยด้วยที่ตีกรอบไว้แคบมากกว่า พระ
ไม่ควรจะทำอะไรมากนัก ควรอยู่เฉยๆ ควรเป็นแบบอย่างของการ
ปล่อยวาง ปล่อยวาง อย่างชวนชวายเป็นนัก จะถูกตำหนิว่า จิตฟุ้งซ่าน
ไม่สงบ พระควรมุ่งแต่การพาทำนึ่งหลับตาทำสมาธิก็พอแล้ว
มรณภาพไปก็จะมีคนมายกย่องสรรเสริญล้นหลามเอง

ต่างกับผู้นำศาสนาในไต้หวัน ที่มีวัฒนธรรมสนับสนุนให้ท่านทำ
อะไรได้มากมายในสังคม ไม่มีกรอบแคบคอยขีดเส้นให้เดิน ขอเพียง
เป็นกิจกรรมที่จะเป็นประโยชน์ต่อสังคมแล้ว ทำได้เต็มที่ ทั้งนี้ เป็น
เพราะคติทางมหายาน ไม่ได้ถือว่า การปฏิบัติธรรมชั้นสูงคือการ
ปล่อยวาง เพื่อบรรลุสู่ขั้นอรหัตต์ แต่คติพุทธมหายานมีปรัชญาทั้ง
กว้างทั้งยากขึ้นไปอีกว่า หากพระอรหัตต์บรรลุแล้วไม่กลับมาช่วยเหลือ
มนุษย์ในสังคม ก็ไม่เป็นอุดมคติสูงสุดของความเป็นคน จึงควรที่จะ
บำเพ็ญต่อไปในระดับโพธิสัตว์ คือ **ลงไปคลุกคลีเกลือกกลั้วกับความ
ทุกข์ยากของชาวบ้าน บรรลุธรรมท่ามกลางความลำบาก** กล้าแบก
รับภาระของสรรพสัตว์ไว้ และตั้งจิตบำเพ็ญไปนานับชาติ トラบ
จนกว่าจะสั่งสมเป็นประสิทธิภาพมากพอ เรียกว่า **“บารมีเปี่ยมล้น”** ก็
จะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตอีกองค์หนึ่งต่อไป พระมหาเถระ
ระดับสูงในไต้หวันเช่นท่านอื่นเช่นเถระ ก็เทศน์ให้ชาวพุทธปฏิบัติธรรม
ด้วยการทำงานอยู่ในสังคม จึงจะถือว่า เป็นงานลดความเห็นแก่
ตัวอย่างแท้จริง

สังคมได้หัวันซึ่งเป็นวัฒนธรรมมหายานมาแต่โบราณจึงมี
 ทิศทางให้ผู้นำทางศาสนา แสดงออกด้วยการลงไปบำบัดทุกข์บำรุงสุข
 ให้กับคนยากไร้อย่างเต็มที่ซึ่งจะถือว่าเป็นการเจริญรอยตามบรรพบุรุษ
 ในประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นบุคคลต้นแบบ**เป็นตัวอย่างในด้านการทำงาน
 กับสังคมมาโดยตลอด** พระรุ่นต่อๆ มา หรือรุ่นใหม่ก็สามารถที่จะ
 ดำเนินรอยตามได้ง่าย ไม่ติดขัด กิจกรรมที่ทำก็มุ่งบรรเทาทุกข์ของ
 ประชาชนโดยตรงแบบเห็นกันชัดเจนว่าได้เปลี่ยนแปลงชีวิตให้ดีขึ้นไป
 จริงๆ แบบต่างคนต่างร่วมกันทำความดีไปพร้อมกัน (**เรียกว่า พันทุกข์
 เป็นทีมก่อน จากนั้นก็มาบรรลุลิธรรมกันเป็นทีม**) สังคมก็เกิดการ เฉลี่ย
 รายได้อย่างทั่วถึง โดยไม่เกิดปัญหาความห่างทางฐานะสังคม (ระหว่าง
 คนจนคนรวย) อย่างเมืองไทย ซึ่งกลายเป็น**การบรรลุเป้าหมาย
 แบบตัวใครตัวมัน** ใครรวยก็โชคดีไป ใครจนก็จนไปทั้งชาติ รับประทาน
 รับทุกข์กันไปเอง ระดับการช่วยเหลือกันในสังคมมีน้อยลงไปๆ ทุกที
 แม้แต่การปฏิบัติธรรม ก็ตีความกันไปเป็นลักษณะว่า ต้องแยกตัว
 ปลีกเดี่ยวไปบำเพ็ญคนเดียวถึงจะบรรลุได้ และเมื่อบรรลุแล้ว ก็จะไม่
 ย้อนกลับมายุ่งวุ่นวายกับเรื่องทางโลกอีก กลายเป็นแนวตัดช่องน้อย เอา
 ตัวรอดไปเอง คนเดียว อย่างที่คนรุ่นใหม่วิจารณ์กันนั่นเอง

ผู้เขียนจึงขอขมวดความเป็นประเด็นว่า เมื่อค่านิยมต่างกัน ก็
 มีผลจิตใจไม่เหมือนกันดังนี้

๑. คนไทยไม่ค่อยเห็นว่า การรวมตัวกันทำงานเป็นการปฏิบัติ
 ธรรม จึงชอบหาที่ปลีกเดี่ยว วิเวก บำเพ็ญคนเดียว ในขณะที่ฝ่ายพระ
 ของจีนจะยกอ้างจริยวัตรของโพธิสัตว์ต่างๆ ในพุทธมหายานมา
 เป็นต้นแบบให้ชาวพุทธเจริญรอยตาม โดยให้รวมตัวกันช่วยเหลือผู้
 ประสบภัยต่างๆ จึงพลอยให้เกิดกระบวนการอบรมว่า จะปฏิบัติตัว

บริการคนอื่นอย่างไร? ต้องฝึกการพูด การรับใช้ การทำจิตอย่างไร? ซึ่งก็เป็นการฝึกกายวาจาใจอีกมิติหนึ่ง

๒. ผลคือ การรวมตัวของกลุ่มพุทธในไต้หวันมีประสบการณ์การทำงานสูงกว่าขององค์กรพุทธในไทยมาก (ก็คงคล้ายกับที่เรายอมรับกันว่าบริษัทนักธุรกิจของไต้หวันเก่งกว่านักธุรกิจไทย ประมาณนั้น เพียงแต่องค์กรพุทธไต้หวันไม่ได้ทำธุรกิจหารายได้ แต่เป็นทีมงานการกุศลที่ไปช่วยไปแจกอย่างจริงใจ-จริงจัง)

ตาราง สรุปข้อแตกต่างระหว่างพุทธเถรวาทกับพุทธมหายาน^{๕๗}

	พุทธเถรวาท	พุทธมหายาน
๑.	เน้นด้านประหัตถ์ (เป็นต้นแบบความเรียบง่ายสมถะ)	เน้นความสามารถ (เป็นต้นแบบ ด้านช่วยสรรพสัตว์ ด้วยจิตโพธิสัตว์ จึงต้องรู้จักใช้เครื่องมือช่วยสังคม เช่น ขับรถยนต์ได้ จัดกิจกรรมเก่ง ต้อนรับบริการดี)
๒.	ความสุภาพเรียบร้อย	ความกระฉับกระเฉง กระชุ่มกระชวย
๓.	ศีล	ทาน
๔.	ปฏิบัติส่วนตัว	ปฏิบัติส่วนรวม
๕.	ปฏิบัติโดดเดี่ยว ฟังตนเอง แยกตัวหลุดพ้น (เอาตัวเองก่อน)	ปฏิบัติรวมกัน รวมกันเป็นกลุ่ม บรรลุพร้อมกันเป็นทีม มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน (เอาทั้งตนกับส่วนรวมพร้อมกัน)
๖.	มุ่งสู่อันต์ เท่านั้น	สานต่ออุดมการณ์โพธิสัตว์ถึงพระพุทธเจ้า
๗.	ตายแล้วสูญ ไม่อยากเกิดอีก	ตายแล้วยินดีเกิดอีก มาช่วยคนอื่นต่อไป
๘.	ไม่กินเจ-ตามมีตามได้	ต้องกินเจเพื่อลดการเบียดเบียนกันทั้งทางตรงทางอ้อม
๙.	ไม่กินเนื้อเย็น	กินเนื้อเย็นได้ เรียกว่าอาหารยา (เอี้ยวลือ)
๑๐.	เศรษฐกิจในประเทศ-จน	เศรษฐกิจในประเทศ-รวย

๕๗. ผู้เขียนเขียนขึ้นจาก ประสบการณ์ที่ได้อยู่ศึกษาทั้งพุทธเถรวาทไทย(๒๐ปี) และพุทธมหายานไต้หวัน(๕ปี)อย่างละหลายปี จึงไม่ได้อ้างอิงตำราวิชาการของครูบาอาจารย์ท่านใดท่านหนึ่ง

ดังนั้น เมื่อได้หวั่นมีการรวมตัวกันได้ดี และมีศาสนาเป็นตัว
 ควบคุม ความเจริญของไต้หวัน จึงมีความสมดุลมากกว่าประเทศอื่นๆ
 โดยหากจะเทียบประเทศที่มีความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจอย่างญี่ปุ่น เกาหลี
 หรือสิงคโปร์แล้ว ก็จะมีข้อแตกต่างที่ตรงนี้มากคือ ไต้หวันไม่ได้มี
 ลักษณะการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างเชิงเดียว คือ เอาแต่ความ
 สำเร็จทางเศรษฐกิจที่จะมุ่งพัฒนาด้านความฉลาด เอาไว้เอาเปรียบคู่แข่ง
 แข่งทางการค้าด้วยกลยุทธ์ยุคโลบายนานาเท่านั้น (จนบางประเทศ
 เคยได้รับฉายาว่าเป็นสัตว์เศรษฐกิจ คือมุ่งแต่จะทำการค้าทำกำไร
 อย่างเดียวมาแล้ว) แต่ไต้หวันมีการเติบโตขององค์กรพุทธมหายาน เป็น
 สิ่งล้ำค่าที่เติบโตควบคู่ไปกับการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย ทำให้คน
 ไต้หวันมีการพัฒนาทั้งด้านความเป็นอยู่และความเจริญทางจิตใจไป
 พร้อมกัน

คือมีทั้ง**ประสิทธิภาพด้านเศรษฐกิจ** ขณะเดียวกันก็มี**ค่านิยม
 ชอบทำทาน ชอบช่วยเหลือสังคม**ไปด้วยกัน **จิตสำนึกที่รักเพื่อนมนุษย์
 ร่วมโลกด้วยกัน**ดูครอบครัวเดียวกันนี้ทำให้ช่องว่างระหว่างคนรวย
 คนจนมีน้อย อาชญากรรมไม่มากเท่าเมืองไทย

เหล่านี้ล้วนเป็นผลจากการทำงานอย่างหนักในยุควางรากฐาน พุทธในได้หวั่นของผู้นำและเครือข่ายขององค์กรพุทธมหายานที่เกิดขึ้นมาราวกับดอกเห็ดฤดูฝน และเมื่อฐานะของประเทศนี้มั่นคงยิ่งขึ้น องค์กรพุทธเหล่านี้ก็เป็นสื่อกลางระดมทุนบริจาคเป็น**บริษัทข้ามชาติเชิงพุทธ** (ที่ไม่เหมือนบริษัทข้ามชาติทั่วไปที่มุ่งทำกำไรทางเศรษฐกิจเท่านั้น) ที่มี**ธรรมาวุธ** (มิใช่อย่างบางประเทศที่มุ่งค้าขายอาวุธ) คือ**ความจริงใจบวกความเมตตากรุณา**และ**ประสิทธิภาพ**ในการบริหารแผ่ออกไปทำงานทั่วโลก

รักที่ไร้พรหมแดน - อุดมการณ์ไร้ขอบเขต

ปัจจุบันได้มีวิวัฒนาการการแตกหน่อต่อกันออกไปอย่างรวดเร็วจนถึงขั้นเกิด**อุดมการณ์ไร้ขอบเขต** (ไม่จำกัดแค่คนในชาติ) แต่ขยายเครือข่ายผ่านสื่อสารเทคโนโลยีออกไปช่วยเหลือทั้งคนสัตว์ สิ่งแวดล้อมนานาชาติอย่างน่าชื่นชม ซึ่งยังไม่มีชาติใดทำได้คุณภาพถึงระดับนี้มาก่อนเลย และมีการระดมทุนทรัพย์ทั้งภายในภายนอกได้หวั่น (ผ่านการบริหารจัดการที่ให้ความมั่นใจได้ว่าไม่มีการคอร์รัปชันจากเครดิตขององค์กรพุทธต้นแบบอุดมการณ์ในได้หวั่น) เป็นมูลค่ามหาศาล **รวมกับการจัดส่งบุคคลากร ที่มีทั้งคุณธรรมและคุณภาพ ไปช่วยบรรเทาภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ** ทั้งรวดเร็วและน่าประทับใจ เพราะเป็นแบบฉบับ **“ความรักที่ไร้พรหมแดน”** เป็นความเอื้ออาทร ที่ไม่มีขีดจำกัดทางด้านศาสนา-วัฒนธรรม-ภาษา-เชื้อชาติ-ผิวพรรณ เป็นความรักที่ยิ่งใหญ่สมราคาคุยของพุทธที่ว่า **“เราทุกคนเป็นเพื่อนร่วมทุกข์เป็นพี่น้องครอบครัวเดียวกันเป็นภราดรภาพอย่างแท้จริง”** (ซึ่งกว่าที่องค์กรเหล่านี้จะสั่งสมเหตุปัจจัย จน

สามารถเติบโตเป็นองค์กระดับนานาชาติออกไปบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้กับคนทั่วโลกได้ พวกเขาต้องบ่มเพาะกรอบความคิดภูมิธรรมบารมี ประสบการณ์กันมานานมากมานานสักปานใด ก็สุดที่จะพรรณนาได้ พวกเขาช่างหาญกล้าที่จะท้าทายประกาศให้โลกได้รับรู้ว่า **“บัดนี้ได้เกิดกลุ่มชาวพุทธอุดมการณ์โพธิสัตว์หลายกลุ่มขึ้นมาในโลกที่กำลังเกิดวิกฤตคุณธรรมอย่างหนักนี้แล้วจริงๆ”** และพร้อมที่จะไปถึงทุกที่ที่มีปัญหา มีความทุกข์ยาก ตามอุดมการณ์ **“รักไร้พรมแดน”** ที่ในอดีตเรามีแต่ได้ยินได้ฟังมาว่า **“เคยมีพระโพธิสัตว์เกิดขึ้นมาแล้วได้บำเพ็ญตนช่วยเหลือมนุษย์จนตัวตายไปแล้ว (นานแล้ว) มากมาย”** แต่วินาทีนี้เดี๋ยวนี้ปรากฏการณ์สืบทอดอุดมการณ์นี้ไม่ใช่เป็นเพียงประวัติศาสตร์ ไม่ใช่เพื่อฝันลอยลมไม่ใช่เรื่องชั่ววูบและไม่ใช่มิเพียงโพธิสัตว์คนใดคนหนึ่งมาบำเพ็ญ แต่พวกเขามาเป็นทีม เป็นทีมเวิร์คที่มีระบบบริหารจัดการอย่างดี มาเป็นหมื่นเป็นแสนคน และกำลังทำงาน อย่างขมกั เข้มแข็งไม่หยุดไม่หย่อนในการเยียวยาบาดแผลทั้งทางจิตใจและร่างกาย อยู่ในสังคมโลก โดยมีสภาพแข็งแรง-ยืนหยัด-ชัดเจนในคุณค่า กล้าเสียสละของชีวิต ซึ่งตรงข้ามกับ **“กระแสเศรษฐกิจทุนนิยม”** (บริโภคนิยม-วัตถุนิยมที่มุ่งเอาเปรียบกัน ทำร้ายทำลายกัน) อย่างหน้ามือกับหลังมือ เพราะองค์กรเหล่านี้ทำงานในรูป **“บุญนิยม”** คือให้อย่างไม่หวังผลตอบแทนเป็นผลประโยชน์แอบแฝงใดๆ อีกทั้งพยายามพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ตกทุกข์ได้ยากเหล่านั้นให้ได้มีโอกาสเข้าถึงระบบการศึกษาเพื่อเพิ่มศักยภาพการครองชีพและหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกธรรมให้ไปด้วยอย่างนุ่มนวลไร้ข้อขัดแย้งใดๆ เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถยืนขึ้นได้ด้วยลำแข้งตนเอง และจะกลายเป็นโพธิสัตว์คนใหม่ที่จะไปช่วยคนอื่นได้ต่อไป และขยายออกไปไม่สิ้นสุดตามคติที่ว่า **“พึงตนจนเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้”**

ผู้เขียนยังได้สัมผัสภาพ**พระมงคล อัครปัญญา** ชาวเนปาล (วันที่ ๓/๕/๒๕๔๘) ได้อาศัยในไต้หวันมา ๙ ปีแล้ว (สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทภาษาสันสกฤต จากศรีลังกาและจบปริญญาตรีด้านมนุษยศาสตร์จากมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในประเทศไทย ปัจจุบันเป็นอาจารย์สอนพุทธหลายวิชาอยู่ตามวิทยาลัยสงฆ์ไต้หวันหลายแห่ง) เกี่ยวกับ**สาเหตุที่มีลัทธินิกายหลากหลายในไต้หวันได้ เพราะ**

๑. คนไต้หวันเป็นคนใจกว้าง รับผิดชอบคำสอน-ลัทธิ-นิกาย เพราะองค์การความดีต่างๆ เพิ่งมาตั้งรกรากในไต้หวันยังไม่ได้หยั่งรากฐานยาวนาน แค่ประมาณ ๔๐-๕๐ ปี เท่านั้นจึงยังไม่ได้กลั่นสภาพตกตะกอนเป็นองค์กรผูกขาดความถูกต้องแบบองค์การมหาเถรสมาคมของหลายประเทศที่สืบทอดกันมานานนับพันปี (กลายเป็นสถาบันศักดิ์สิทธิ์ที่ตายตัวแล้ว กลุ่มแนวคิดอื่น ไม่สามารถคิดต่างไปจากนี้ได้) แต่ที่ไต้หวันกลับสามารถเปิดโอกาสให้ทุกความเชื่อมีการประชาสัมพันธ์ของตัวเองอย่างเปิดเผย ตราบใดที่ไม่ได้สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมส่วนรวม

๒. เขามีความเชื่อมั่นในวิจารณ์ญาณภูมิรู้ของแต่ละคน และให้เกียรติว่า ต่างคนต่างก็มีมุมมองไม่เหมือนกัน และไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ก็สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติภาพ ขอเพียงต่างฝ่ายต่างเคารพในสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ไม่ก้าวก่ายล่วงล้ำความเป็นส่วนตัว ไม่กระทบต่อความสงบสุขของสังคมวงกว้างก็พอ

เนื่องจากองค์กรคุณธรรมในไต้หวันมีจำนวนมหาศาล ผู้เขียนจึงมุ่งเจาะศึกษาค้นคว้าเฉพาะองค์กรพุทธมหายานในไต้หวันที่มีบทบาทเคลื่อนไหวในสังคมไต้หวันอย่างสูงเป็นตัวอย่าง ๑ แห่ง คือ **องค์กรฉือจี (เมตตาสงเคราะห์) และฟ่งเอารายละเอียดคร่าวๆ ของบางองค์กรมาอธิบายอีกนับ ๑๐ แห่ง** (ผู้เขียนสามารถรู้ได้ง่าย เพราะ

ปัจจุบันได้หันมีช่องโทรทัศน์เฉพาะของพุทธที่เสนอรายการทั้งวันถึง ๖ ช่อง) ก็เพื่อจะได้เห็นภาพรวมของกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ในได้หัน ที่มีพลังและอุดมการณ์โพธิสัตว์เป็นตัวขับเคลื่อนองค์กร (ซึ่งสามารถเปรียบเทียบกับระบบทุนนิยมที่มีอุดมการณ์ บริโภคนิยม เป็นตัวขับเคลื่อน) และกำลังทำงานแบบขับเคลื่อนเกี่ยวกับกิเลสตัณหาของตัวเองไปพลาง สร้างชุมชนพุทธยูโทเปียไปพลางด้วย นี่เป็นบทสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนเห็นทางออกของมนุษยชาติ ดังจะได้รายงานต่อไปนี้

องค์กรพุทธใหญ่ ๑๑ แห่ง

องค์กรพุทธศาสนาใหญ่ๆ ในได้หันมีมากมายนับร้อยพันองค์กร (แสดงว่าการรวมตัวกันทำกิจกรรมเชิงพุทธในได้หันเจริญรุ่งเรืองมาก ประชาชนถือเป็นสิ่งสำคัญของชีวิตในอันที่จะแบ่งเวลาไปร่วมทำกิจกรรมกับองค์กรที่ตนศรัทธาอย่างสม่ำเสมอ) เช่น **องค์กรฉือจี้** **ผอกลงซาน** **ผอถอเจี้ยวอี้ว้จงชิน** **องค์กรจิ้งคงฝ่าซี** **ฝ่ากู่ซาน** **วัดจงไถซาน (Chung Tai Chan Monastery)** **กวงเต๋อซื่อ** **หลิงเจียนซานซื่อ** **หลิงจิ่วซาน (Ling Jiou Mountain Buddhist Society)** **อี้ก้วนเต้า (อนุตตรธรรม)** เป็นต้น และยังมีองค์กรเล็กๆ น้อยๆ อีกมากมายที่มีกิจกรรมกระจายไปทั่วประเทศ อีกทั้งยังมีสื่อโทรทัศน์ เป็นรายการพุทธภาษาจีนถึง ๖ ช่อง คือ

๑. ช่องต้าอ้าย (มหารัก) ขององค์กร ฉือจี้ (TZUCHI)

(www.newdaai.com)

๒. ช่องเหรินเจียน (มนุษยชาติ) ขององค์กรผอกลงซาน

(www.fgs.org.tw)

๓. ช่องผอเว่ยฉือเปยไถ ของ องค์กรพุทธเอกชน

(www.bts.com.tw)

๔. ช่องฟ้าเจ็ยเว่ยกวง ขององค์กรพุทธเอกชน

(www.uctv.com)

๕. ช่องฮว่าจ๋าง ขององค์กรจั้งคงฝ่าซือ

(www.chinkong.org)

๖. ช่องเซ็งมิ่ง (ซีวีดี) ขององค์กรไห่ท้าวฝ่าซือ

(www.haitao.org.tw)

(หมายเหตุ : ในไต้หวัน มีเพียงช่องก้อดทีวี ของศาสนาคริสต์ เพียง ๑ ช่อง และมีช่อง พิเศษสำหรับคนไทย สามารถรับสัญญาณช่องดีเอ็มซี (ภาษาไทย) ขององค์กรวัฒนธรรมภายในไทยได้โดยการติดตั้งจานดาวธรรม)

องค์กรเหล่านี้มีบทบาทมากในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่สังคมไต้หวันและบางองค์กรได้ขยายงานไปทำงานด้านมนุษยธรรม สังคมสงเคราะห์ การศึกษา ฯลฯ ในต่างประเทศแล้ว ดังนี้คือ

๔.๑ องค์กรพุทธฉือจี้

(ฉือจี้ = เมตตาสงเคราะห์ -Tze Chi Organization)

ผู้ก่อตั้งคือ : ท่านภิกษุณีเจิ้งเหยียน เริ่มจากปี ค.ศ. ๑๙๖๖ ที่เมืองฮวาเหลียน ไต้หวัน กว่า ๔๐ ปีที่ผ่านมา ได้ดำเนินภารกิจด้าน บริการสังคม การรักษาพยาบาล การศึกษา และวัฒนธรรม (ภายหลัง เน้นเป็นมนุษยธรรม) โดยจัดตั้งเป็นรูปมูลนิธิที่ได้รับเงินจากการบริจาค มีอาสาสมัครของมูลนิธิเป็นกำลังสำคัญในการดำเนินงาน เงินทุกบาทจะบริหารอย่างดีเยี่ยม จึงได้รับความไว้วางใจและแรงสนับสนุน จากคนทั้งในและต่างประเทศ และเริ่มมีการขยายออกไปทำภารกิจใน ต่างประเทศในปี ค.ศ. ๑๙๘๕ โดยผ่านชาวฉือจี้ที่ไปอยู่ในถิ่นนั้นๆ ด้วย วิถีรวมพลังน้ำใจสมัครสมานเป็นความรักไปช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ผู้

ยากไร้ ปัจจุบันท่านได้รับการยกย่องสรรเสริญว่า
เป็นแม่ซีเทรเซา แห่งไต้หวัน

ปัจจุบัน มูลนิธิมีสาขาและสำนักงาน
ดำเนินงานคือจ้อยู่ใน ๓๐ กว่าประเทศและศูนย์
ติดต่อย่อย ๑๖๔ แห่งทั่วโลก (มีสาขาจดทะเบียน
เป็นมูลนิธิ ในกรุงเทพฯ ตั้งแต่เดือน มิ.ย. ปี ค.ศ.
๑๙๙๘ และมีโรงเรียนจ้อยี่เซียงใหม่ที่ อ.ผาง)^{๕๔}

จากผลงานขององค์กรนี้ ทำให้เห็นภาพ
การทำงานช่วยเหลือสังคมของท่านภิกษุณี
เจิ้งเหยียนคล้ายเป็นโพธิสัตว์กวนอิมที่มีชีวิตคือ
ที่ใดมีปัญหาความเดือดร้อน องค์กรนี้จะไปถึง
ก่อนทันที เพราะมี “อาสาสมัครชุดน้ำเงินขาว”
รวมตัวเป็นศูนย์จ้อย่อยๆ ทั่วประเทศกว่า ๒๐,๐๐๐
คนเศษฝังตัวทำงานต่อเนื่องอยู่ในชุมชนนั้นๆ (จึง
เหมือนอิทธิฤทธิ์พันมือพันตาของโพธิสัตว์กวนอิมที่
ปกแผ่ไปถึงความทุกข์ยากอย่างทันทั่วทั้ง)

ท่านเจิ้งเหยียนมีลักษณะที่สะท้อนใจได้ง่าย
เมื่อได้รับข่าวโศกนาฏกรรมหรือข่าวภัยพิบัติต่างๆ
ทั่วโลก ท่านมักเปรยหรือแสดงออกถึงความทุกข์
ใจที่เห็นภาพความเดือดร้อนของมนุษย์ไม่ว่าจะอยู่
มุมใดของโลก ซึ่งทำให้ผู้รับทราบเกิดความซาบซึ้ง
ในหัวใจของท่านว่าเป็นประดุจวิญญูณของโพธิ
สัตว์โพธิสัตว์กวนอิมที่ยังมีชีวิต หรืออวตารมาเกิด

๕๔. ประวัติจาก “แผนพับมูลนิธิพุทธจ้อยี่ไต้หวันในประเทศไทย”
ที่พิมพ์แจกทั่วไป

ในร่างมนุษย์ แล้วมาดำเนินงานเมตตาสงเคราะห์ไปทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพน่าชื่นใจ นับถึงวันนี้ได้กว่า ๔๐ ปีแล้ว

หลักการเหรินเจียนผอเจี้ยว: พุทธในสังคมมนุษย์ มีใช้หนี้สังคม
ปรมาจารย์ของท่านภิกษุณีเจิ้งเหยียนคือ “ท่านอินซุ่นมหา
เถระ” (ซึ่งเพิ่งมรณภาพลงเมื่อวันที่ ๔ มิ.ย. ๒๕๔๘ ที่ได้หวั่น อายุได้ ๑๐๑ ปี) โดยเป็นผู้ออกใบรับรองให้ท่านเจิ้งเหยียนได้เข้าพิธีบวชเป็นภิกษุณีตั้งแต่เมื่อสี่สิบปีก่อน หลวงปู่อินซุ่นเป็นต้นแบบอุดมการณ์ขององค์กรนี้ เป็นขวัญกำลังใจให้กับชาวฉือจี้ และได้ให้แนวทางการทำงานกับมนุษยชาติว่า พุทธธรรมของพระพุทธเจ้า นั้นเป็น **“เหรินเจียนผอเจี้ยว”** (เป็นพุทธศาสนาที่มีบทบาทในสังคมมนุษยชาติ) ต้องมี-ศุภีชิน-(มีจิตพุทธะ) และมี-สิงผู้ชำเต้า-(การปฏิบัติจริยธรรมของโพธิสัตว์-คือยินดีช่วยเหลือทุกชีวิตทุกเมื่อ เป็นการปฏิบัติเพื่อสรรพชีวิตไม่ใช่เพื่อตัวเอง) ไม่ใช่แค่อยู่ในตำราให้ค้นคว้าขบคิดหรือเอาไว้ถกเถียงกันเชิงปรัชญาล่อยฟ้าเท่านั้น และก็ไม่ใช่พุทธที่สอนให้รอดตายไปเสพผลในแดนสุขาวดี ซึ่งหลวงปู่อินซุ่นมองว่า ตรงสุขาวดีไม่มีอะไรให้ทำเท่ากับบำเพ็ญอยู่ในแดนมนุษยชาติบนโลกใบนี้^{๕๙} (แนวคิดของพุทธนิกาयสุขาวดี มองว่าถ้าได้บำเพ็ญจนสามารถหลุดพ้นไปจากโลกมนุษย์นี้ไปเกิดยังแดนสุขาวดีได้ เป็นความสำเร็จของชีวิต แต่ท่านอินซุ่นกลับเห็นต่างไปว่า พุทธแท้ๆ ต้องกลับมาปรับปรุงช่วยเหลือมนุษย์ด้วยกันในโลกใบนี้)

ผลงานด้านการเทศน์และเขียนเป็นตำราไว้ตลอดช่วงชีวิตของท่านหลวงปู่ ได้พยายามโน้มน้าให้เห็นคุณค่าของพุทธว่า จะต้องลงไปปฏิบัติอยู่กับความเป็นจริงของชีวิตในโลกปัจจุบัน และแม้แต่ตัวท่าน

๕๙. หนังสือภาคจีนชื่อ 法影一世紀, น. ๒๐๘-๒๑๐, (อ้างแล้ว ข้อที่ ๔๓)

หลวงปู่ก็ประกาศอย่างชัดเจนว่า จะหวนกลับมาบำเพ็ญธรรมใน
โลกมนุษย์ใบนี้ต่อไป ตราบจนกว่าจะบรรลุถึงระดับพระพุทธเจ้าใน
อนาคต

แนวคิดของหลวงปู่ที่เชื่อมั่นว่า ตายแล้วจะกลับมาเกิดทำดี
ต่อไปในโลกมนุษย์นี้ นับว่าเป็นเรื่องที่ยิ่งใหญ่มาก เป็นแนวคิดที่มี
ผลเชิงคุณธรรมให้กับคนโบราณได้อยู่กันอย่างมีความสุข และ
กำลังหดหายไปจากปัจจุบันที่โหมกระพือแต่ด้านวัตถุนิยม แต่กลุ่ม
ฆราวาสเป็นหนึ่งในกลุ่มคนส่วนน้อยของโลกที่ยังคงรักษาความเชื่อ
ความศรัทธาเชิงนี้และไม่ลดละที่จะขยายจากคนต่อคน ทีละน้อยๆ
ที่เกาะได้หัววัน และเพิ่มบทบาทมากขึ้นๆ ขยายออกไปทั่วโลก จึง
นับเป็นกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมข้ามชาติที่มีพลังองค์กร
รองรับและรู้จักถ่ายทอดประสบการณ์ที่จะสร้างองค์ประกอบใน
การผลิตซ้ำเชิงคุณธรรมให้กับคนต่างที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อ
ไปไร้ขอบเขต

ท่านอื่นเช่นได้ให้กรรมฐานกับท่านภิกษุณีเจิ้งเหยียน (จนกลายเป็น
มาเป็นหลักการขององค์กรนี้) เพียง ๖ คำคือ “เว่ยฝอเจี้ยว-เว่ยจั้ง
เชิง(เพื่อพุทธศาสนา เพื่อสรรพสัตว์)” ซึ่งท่านเจิ้งเหยียนก็ได้นำมาผลั
กดันร่วมกับชาวฆราวาสก่อเกิดเป็นพฤติกรรมงานด้านต่างๆตลอดเกือบสี่
สิบปีที่ผ่านไป

หลักการดำเนินงานขององค์กรฉือจี้ :

นอกจากหลักธรรมของพุทธมหายานโดยทั่วไป ที่เน้นเรื่อง อุดมการณ์โพธิสัตว์ควบคู่ไปกับการปฏิบัติถึงอรรถัตตผลส่วนตัวแล้ว^{๖๐} ยังมีตำราของหลวงปู่อินชุ่น (คล้ายหลวงปู่พุทธทาสของไทย) และหนังสือของภิกษุณีเจิ้งเหยียนอีกหลายเล่ม เป็นคู่มือในการปฏิบัติธรรม เช่น

๑. จิ้งซืออวี (แปลไทยชื่อ **วาทะธรรม ๑ ธรรมอาจารย์เจิ้งเหยียน มีเผยแพร่ในไทย**)
๒. หลิวหลิงชิ่งซินเหยียน (เป็นบทสัมภาษณ์ท่านเจิ้งเหยียน เกี่ยวกับกิจกรรมหลัก ๔ ด้านขององค์กรนี้)
๓. ต้าเส่ออู๋ฉิว (หนังสือเกี่ยวกับท่านเจิ้งเหยียนกับโลกขององค์กรฉือจี้)

นอกจากนี้ ยังมีนิตยสารรายเดือน, หนังสือพ็อกเก็ตบุ๊กเกี่ยวกับชีวิตอุบาสิก-อุบาสิกาชาวฉือจี้ สื่ออุปกรณ์การสอนทั้งซีดี วีซีดี ดีวีดี ฯลฯ อีกมากมาย

กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมขององค์กร :

พอจะสรุปได้ ๔ สายงานใหญ่ (**慈濟四大**) ดังนี้

- ๔.๑.๑ ฉือช่าน (**慈善-Charity-สังคมสงเคราะห์**)
- ๔.๑.๒ อีเหลี่ยว (**醫藥-Medicine-การแพทย์**)
- ๔.๑.๓ เจี้ยวอู๋ (**教育-Education-การศึกษา**)

๖๐. ผู้เขียนได้พบกลุ่มนักบวชที่เน้นการบำเพ็ญตะบะแบบเถรวาท เช่น การเดินจาริก การอดอาหาร การนั่งตลอดคืนยันเช้า ติดต่อกันหลายเดือน ควบคู่ไปกับการทำงานช่วยเหลือสังคมด้วยกิจกรรมต่างๆมากมายในไต้หวัน ทั้งเหนือใต้ ออกตก เป็นพระที่เคร่งครัดในการปฏิบัติอย่างพระสายอุตตงค์ในไทย ก็มีไม่น้อยทีเดียว ซึ่งตรงข้ามกับภาพลักษณ์ของพระจีนที่หนังสือองค์การถ่ายทอดออกฉายไปทั่วโลกเป็นทำนองว่า เก่งกึ่งฟู เมมาเหล่า เคล้านารี อันเป็นเรื่องทำให้คนไทยขาดความรู้ในพุทธมหายานอย่างน่าเสียดาย